

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Bakalářská práce

Josefína Panenková

Přínos Václava Hanky pro českou bibliografii

The contribution of Václav Hanka to the Czech bibliography

Praha 2020

Vedoucí práce: Mgr. Jana Tvrzníková

Upřímně děkuji vedoucí práce Mgr. Janě Tvrzníkové za velice vstřícný přístup,
mnohé cenné rady a věcné připomínky.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 28. 4. 2020

Josefina Panenková

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je kritický rozbor Hankovy bibliografie českých prvotisků za účelem vyhodnocení díla z hlediska relevance této bibliografické pomůcky a její porovnání se znalostmi současné české bibliografie.

Na první pohled je zřejmé, že Hankův soupis je nekonzistentní co do rozsahu i obsahu každého bibliografického záznamu. Údaje v rozsahu oscilují mezi jedním řádkem a několika stránkami sazby, obsahově se rozcházejí od detailního zpracování po stručný název titulu. Při bližším průzkumu bylo skutečně zjištěno několik problematických bodů, které bibliografii ubírají na vážnosti relevantního zdroje. Jedná se především o neúplné údaje k existujícím exemplářům prvotisků a o nedostatečné citování sekundárních pramenů. Příjemce bibliografie je tak nucen sám vyhledávat informace i v jiných zdrojích. Při srovnání s dalšími bibliografiemi pak bylo zkonstatováno i několik chybějících bibliografických položek.

Klíčová slova

Václav Hanka, bibliografie, bibliografové, české prvotisky, inkunábule, bohemika

Abstract

The aim of this bachelor thesis is a critical analysis of the Czech incunabula bibliography compiled by the Czech bibliographer Václav Hanka, its evaluation as a relevant bibliographical tool and drawing a comparison between Hanka's work and the findings of the current Czech bibliography.

As for the extent and content of all bibliographical records, it is clear that Hanka's listing is inconsistent. The length of the records ranges from one line to several pages, the content varies from a short entry and a very detailed information. On closer inspection, several problems were found that diminish its value as a reliable bibliographical source: incomplete details pertaining to existing copies of incunabula and insufficient information about secondary sources. Whoever uses the bibliography thus also has to search for information in other sources. Comparison with other bibliographies reveals several missing items in Hanka's bibliography.

Keywords

Václav Hanka, bibliography, bibliographers, czech incunabula, bohemistics

Obsah

Úvod	7
1. Osobnost a odborné působení Václava Hanky.....	9
1.1 Hankova odborná činnost.....	9
1.2 Hankova bibliografická činnost	10
1.3 Hankovy bibliografie prvotisků	11
1.4 Hankovo časové vymezení českých prvotisků	13
1.5 Hankův bibliografický popis prvotisků	14
2. Analýza Hankovy bibliografie prvotisků	17
2.1 Druhy bibliografických záznamů	17
2.1.1 Záznamy kompletní	17
2.1.2 Záznamy detailní, ale neúplné	21
2.1.3 Záznamy převzaté	23
2.1.4 Záznamy bez popisu	26
2.2 Záznamy pozoruhodné	27
2.3 Drobné postřehy z analýzy záznamů	29
2.4 Příloha reprodukcí tiskových písem	29
2.5 Srovnání jednotlivých vydání bibliografie	30
2.6 Tisky, které Hanka v porovnání se současnou bibliografií neuvádí	31
2.6.1 Novodobé objevy	32
2.6.2 Pochybné tisky s nezjištěným exemplářem	32
2.6.3 Bezdůvodně chybějící tisky.....	33
Závěr	36
Vyhodnocení Hankovy bibliografie prvotisků	36
Zhodnocení Hankovy bibliografické práce	37
Seznam literatury a dalších zdrojů	39
Přílohy.....	43
Příloha č. 1 – Hankovy bibliografické záznamy prvotisků.....	43
Příloha č. 2 – Tisky z let 1468–1526, které Hanka v porovnání se současnou českou bibliografií neuvádí	64
Příloha č. 3 – Obrázky	73

Úvod

Předložená práce má za cíl zmapovat bibliografickou činnost Václava Hanky (1791–1861) se zaměřením na jeho soupis českých prvotisků¹, provést kritickou analýzu tohoto soupisu a vyhodnotit Hankův přínos pro českou bibliografii.

K Hankovu soupisu prvotisků přistupuji jako k relevantnímu zdroji, ve kterém Hanka uspořádal získané informace do přehledného systému a vytvořil praktickou pomůcku pro badatele. Z tohoto úhlu pohledu vychází klíč mé kritické analýzy: zjistím strukturu a obsah každého bibliografického záznamu, budu soupis sledovat jako zdroj informací a ověřím míru relevance s ohledem na citování zdrojů. Dále porovnáám Hankův soupis se současnou² českou bibliografií – s *Knihopisem* v podobě online databáze³ a s dnes nejmladší tištěnou bibliografií z oblasti počátků knihtisku na našem území, s dílem Petra Voita *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí*⁴. Zkonstatuji případné rozdíly a pokusím se navrhnout jejich důvod.

Praktickou částí práce jsou dvě přílohy. Ty začaly vznikat jako první a díky svému tabulkovému uspořádání mně pomohly podívat se na bibliografické záznamy v jednotné struktuře. Příloha č. 1 zpracovává Hankovu *Bibliografii prvotiskův českých od 1468 až do 1526 léta* vydanou roku 1853⁵. Ve zkratce jsou v ní soustředěny všechny zjištěné informace z hlediska obsahu, rozsahu a dalších souvislostí každého záznamu. Příloha č. 2 obsahuje přehled tisků ve sledovaném období, které evidují současné české knihovědné bibliografie, a které jsem nenalezla v Hankově soupisu⁶.

Součástí průzkumu byla práce se staršími bibliografiemi Hankových předchůdců a jejich vyhodnocení jako skutečných či potenciálních pramenů, ze kterých Hanka

¹ HANKA, Václav. *Bibliografie prvotiskův českých od 1468 až do 1526 léta*. V Praze: tisk Kat. Jeřábkové, 1853.

² K první polovině roku 2020.

³ *KNIHOPIS: SOUPIS ČESKOJAZYČNÝCH TISKŮ DO R. 1800* [online]. Národní knihovna České republiky, 2019 [cit. 2019-05-01]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=find-b&local_base=KPS. (Dále v textu jen jako *Knihopis*, v poznámkách jako KPS.)

⁴ VOIT, Petr. *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí: severinsko-kosořská dynastie 1488–1557*. Praha: KLP, 2013.

VOIT, Petr. *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí: tiskaři pro víru a tiskaři pro obrození národa 1498–1547*. Praha: Academia, 2017.

⁵ Příloha č. 1 – Hankovy bibliografické záznamy prvotisků.

⁶ Příloha č. 2 – Tisky z let 1468–1526, které Hanka v porovnání se současnou českou bibliografií neuvádí.

čerpal. Pracovala jsem s originálním zněním těchto starších zdrojů, abych dokázala případný vztah bibliografií relevantně posoudit.

Záznamy v Hankově bibliografii jsem podle shodných znaků rozřídila do několika kategorií, které demonstruji na příkladech. Přehled těchto příkladů tvoří nejrozsáhlejší kapitulu mé práce a je také podkladem pro závěrečné vyhodnocení.

V práci se dále věnuji jednotlivým vydáním Hankovy bibliografie, jejich struktuře a případným rozdílům.

Práce obsahuje 83 679 znaků, což po přepočítání představuje 46,5 normostran.

1. Osobnost a odborné působení Václava Hanky

1.1 Hankova odborná činnost

Osobnost Václava Hanky je již více než 150 let vnímána odbornou i laickou veřejností jako záhadná, rozporuplná, a našly by se patrně další přívlastky více či méně lichotivé. Jeho spojení s *Rukopisy královédvorským a zelenohorským* a jejich dodnes nevyřešeným původem mu možná navždy přisoudilo roli podezřelého ať už přímo z padělání, nebo z jiné spolupachatelské činnosti. Není to však pouze jeho vztah s tzv. *Rukopisy*, který vrhá na Hankovu osobnost stín. Jak uvádí odborná literatura minimálně od 60. let 20. století⁷ a literatura počátku 21. století to potvrzuje⁸, Hankovo působení coby prvního knihovníka Vlastenského musea v Čechách⁹ bylo pozoruhodné, ale ne vždy v kladném slova smyslu. Zejména jde o jeho svérázný přístup k rukopisným knižním památkám – obtahování vybledlých písmen, dopisování chybějícího textu –, který zaznamenali již jeho současníci¹⁰ a který dodnes komplikuje zpracování historických fondů Knihovny Národního muzea (dále jen Knihovna NM). Hankovy odborně nepřijatelné činnosti jsou dále zmiňovány v souvislosti s numismatickou sbírkou Národního muzea¹¹. Budeme-li vycházet z dnes patrně nejmladšího zdroje zkoumajícího osobnost Václava Hanky komplexně, ze stati Lubomíra Sršně *Příspěvky k poznání osobnosti Václava Hanky* (2009), nutno doznat, že ani Hankova ryze knihovnická činnost¹², ani jeho role vydavatele starších českých literárních památek¹³, ani jeho překladatelské počiny¹⁴ nezůstaly bez negativní odezvy již jeho současníků.

⁷ VRCHOTKA, Jaroslav. Václav Hanka a Národní muzeum: k stému výročí úmrtí prvního muzejního bibliotékaře. *Časopis Národního muzea. Oddíl věd společenských*. Praha: Národní muzeum, 1961, roč. 130, č. 1, s. 81–82.

⁸ SRŠEŇ, Lubomír. Příspěvky k poznání osobnosti Václava Hanky. *Sborník Národního muzea v Praze: Řada A – Historie*. Praha: Národní muzeum, 2009, sv. 63, č. 1, s. 6–11.

⁹ Dnes Národní muzeum.

¹⁰ NEBESKÝ, Václav Bolemír. Václav Hanka: Nástin životopisný od V. N. *Světlozor: obrázkový týdeník*. Praha: F. Skřejšovský, 1867, roč. 1, č. 10, s. 90.

Novodobě se problému věnuje SRŠEŇ, Lubomír, 2009, ref. 8, s. 10.

¹¹ SMOLÍK, Josef. *Zlaté mince s domnělým opisem Pegnaze*. V Praze: Nákladem České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1906.

¹² SRŠEŇ, Lubomír, 2009, ref. 8, s. 10.

¹³ tamtéž, s. 8.

¹⁴ tamtéž, s. 8 a 25.

1.2 Hankova bibliografická činnost

Bibliografické práce Václava Hanky nebývají uváděny na předních místech jeho odborných činností. Pomineme-li Hankovo spojení s tzv. *Rukopisy*, stojí v popředí jeho role vydavatele starších českých literárních památek; dále je Hanka zmiňován jako bibliotékař a první správce sbírek dnešního Národního muzea, jako propagátor a vydavatel pravopisu českého jazyka podle Dobrovského pravidel, jako překladatel, básník, slavista, univerzitní pedagog¹⁵.

Hankova bibliografická činnost je v životopisných heslech uváděna jako jedna z mnoha jeho aktivit a zpravidla jí není věnováno více pozornosti než prosté slovníkové konstatování, popřípadě je pozitivně zhodnocena bez hlubšího vysvětlení¹⁶. Nejpodrobněji se Hankově bibliografické práci věnuje Zdeněk Václav Tobolka v první kapitole *Českého slovníku bibliografického*¹⁷, novodobě pak ve své diplomové práci bibliograf David Mach¹⁸.

Roku 1833 Hanka vydal *Sbírku nejdávnějších slovníků latinsko-českých*¹⁹, v roce 1841 přednesl soupis rukopisů staré české právní literatury (tiskem vyšel 1843)²⁰,

¹⁵ VLČEK, Jaroslav, Josef HANUŠ, Jan JAKUBEC a Jan MÁCHAL. *Literatura česká devatenáctého století: od Josefského obrození až po českou modernu, Díl I: Od Dobrovského k Jungmannově škole básnické*. V Praze: Jan Laichter, 1911, s. 713–785.

VRCHOTKA, Jaroslav, 1961, ref. 7, s. 81–82.

KUDĚLKA, Milan, Zdeněk ŠIMEČEK a kol. *Československé práce o jazyce, dějinách a kultuře slovanských národů od r. 1760: biograficko-bibliografický slovník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972, s. 140–141.

PRAŽÁKOVÁ, Běla. *Václav Hanka (1791–1861): literární pozůstalost*. Praha: Literární archiv Památníku národního písemnictví, 1986, s. 3–5.

¹⁶ „Slavná stránka vědomostí Hankových byla bibliografie zvláště česká a známost zevnější historie literatury domácí. V tom oboru byl autoritou posud nenahrazenou.“ (NEBESKÝ, Václav Bolemír, 1867, ref. 10, s. 112.)

„Jako bibliograf Hanka měl ovšem bohaté, rozsáhlé vědomosti a po této stránce jsou články jeho (jmenovitě České prvotisky v ČČM 1840 a 1852) podnes záslužné a cenné.“ (VLČEK, Jaroslav ad., 1911, ref. 15, s. 754.)

„Z knihovnické činnosti vycházela také Hankova vynikající znalost bibliografická, která byla jeho snad nejsilnější stránkou, a jeho záslužná práce s českými prvotisky.“ (PRAŽÁKOVÁ, Běla, 1986, ref. 15, s. 5.)

¹⁷ TOBOLKA, Zdeněk Václav. *Český slovník bibliografický, Díl I: České prvotisky (až do r. 1500)*. V Praze: Čes. akademie, 1910, s. 1–3.

¹⁸ MACH, David. *Historie a vývoj české knihovnědy a knihovědného bádání*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví.

¹⁹ HANKA, Václav. *Zbjrka nejdávnějších slovníků latinsko-českých, s obsahem neznámých slow w abecednjm pořádku česko-latinským*. W Praze: W Arcibiskupské knihtiskárně, 1833.

²⁰ HANKA Václav. *Přehled pramenů právnjch w Čechách. Abhandlungen der Königlichen Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften. Fünfter Folge. Zweiter Band. Von den Jahren 1841–1842*. Prag: In Commision bei Calve, 1843, s. 151–176.

roku 1848 otiskl *Bibliografickou zprávu o vydáních Ezopových bajek*²¹. Minimálně rozsahem je nejzásadnější jeho soupis českých prvotisků, který je v souvislosti s Hankovou bibliografickou činností nejčastěji či výhradně zmiňován. Hanka tuto bibliografii publikoval kompletně dvakrát a jednou částečně. V této práci uvádím všechny verze a podrobně se zabývám knižním, tedy třetím a posledním kompletním vydáním.

1.3 Hankovy bibliografie prvotisků

Hanka poprvé uvedl dílčí soupis prvotisků v článku *Prvotisk český a prvotisk polský* roku 1840²² u příležitosti oslav čtyřtého výročí vynálezu knihtisku²³. Chronologicky zde vypsál prvotisky z let 1468–1499, tedy z období, které spadá v dějinách knihtisku do etapy inkunábulí²⁴. V tomto článku je bibliografický soupis přílohou k pojednání o charakteru prvních česky tištěných knih v porovnání s polskými. Hanka zde za nejstarší český tisk považuje *Trojánskou historii*²⁵ (známou pod názvem *Trojánská kronika*) s vročením 1468 a poměrně rozsáhle představuje Dobrovského úvahy o této dataci²⁶, cituje starší záznam v komentáři Rafaela Ungara k Balbínovu spisu *Bohemia Docta*²⁷ a samostatné Ungarovy poznámky k *Trojánské kronice*²⁸. Předkládá své vlastní argumenty pro potvrzení datace do roku 1468²⁹ a závěrem vypisuje v očíslovaném pořadí 26 prvotisků.

²¹ HANKA, Václav. Bibliografická správa o vydáních Ezopových Bajek. *Časopis českého museum*. W Praze: W knihkupectwj J. G. Calve, 1848, roč. 22, č. 4, s. 337–352.

²² HANKA, Václav. Prvotisk český a prvotisk polský. *Časopis českého museum*. Praha: Knihkupectví J. G. Calve, 1840, roč. 14, č. 1, s. 77–94. (Dále v textu jen jako *Prvotisk český*.)

²³ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy*. Praha: Libri ve spolupráci s Královskou kanonií premonstrátů na Strahově, 2008, heslo Knihotisk (chvály a oslavy), s. 454.

²⁴ Rok 1500, coby horní časová hranice prvotisků, byl poprvé stanoven v Německu v polovině 17. století. V našich podmínkách byl definitivně přijat v roce 1905. Volně podle: VOIT, Petr, 2008, ref. 23, heslo Inkunábulistika, s. 410.

²⁵ KPS INC004.

²⁶ DOBROVSKÝ, Josef. *Böhmische Litteratur auf das Jahr 1779*. Ersten Bandes Erstes Stück. Prag: Mangoldische Buchhandlung, 1779, s. 47.

DOBROVSKÝ, Josef. Über die Einführung und Verbreitung der Buchdruckerkunst in Böhmen. *Abhandlungen einer Privatgesellschaft in Böhmen: zur Aufnahme der Mathematik, der vaterländischen Geschichte, und der Naturgeschichte*. Fünfter Band. Mit V. Kupfern, Prag: Im Verlage der Gerlischen Buchhandlung, 1782, s. 233.

²⁷ BALBÍN, Bohuslav a Karel Rafael UNGAR. *BOHVSLAI BALBINI E S. I. BOHEMIA DOCTA. PARS II*. Pragae: Characteribvs Caesareo-Regiae Scholae Normalis, Per Ioan. Adamvm Hagen, Factorem, 1778, pozn. 224, s. 231.

²⁸ UNGAR, Karel Rafael. Neue Beyträge zur alten Geschichte. *Neuere Abhandlungen der k. Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften*. Prag: bey J. G. Calve, 1795, sv. 2, s. 197.

²⁹ HANKA, Václav, 1840, ref. 22, s. 86–87.

V záznamech neuvádí kromě titulu a nepravidelně vrocení, lokace, tiskaře a formátu žádné podrobnosti. Několikrát cituje explicit ve zkrácené podobě³⁰.

První kompletní Hankův soupis prvotisků vyšel na pokračování pod názvem *České prvotisky v Časopise českého museum*³¹. Tisky Hanka sdružuje podle tiskařských lokalit a v rámci skupin je řadí chronologicky. První díl soupisu tvoří předmluva a číselná řada tisků 1–27, což jsou inkunábule tištěné v Plzni. Druhý díl obsahuje ostatní lokality pod č. 28–179. Přílohou bibliografie jsou ukázky písma v podobě litografických reprodukcí explicitů či jiných výběrů z textu, které jsou očíslovány a seskupeny bez tematického nebo číselného klíče (zde patrně bylo třeba efektivně využít prostoru sazby). Strany s reprodukcemi jsou zařazeny na konci přílohy muzejního časopisu č. 3 – *Výtah z oučtů českého Museum týkajících se příjmů a vydání Matice české roku 1850 a 1851*.

Podruhé vydal Hanka úplný soupis v roce 1853 jako samostatný tisk pod názvem *Bibliografie prvotiskův českých od 1468 až do 1526 léta*³². Zrcadlo sazby je na první pohled shodné s vydáním časopiseckým, ale při bližším průzkumu lze v textu nalézt drobné rozdíly, ke kterým se ještě vrátím³³. Stejně jako v muzejním časopisu Hanka i zde řadí tisky podle tiskařských lokalit v následujícím pořadí a číslování: plzeňské tisky (č. 1–27; skupinu uvádí v přímé návaznosti na předmluvu a neodděluje ji názvem kapitoly jako následující skupiny), „Pražské tisky“ (č. 28–104), „Boleslavské tisky“ (č. 105–128), „Litomyšlské tisky“ (č. 129–151), „Bělské tisky“ (č. 152–159), „Nornberské tisky“ (č. 160–167), „Tisky benátské, kutnohorský, vídenský, vitemberský i jiné pochybné“ (č. 168–176) a doplněk „Prvotisk kyrilský a latinské prvotisky vimberské“ (č. 177–179). Na závěr přidává bez čísla a s poznámkou, že jde o unikát z jeho sbírky, jeden pražský tisk z roku 1528. Svazek uzavírá příloha s ukázkami písma ve stejné sazbě jako v muzejním časopisu. Přílohu Hanka komentuje v předmluvě a vnímá ji mimo jiné jako pomůcku všem, kteří by našli český prvotisk, pro poznávání typů písem a lokalizaci tisku³⁴.

³⁰ HANKA, Václav, 1840, ref. 22, např. č. 11, 15, 22.

³¹ HANKA, Václav. *České prvotisky. Časopis českého museum*. V Praze: České museum, 1852, roč. 26, č. 3, s. 109–126; č. 4, s. 62–111.

³² HANKA, Václav, 1853, ref. 1.

³³ Podkapitola 2.5.

³⁴ „Poněvadž pak každý i pojediny listek těchto inkunabulí vzácen jest, zvlášť když se jím neúplný

1.4 Hankovo časové vymezení českých prvotisků

V časopiseckém a posléze knižním vydání soupisu představuje Hanka svou teorii o časovém vymezení českých prvotisků až do roku 1526³⁵. Takto neobvykle nastavenou hranici³⁶ oznamuje již v prvních řádcích předmluvy a poskytuje poměrně racionální vysvětlení. Předem tedy definuje hrací pole, ve kterém se bude dále pohybovat. Tento moment zdůrazňuji, protože, jak později ukáži, podobné určení souvislostí (zejména uvádění pramenů) by čtenáři bývalo pomohlo překonat mnohé obtíže v práci s Hankovou bibliografií.

Nestandardní časové úsečky prvotisků si všímá Tobolka³⁷ a prostým konstatováním shrnuje počet prvotisků, který tak Hanka do soupisu nashromáždil. Novodobě se k Hankovu vymezení prvotisku vrací Voit, který posunutí hranice až do 20. let 16. století s nadsázkou přijímá, avšak v jiných souvislostech než Hanka – z důvodu malé tiskařské produkce na našem území si místní tiskaři, na rozdíl od svých v Německu působících kolegů, své počáteční, „prvotiskové“ profesní obtíže obdývali ještě začátkem 16. století³⁸. Ve své práci sleduji Hankou vytýčený horizont let 1468–1526 i při srovnání jeho soupisu s novodobými bibliografiemi, tedy bez ohledu na to, do jaké kategorie (zda do prvotisků, nebo starých tisků) klade provedení současná knihověda. V tomto duchu též hovořím o prvotiscích s plným vědomím, že toto pojmenování je třeba změnit, jakmile bych opustila Hankovo teritorium.

výtisk mnohdykrát doplnití může, zasluhuje to zajisté, aby známost těchto starých tisků se rozšířila, a proto podávám zde snímky písem inkunabulí těchto kamenopisně, aby je každý, když mu náhodou něco takového do rukou přijde, poznati i zachovati mohl.“ (HANKA, Václav, 1853, ref. 1, s. 1–2.)

³⁵ „Všeobecné, zvláště latinské tak nazvané incunabule od léta 1440 počínajíce až do léta 1500, zahrnují v sobě šedesáte let, pročež neslušno nebude, i naše prvotisky české na rozšířenější čas ustanoviti, a sice poněvadž s nastoupením vlády v Čechách Ferdinanda I. léta 1526 tak nazvaný zlatý věk literatury české počíná, skončíme tímto rokem prvotisky naše aneb dětinský věk knihtiskařství českého, a po dvou a čtyřiceti letech první vyšlé knihy české, za dospěly neb plnolety vyhlásíme.“ (tamtéž, s. 1.)

³⁶ VOIT, Petr, 2008, ref. 23, heslo Inkunabulistik, s. 410.

MACH, David, 2010, ref. 18, s. 33.

³⁷ TOBOLKA, Zdeněk Václav, 1910, ref. 17, s. 1–3.

³⁸ „Nelze přehlédnout, že Mantuánovo téměř titánské nasazení (...) mělo jediný cíl – k mravnímu i reálnému vzdělání českého čtenáře poskytnout z evropské produkce to nejlepší, co měli vydat už čeští prvotiskaři, ale nevydali. (...) Aforisticky řečeno, návrh Václava Hanky posunout horní hranici českých inkunabulí až k roku 1526 (jakkoliv motivovaný ryze politickými důvody) není zcela od věci, neboť Bakalář, Mantuán Fencl, Konáč i Severinové z větší části pořád ještě fungovali tam, kde svou roli nesplnil český knihtisk 15. století.“ (VOIT, Petr, 2017, ref. 4, s. 52–53.)

1.5 Hankův bibliografický popis prvotisků

V této části se věnuji rozboru Hankových záznamů z hlediska bibliografického popisu. Uvedme nejprve charakteristické rysy práce s prvotisky. Obecně nejobtížnější je vlastní identifikace tisku. Praxe samostatného titulního listu s názvem tisku, s autorem, tiskařem, rokem a místem vydání se v našich podmínkách začala rozšiřovat až začátkem 16. století, a tak určení prvotisku je závislé na obsahu incipitu a explicitu. Avšak ani tyto zdroje v počátcích knihtisku neuváděly všechny potřebné informace. Inkunábulistika jako obor knihovnědy sleduje tyto specifické znaky prvotisků a zaznamenává je v bibliografickém popisu spolu s dalšími údaji, jakými je charakteristika papíru, filigránů, ilustrací, počtu sloupců, typu písma a ozdůbek, formátu, kolace a v neposlední řadě doslovný opis incipitu a explicitu. Tato mezinárodně uznávaná norma v práci s prvotisky se ustálila v 2. polovině 18. století, tudíž lze předpokládat, že i Václav Hanka postupoval v popisu a určování českých inkunábulí touto metodou³⁹.

Jak již bylo uvedeno, přiřadil Hanka každému tisku číselný identifikátor. Titul tisku zpravidla uvádí buď v obecně používaném označení díla (např. *Nový zákon, Žaltář sv. Davida, Martiniami*)⁴⁰, nebo doslovnou citací incipitu (např. *Pocžina se Lucidarz, Počinase traktat o zemi Swate*)⁴¹, nebo jiným identifikovatelným názvem zejména u převzatých údajů ze starších bibliografií (např. *Artykulové sněmu páni pod obojí, List psany bratřijm w pokussenij*)⁴². Z incipitu občas cituje rozsáhlé pasáže, dále cituje začátky kapitol a explicity⁴³. Na citacích je nutné zdůraznit, že se Hanka snažil přiblížit i vizuální formu citovaných částí tak, že použil písmena ze starších tiskových písem. Jedná se především o literu tzv. dlouhého s – „ŕ“⁴⁴ – a o pozoruhodné používání písmena „T“⁴⁵ ve starším tiskovém písmu, které dosazuje do letopočtů psaných římskými číslicemi ve shodě s originální předlohou

³⁹ Volně podle: VOIT, Petr, 2008, ref. 23, hesla Inkunábulistika, s. 410; Titulní list s. 931.

⁴⁰ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, č. 2, 33, 35.

⁴¹ tamtéž, č. 10, 12.

⁴² tamtéž, č. 29, 30, 140.

⁴³ Pro explicit používá Hanka slovo závěrka.

⁴⁴ Ukázka č. 1 v Příloze č. 3 – Obrázky.

⁴⁵ Písmenem „T“, tzn. tisíc, se v česky tištěných textech na začátku 16. století nahrazovala římská číslice „M“. (VOIT, Petr, 2008, ref. 23, heslo Číslice, s. 192.)

daného prvotisku⁴⁶. Důsledně přepisuje citovaný text i se zkratkami⁴⁷, tak častými v tištěných knihách nejstaršího období, jako např.: nā = nám, ge^o = jeho, ğt = jest⁴⁸. Dále zapisuje rozsah tisku mnohdy s detailní kolací – písmena archů, počty listů jednotlivých složek⁴⁹; a uvádí formát v obvyklé terminologii (kvart, oktáv), též v českých ekvivalentech (čtverec, osmerka), číslicí (4°, 8°), popřípadě jinak („v 8ce“⁵⁰). Hanka si dále všímá „znamení papírového“, jinak též „znamení vodního“ či „znamení v papíře“, tzn. filigránů⁵¹, dále dřevořezů⁵², charakteru papíru⁵³, počtu sloupců a řádků⁵⁴; určuje tiskaře podle písma⁵⁵, eviduje rubriky⁵⁶, popřípadě vynechaná místa pro ně⁵⁷. V některých záznamech odkazuje na starší bibliografie či na pojednání, která k prvotiskům vyšla.

Z prostého výčtu všech informací, které Hanka k tiskům v bibliografii poskytuje, se jeho postup z hlediska inkunábulistiky jeví korektní a soupis prvotisků se zdá detailně zpracovaný. To vše by platilo, kdyby záznamy byly aspoň přibližně obsahem podobně uchopené a rozsahem vyvážené. A zároveň, kdyby stejně pečlivě, jako v předmluvě určuje časové vymezení prvotisků, definoval Hanka zdroje, na jejichž základě bibliografii sestavil – zda pracoval tzv. s knihou v ruce, zda např. získal bibliografické údaje od knihovníků vybraných sbírek, zda záznamy přebíral ze starší literatury. Přání, které zde vyslovuji, ideálně splňuje Hankův starší kolega Josef Jungmann v předmluvě prvního vydání *Historie literatury české* – jmenuje zdroje a vysvětluje nesourodě vyznívající výsledek⁵⁸.

⁴⁶ Ukázka č. 2 v Příloze č. 3 – Obrázky.

⁴⁷ VOIT, Petr, 2008, ref. 23, heslo Zkratky, s. 1036.

⁴⁸ Ukázka č. 3 v Příloze č. 3 – Obrázky.

⁴⁹ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, např. č. 18.

⁵⁰ tamtéž, č. 8, 139.

⁵¹ tamtéž, např. č. 2, 4, 7.

⁵² tamtéž, např. č. 12, 128, 153.

⁵³ tamtéž, např. č. 4, 7.

⁵⁴ tamtéž, např. č. 28, 35, 168.

⁵⁵ tamtéž, např. č. 19.

⁵⁶ tamtéž, např. č. 6, 7.

⁵⁷ tamtéž, např. č. 36.

⁵⁸ „Co se týká pomůcek tuto užitých, vyznává se wydatel, že sice sám mnohé staré i nowé knihy w rukau měl, (...) ale nemoha všeho sám ohledati, mnoho také z předchůdců swých (...) přibjral. Předevšjm P. Dobrowského literaturu (...), znamenitějšj části na slowo přeložil. Ostatnj prameny zde užitě gsau následugjej:...” Jungmann dále jmenuje na 17 různých zdrojů tištěných i rukopisných a své spolupracovníky. K výsledku své práce dodává: „Z rozdjlnosti pramenů pošla rozdjlnost a nestegnost samého djla; odtud některých spisů zewrubnějšj udánj, o giných nedostatečná zpráva,

Hankova bibliografie působí již na první pohled nekonzistentně⁵⁹ – délka jednotlivých záznamů osciluje mezi jedním řádkem a několika stránkami sazby, obsahem záznamu může být pouze název tisku, anebo detailní kolace, počet ilustrací, popis filigránů, písma, sazby a rozsáhlá citace textu. Jak uvádí Tobolka, pokud Hanka popisuje tisk podrobně, pak „dotekl se všech důležitých otázek, které na popis prvotisků staví dnes vážní badatelé v oboru inkunabulí“⁶⁰. Obtíže ovšem badateli nastanou u těch tisků, které podrobně popsány nejsou.

Jak ukáží v analytické části své práce, lze se často pouze dohadovat o původu informace, kterou Hanka do své bibliografie otiskl. U záznamů, u kterých neuvádí žádnou zprávu o existujícím exempláři či jakýkoli náznak toho, že knihu sám viděl⁶¹, je nutné pokusit se samostatně dohledat původní zdroj. Pozoruhodné je, že pokud tento zdroj dohledáme, vede nás někdy ke konstatování, že obsahuje informace vyšší úrovně, než uveřejnil sám Hanka.

zvláště o takových, kterých kromě zachovaného titule snad wjce giż nestává.“ (JUNGMANN, Josef. *Historie literatury české: aneb saustawný přehled spisů českých, s krátkau historij národu, oswiceni a gazyka*. W Praze: Pjsmem Antonina Straširyvky, 1825, s. II–III.)

⁵⁹ Srov. TOBOLKA, Zdeněk Václav, 1910, ref. 17, s. 2.

MACH, David, 2010, ref. 18, s. 33.

⁶⁰ TOBOLKA, Zdeněk Václav, 1910, ref. 17, s. 2.

⁶¹ Mám na mysli popis, který uvádí u exemplářů ze své či muzejní sbírky, tzn. kolaci, dřevořezy, počty sloupců a řádků aj.

2. Analýza Hankovy bibliografie prvotisků

V rámci analýzy Hankovy bibliografie⁶² rozdělím záznamy do několika kategorií podle úrovně jejich zpracování. U každé kategorie předložím deset až patnáct příkladů, které demonstrují avizovaný charakter záznamu. Vyjmenuji jak klady, tak zápory, které soupis prvotisků vykazuje, a ověřím správnost Hankových odkazů na starší bibliografie. Krátce se budu věnovat příloze tiskových písem, dále srovnání jednotlivých vydání bibliografie a v závěru opět na příkladech ukáži výsledky porovnání Hankova soupisu s novodobými bibliografiemi.

2.1 Druhy bibliografických záznamů

Záznamy lze roztřídit zhruba do následujících skupin.

- 1) Kompletní záznamy, u kterých je jisté, že Hanka knihy držel v ruce, jelikož uvádí titul, místo a dataci tisku, popřípadě tiskaře, kolaci či jiný popis, a především exemplář. Za kompletní záznamy považuji i takové, u kterých Hanka konstatuje, že se tisk patrně nedochoval, a/nebo odkazuje na starší uveřejněné bibliografické popisy.
- 2) Záznamy detailní, kterým však chybí uvedení exempláře či jiného důležitého údaje, což je matoucí z hlediska otázky, zda Hanka knihu viděl či nikoliv.
- 3) Údaje pravděpodobně opsané ze starších bibliografií – nejčastěji od Jungmanna⁶³.
- 4) Záznamy s minimálním popisem.

2.1.1 Záznamy kompletní

Příkladem kompletně zpracovaného záznamu je č. 5 – *Statuta provincialia Arnesti*. Hanka uvádí rozsah tisku, zmiňuje chybějící kustody, signatury a číslování stránek (tzn. typické znaky prvotisků), zaznamenává formát, dva existující exempláře a rozdíly mezi nimi. Odkazuje na přílohu reprodukcí písma a též na záznamy Josefa Dobrovského⁶⁴.

⁶² Pracuji s knižním vydáním z roku 1853, ze kterého cituji názvy titulů a další ukázky.

⁶³ JUNGMANN, Josef, 1825, ref. 58.

JUNGMANN, Josef. *Josefa Jungmanna Historie literatury české: aneb, saustawný přehled spisu českých s kratkau historií národu, oswícení a jazyka*. Praha: nákladem Českého museum, 1849. (V textu dále jen jako *Historie*.)

⁶⁴ DOBROVSKÝ, Josef, 1779, ref. 26, s. 53. (U Hanky odkaz jako: „Dobrovský böhm. Literatur str. 53 i sled.“)

Jak potvrzuje i současná bibliografie⁶⁵, byl prvotisk *Agenda Pragensis* (č. 6) uveden do literatury právě Hankou. Ten určuje tisk jako plzeňský dle charakteristických ozdůbek. Je zřejmé, že měl v ruce oba dochované exempláře, jelikož kromě rozsahu zmiňuje chybějící listy u jednoho z výtisků. Všimá si tisku červenou barvou na prvních šesti listech a konstatuje: „(...) a vidět, že to nechodilo dobře, pročez všecka ostatní rubra, jakož i inicialky jsou psány...“⁶⁶. Podle kontextu obsahu určuje, že „tato kniha pro kostel pražský tištěna byla“⁶⁷ a svá tvrzení dokládá citacemi textu. V úvodu záznamu uvádí, že tisk není datován.

Ukázkou dobře zpracovaného záznamu je č. 7 (*Missale ecclesiae pragensis*) s důkladným popisem, charakteristikou filigránů, rozlišením exemplářů a určením plzeňského tiskaře. V závěru bibliografie je připojen vzor písma.

Záznamy pod č. 8–14, 17 a 19 jsou zpracovány víceméně stejně kvalitně. Hanka uvádí, že prvotisky jako soubor „vysvobodil (...) 1817 od blízké skázy a daroval (...) je k svátku mistru svému Dobrovskému, odkudž p. ryt. Nebergovi a do Museum přišly“⁶⁸. Většiny záznamů těchto tisků se týká výše uvedená poznámka o použití litery „T“ staršího tiskového písma náhradou za obvyklou římskou číslici „M“. U všech tisků Hanka eviduje rozsah a různé zajímavosti: pouze otačená, nikoliv skutečně barvou vytištěná písmena⁶⁹, dřevořez⁷⁰, dále cituje incipity, explicity či jiné části textů, podle písma určuje tiskaře⁷¹.

Záznamy č. 29 a 30 se týkají prvotisků, o jejichž existenci přebírá Hanka zprávu a zároveň konstatuje nezvěstnost exemplářů. Jde o dva tisky *Artykulowé sněmu pánů pod obojí* z let 1478 a 1483, které dnešní bibliografie eviduje pouze v databázi jazykově českých prvotisků⁷², a to s poznámkou, že dosud není znám exemplář. Hanka se v obou případech odvolává: „tyto dva sněmy (...) uvádí Štelcar...“, dále

DOBROVSKÝ, Josef. *Geschichte der Böhmischen Sprache und ältern Literatur*. Prag: Gottlieb Haase, 1818, s. 207. (V textu dále jen jako *Dějiny*.)

(U Hanky odkaz jako: „Geschichte der böhm. Sprache str. 207.“)

⁶⁵ KPS INC002.

⁶⁶ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, s. 5.

⁶⁷ tamtéž, s. 5.

⁶⁸ tamtéž, s. 6.

⁶⁹ tamtéž, č. 9.

⁷⁰ tamtéž, č. 8, 12.

⁷¹ tamtéž, č. 19.

⁷² *REPERTORIUM* [online]. Kabinet pro klasická studia Akademie věd České republiky, 2019 [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <http://www.clavmon.cz/clavis/sttisky/repertorium/index.html>. Urb-III a Urb-IV. (Dále v textu i v poznámkách jen jako *Repertorium*.)

odkazuje: „viz Abhandl. der Privatgesell. str. 233.“ a „Dobrovský Gesch. d. böhm. Sprache 1818. str. 309“. „Štelcaren“ Hanka míní dílo *Kniha Nowá, o původu Kněžstwj Krysta Pána, Patryarchůw, Prorokůw a Aposstolůw* od Jana Štelcara Želetavského⁷³, ovšem neudává stránku. Číslo *Abhandlungen einer Privatgesellschaft* Hanka neidentifikoval, nicméně díky Jungmannově⁷⁴ přesnějšímu odkazu jsem zprávu dohledala v pátém dílu na uvedené straně 233⁷⁵. Z informací poskytnutých Hankou tak lze bez obtíží ověřit pouze odkaz na Dobrovského *Dějiny české řeči a literatury* na stranu 309⁷⁶.

Zajímavým záznamem je č. 38 (*Mistra Wáclawa Korandy Traktát*), ve kterém Hanka patrně objasňuje objevení do té doby chybějícího exempláře⁷⁷. Popisuje formát, rozsah, jednotlivé části, cituje explicit, odkazuje na ukázkou písma v příloze, a připojuje zprávu o muzejním exempláři, „jejž jsem z bývalého táborského kláštera dostal“⁷⁸.

V záznamu č. 40 Hanka představuje *Nalezowe sniemu 1497 v Praze*, jehož exemplář se měl nacházet „v bibliotece senatora Novosilcova, nyní v Rusích“,⁷⁹ a odkazuje na publikaci *Prawda Ruska* z roku 1820⁸⁰. Jakkoliv dnešní bibliografie prvotisk popsala více detaily⁸¹, navrhuji Hankův záznam za relevantní – sice stručně, ale uvádí vše, co může, a poukazuje na nejmladší známý zdroj informací.

V celkem 26 případech⁸² uvádí Hanka exemplář z vlastní sbírky – zpravidla poznámkou „exemplář u mne“, „unicum u mne“ apod. V naprosté většině podrobně popisuje každý tisk: uvádí rozsah, počty ilustrací, cituje, všímá si detailů. Lze považovat za pravděpodobné, že všechny tisky měl opakovaně v ruce a věnoval jim

⁷³ ŠTEL CAR ŽELETA VSKÝ, Jan. *Kniha Nowá o původu Kněžstwj Krysta Pána*. Wytisštěna w Starém Městě Pražském: v Danye le Sedlčanského, [1592].

⁷⁴ JUNGMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 409.

⁷⁵ DOBROVSKÝ, Josef, 1782, ref. 26, s. 233.

⁷⁶ DOBROVSKÝ, Josef, 1818, ref. 64, s. 309.

⁷⁷ KPS INC032.

⁷⁸ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, s. 23.

⁷⁹ tamtéž, s. 23.

⁸⁰ RAKOWIECKI, Ignacy Benedykt. *Prawda Ruska czyli Prawa wielkiego xiecia Jaroslawa Wladymirowicza tudziez Traktaty Olga i Igora ww. XX. Kiiowskich v cesarzumi greckimi y Mścislawa Dawidowicza Smoleńského z Ryga zawarte*. Tom. 1. W Warszawie: w Drukarni XX. Piarów, 1820.

⁸¹ KPS INC024.

⁸² HANKA, Václav, 1853, ref. 1, č. 52, 64, 79, 80, 110, 115, 118–122, 125, 126, 132–134, 143, 147, 148, 150, 152, 153, 156–159.

náležitou pozornost. Zaujme tedy, že záznamy č. 120 a 121 jsou přívazky, které Knihovna NM eviduje tzv. „Z Hankových“ knih⁸³, tedy ze sbírky Václava Hanky, ovšem v tomto muzejním exempláři existuje ještě třetí přívazek, který v Hankově bibliografii uvedený není⁸⁴. Je ovšem možné, že ke svázání tisků došlo až po vydání Hankova soupisu prvotisků.

V záznamech, ve kterých Hanka uvedl exemplář, se opakuje také lobkovická knižní sbírka⁸⁵. V devíti z deseti záznamů uvádí detailní popis podobně jako u knih ze své či muzejní sbírky. Lze předpokládat, že tisky z lobkovické knihovny také viděl a prostudoval. Výjimkou z tohoto „pravidla“ je záznam č. 37 (*Sněm obecní na hradě pražském*)⁸⁶, kde k tisku nepíše žádné podrobnosti, nýbrž pouze formát, který ale zaznamenává již Dobrovský⁸⁷.

Detailně zpracována je *Przeutęssena a mnoho prospieessnaa knieha Erazyma Roterodamskeho* (č. 153). Hanka popisuje motiv dřevořezu, cituje z textu, zaznamenává rozsah, obsah, dataci i lokaci exemplářů. Závěrem připojuje poznámku: „Procházka těchto výkladův nepřetiskl, ani o nich žádné zmínky nečiní, snad v jeho exempláři jich nebylo“⁸⁸. Bohužel musím konstatovat, že tento bibliografický odkaz je dost nečitelný. Hanka má patrně na mysli pražské vydání díla Erasma Rotterdamského z roku 1787, za kterým stál literární historik František Faustin Procházka⁸⁹.

Mezi příklady podrobně zpracovaných záznamů patří také *Bible ruská* vydavatele Franciska Heorhije Skoriny (č. 177). Záhloví, názvy knih a kapitol otiskuje Hanka v cyrilici, udává rozsah svazků, informuje o existenci exemplářů a připojuje šest bibliografických odkazů. Tři odkazy bylo možné bez obtíží ověřit a potvrdit jejich

⁸³ Sign. 25 D 15. Osobní sdělení Mgr. Jany TVRZŇÍKOVÉ, 2019.

⁸⁴ KPS K05045.

⁸⁵ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, č. 3, 5, 6, 37, 43, 73, 77, 78, 98, 101.

⁸⁶ Hankův záznam č. 37 není zcela čitelný – je uvozen zprávou o sněmech z let 1478 a 1483, tedy prvotiscích, které má pod č. 29 a 30. Teprve pak následuje údaj o sněmu z roku 1492, ke kterému se vztahuje zpráva o exempláři v lobkovické knihovně.

⁸⁷ DOBROVSKÝ, Josef. *Böhmische und Mährische Litteratur auf das Jahr 1780*. Des zweyten Bandes Erstes Stück. Prag: Mangoldische Buchhandlung, 1780, s. 163.

⁸⁸ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, s. 58.

⁸⁹ ERASMUS ROTTERDAMSKÝ, Desiderius a František Faustin PROCHÁZKA. *Erazma Roterodamského ručnj knjžka o Rytjři Křestanském*. W Praze: w knihárně Jana Jozefa Diesbacha, 1787.

správnost⁹⁰, jeden bylo nutné ověřovat důkladněji, jelikož Hanka neuvedl, o jaké jazykové vydání díla jde⁹¹, jeden odkaz předpokládám jako pravděpodobný⁹² a jeden nelze bezpečně ověřit kvůli nedostupnosti zdroje⁹³. Vzhledem k detailnímu popisu i znalosti exemplářů se domnívám, že Hanka tisky buď viděl, nebo měl podrobné zprávy od některého ze svých odborných kontaktů v Rusku⁹⁴.

2.1.2 Záznamy detailní, ale neúplné

Za takto definovaný považuji detailně zpracovaný bibliografický záznam, ve kterém však chybí některá důležitá informace – zpravidla jde o umístění exempláře, o dataci a lokaci tisku.

Vzhledem k mnoha Hankovým odkazům na Dobrovského *Dějiny* lze předpokládat, že i v případě prvotisku *Passionálu* (č. 3) musel dobře znát Dobrovského odhad v roce⁹⁵. Rok 1479 nezmiňuje ani odkazem, ani ho nepřebírá a ponechává tisk bez datace. K exemplářům uvádí poznámku „Pan Hanslík povídá, že jen jediný exemplář znám jest“, bohužel bez bližšího určení jmenovaného zdroje⁹⁶.

Rzeč o gednom kralowiczi (č. 21) je záznam velmi podobný Jungmannovu v jeho *Historii*⁹⁷, ale Hanka navíc popisuje rozsah, a to velice podrobně, čímž naznačuje, že prvotisk měl v ruce. Podobným příkladem je č. 25 (*Nll'is ferme vocabl'is*), ve

⁹⁰ DOBROVSKÝ, Josef. *Slovanka: zur Kenntniß der alten und neuen slawischen Literatur, der Sprachkunde nach allen Mundarten, der Geschichte und Alterthümer*. Prag: In der Herrlichen Buchhandlung, 1814, sv. 1, s. 153. (U Hanky v odkazu jako: „Dobrovský v Slovence I. 153“.)

SOPIKOV, Vasilij Stepanovič. *Opyt rossijskoj bibliografii, ili, Polnyj slovar sočinenij i perevodov, napečatannych na Slavenskom i Rossijskom jazykach ot načala zavedenija tipografij, do 1813 goda*. Část' pervaja. V Sanktpeterburgě: v Tipografii Imperatorskogo Teatra, 1813, s. 25. (U Hanky v odkazu jako: „Sopikov Bibliogr. XLIX i č. 108“.)

HESYCHIUS. *Hesychii Glossographi discipulus et Epiglossistes Russus in ipsa Constantinopoli sec XII-XIII.: e Codice Vindobonensi graecorussica omnia, additus aliis pure graecis, et trium aliorum Cyrilliani lexici codicum specimenibus, aliisque miscellaneis philologici maxime et slavistici argumenti*. Vindobonae: prostat apud C. Gerold, 1839, s. 33. (U Hanky v odkazu jako „Kopitar Hesichii Gloss. 33“.)

⁹¹ KARAMZIN, Nikolaj Michajlovič. *Istorija Gosudarstva Rossijskago*. Sanktpeterburg: Izdivenijem brat'jev Sleninych, 1818, 1. sv., s. 213. (U Hanky v odkazu jako „Karamzin histor. I. 529“, přičemž neuvádí, zda jde o německé vydání z roku 1820 či ruské vydání z roku 1818 či pozdější ruská doplněná vydání.)

⁹² KEPPEN, Petr Ivanovič. *Bibliografičeskije listy*. V Sanktpeterburgě, 1825, č. 6, s. 79. (U Hanky v odkazu jako „Köppen Bibl. listy č. 6. 79“.)

⁹³ „Snímek tisku jest při Katalogu hr. Tolstého. Moskva 1829. tab. IV.“ (HANKA, Václav, 1853, ref. 32, s. 65.)

⁹⁴ Hankovy styky se slovanskými učiteli viz např. VRCHOTKA, Jaroslav, 1961, ref. 7, s. 82.

⁹⁵ DOBROVSKÝ, Josef, 1818, ref. 64, s. 309.

⁹⁶ Patrně HANSLIK, Josef Adolf. *Geschichte und Beschreibung der Prager Universitätsbibliothek*, Prag: Friedrich Rohliček, 1851.

⁹⁷ JUNGSMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 899.

kterém cituje rozsáhlé pasáže (zhruba na 1,5 stránky sazby) – budí tedy dojem, že opisuje přímo z tisku. Popisuje-li ilustrace, formát, rozsah a cituje-li detailně, jak činí u č. 90 (*Sniem Obecnij Kralem gehomilostij*), musel tisk vidět. Ani v jednom případě však nezmiňuje exemplář.

Pod č. 32 uvádí: „Sněm 1486 viděl prý Adaukt Voigt“; odkazuje na zdroj a doslova z něj cituje. Ovšem odkaz na konkrétní stranu citovaného zdroje by jistě badateli pomohl. Voigtovu poznámku o prvotisku jsem dohledala na straně 187⁹⁸. Stejný problém je v č. 57 a 176, ve kterých Hanka odkazuje na Dobrovského, ale neudává dílo ani stránku. Nalezeno v Dobrovského *Dějínách* na stranách 329 a 315⁹⁹.

Další pozoruhodně neúplný záznam se týká *Kroniky trojánské*, vřazené mezi pražské tisky (č. 36). Již toto zařazení sice předpokládá, že Hanka určuje tisk do Prahy, ale byť v příloze reprodukoval celé impresum¹⁰⁰, neuvádí u záznamu lokaci ani dataci.

Popisuje-li Hanka podrobně, pak neopomíná zmínit dřevořezy, mnohdy včetně námětu¹⁰¹. Je zarážející, že neuvádí tak hojné dřevořezy v *Pasionálu* (č. 39), když v článku *Prvotisk český tisk* dokonce specifikuje jako „Pasionál s dřevořezbami“¹⁰². Bibliografický záznam je jinak detailní, obsahuje též Hankův vlastní výklad chybné datace tisku¹⁰³. V kapitole 2.6 věnované tiskům, které v porovnání se současnou bibliografií Hanka nevedl, ještě připomenu zajímavou skutečnost, které si všimá Emma Urbánková, že Hanka do své bibliografie vůbec nezařadil dodatky *pasionálu* (tzv. *Jenský a Žitavský*), které však zná a popisuje již Dobrovský¹⁰⁴.

Pod č. 62 je uvedeno: „O zpuosobu žiwota křestianského. W Pr. 1513.“ Konstatuji následující: záznam v Jungmannově *Historii*¹⁰⁵ je téměř totožný s Hankovým,

⁹⁸ VOIGT, Adaukt. *Ueber den Geist der böhmischen Gesetze in den verschiedenen Zeitaltern*. Dresden: Waltherische Hofbuchhandlung, 1788.

⁹⁹ DOBROVSKÝ, Josef, 1818, ref. 64.

¹⁰⁰ „A tak skonawagi se Knihy Kronyky Troyanske. Leta božieho Tisyczeho Čtyrzsteo Osmdesateho Osmeho (...) wslawnem Miestie Starem Prazskem.“

¹⁰¹ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, např. č. 8, 12, 128, 138, 153.

¹⁰² HANKA, Václav, 1840, ref. 22, s. 92.

¹⁰³ „Zde jest patrná chyba v datum; 1495 bylo sv. Maří Magd. ve středu, a posledního bylo v pátek po sv. M. Magd. měsíc jest dobře červen, neboť tehdáž býval červenec před červnem.“ (HANKA, Václav, 1853, ref. 1, s. 23.) Srov. KPS INC019.

¹⁰⁴ URBÁNKOVÁ, Emma. Český *pasionál* z roku 1495 a jeho dodatky. *Ročenka Státní knihovny ČSR 1971*. Praha: Státní pedagogické nakl., 1973, s. 88–123.

¹⁰⁵ Srov. JUNGSMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 890.

avšak chybí v něm lokace tisku do Prahy. V Knihovně NM se dochoval exemplář, který pochází z Hankovy knižní sbírky¹⁰⁶. Lze tedy předpokládat, že Hanka prvotisk do soupisu zařadil již na základě osobní znalosti tisku (a tak doplnil lokaci), a proto je pozoruhodné, že v záznamu neuvádí žádné podrobnosti.

Záznamy č. 65, 66, 68 a 71¹⁰⁷ jsou stručné, chybí uvedení exempláře, ale nechybí zpráva o formátu, popřípadě i rozsahu. Všechny tisky jsou dnes dochovány v knihovně Strahovského kláštera (č. 68 též v Knihovně NM), a tak lze uvažovat o tom, že Hanka získal popis tisků ze Strahova, anebo je sám viděl.

Bezdůvodně neúplným záznamem je č. 178 (*Soliloquia beati Augustini*), které zůstalo bez určení místa a data tisku. Obsahuje však odkaz na reprodukci v příloze¹⁰⁸, ve které se nachází jak jméno tiskaře a místo, tak rok 1484. A tento rok ve starším článku *Prvotisk český* Hanka uvádí¹⁰⁹.

V záznamu č. 179 (*Alberti M. Summa de Eucharistia*) Hanka cituje latinský explicit, identifikuje rubrikátora, jmenuje exempláře, ale vynechává formát tisku, ačkoliv v článku *Prvotisk český* kvartový formát uvádí¹¹⁰.

2.1.3 Záznamy převzaté

Vyozorovala jsem, že mnohé záznamy v Hankově bibliografii jsou shodné se staršími záznamy jeho předchůdců, zejména Jungmanna, popřípadě Dobrovského a dalších. Domnívám se, že přebírání údajů by se nemělo dít bez řádného odkazu na původní zdroj, a tak si kromě faktu, že je záznam převzatý, opět všímám i míry citování.

Zdánlivě komplexním záznamem je č. 1 *Historia trojanska*. Hanka nejprve odkazuje na podrobný popis prvotisku v *Časopisu českého museum*¹¹¹. Jmenuje typické známky počátků knihtisku, jakými byla absence číslování stránek, vyznačování kustod, signatur a titulního listu. Všimá si tiskového písma: „Litery jsou velmi krásné...“; poukazuje na sazbu, kterou sazeč vedl podle rukopisné předlohy; srovnává filigrány. Upozorňuje, že tiskař omylem vynechal jednu stranu,

¹⁰⁶ Sign. 25 E 19. Osobní sdělení Mgr. Jany TVRZŇÍKOVÉ, 2019.

¹⁰⁷ *Pamphila mladence* (č. 65); *Na žalm Dawiduo* (č. 66); *Sgez d Cysarzske Welebnosti* (č. 68); *O klaňenij welebne* (č. 71).

¹⁰⁸ Chybný odkaz na reprodukci č. 14, zatímco jde o č. 16.

¹⁰⁹ HANKA, Václav, 1840, ref. 22, s. 91.

¹¹⁰ tamtéž, s. 92.

¹¹¹ tamtéž, s. 77–92. (Hanka uvádí poslední stranu 91.)

proto text musel vysázet na zvláštní list. Pokračuje popisem dalších detailů. Ale všechny tyto údaje jsou doslovným překladem Dobrovského popisu *Kroniky trojánské*, jak jej německy uveřejnil roku 1782¹¹². Na toto Dobrovského pojednání Hanka v článku *Prvotisk český* odkazuje a regulérně je cituje¹¹³. Pro knižní vydání bibliografie popis převzal, avšak že cituje, neuvádí. Hanka v záznamu reprodukuje tiskařskou ozdůbku, které si všímá jak v *Kronice trojánské*, tak v tzv. *Dlabačově Novém zákonu*, v *Passionalu* a v *Agendě*. Odkazuje na další díla Dobrovského, ve kterých je prvotisk zaznamenán¹¹⁴. V knižním vydání neuvádí Hanka žádný exemplář; v článku *Prvotisk český* se zmiňuje o existenci tří exemplářů a detailně popisuje provenienci jednoho z nich, a sice muzejního¹¹⁵.

V záznamu č. 2 *Nový zákon* (dnes tzv. *Dlabačův*) Hanka na první místo staví informaci o exempláři prvotisku na Strahově a odkazuje na pojednání Bohumíra Dlabače¹¹⁶. Za zmínění hodné klade „silný i pevný, dosti bílý a hladký“ typ papíru a filigrány představující „volské hlavy mající nad sebou růži, korunu a kříž s vinoucími se naň hady“; upozorňuje mimo jiné na značení kapitol „slovy *c. ca.* aneb *kapitola*“ a pořadí kapitol psané „latinským číslem (...) aneb slovy“. I s ukázkami vypisuje několik tiskařových chyb. Celá tato část je doslovným překladem Dlabačova německého textu. Zajímavé je, že ačkoliv Dlabač vyvozuje přibližná data tisku v rozmezí let 1475–1480 nebo 1481, Hanka je do svého záznamu nepřebírá, ani je nekomentuje a prvotisk nechává bez datace.

Tzv. *Nový zákon se signetem* (č. 4) je popsán detailně z hlediska obsahu a rozsahu. Hanka poukazuje na vynechaná místa pro iniciály s důrazem, že „spatium, kde se první kapitola knihy začíná, jest větší“ než ostatní; podrobně zapisuje typ papíru a filigránů a připojuje dataci tisku do roku 1475 vyloženou ze signetu. Hankův popis tisku je zkráceným překladem popisu od Rafaela Ungara. Kromě Ungara odkazuje ještě na Dobrovského a Františka Novotného z Luže¹¹⁷.

¹¹² DOBROVSKÝ, Josef, 1782, ref. 26, s. 233.

¹¹³ HANKA, Václav, 1840, ref. 22, s. 78.

¹¹⁴ DOBROVSKÝ, Josef, 1779, ref. 26, s. 45.

DOBROVSKÝ, Josef, 1818, ref. 64, s. 155–156.

¹¹⁵ HANKA, Václav, 1840, ref. 22, s. 92.

¹¹⁶ DLABAČ, Jan Bohumír. *Nachricht von einem bisher noch unbekanntem böhmischen Neuen Testamente*. Für die Abhandlungen der k. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften. Prag: Gottlieb Haase, 1816, s. 7.

¹¹⁷ UNGAR, Karel Rafael. *Allgemeine böhmische Bibliothek*. Prag: Schönfeldschen Handlung, 1786, s. 63.

Pod č. 31 řadí „Sněm v Kutné hoře v pondělí po sv. Mikuláši 1485“ a záznam přebírá včetně odkazu na zdroj z Jungmannovy *Historie*¹¹⁸.

Záznamy č. 87 a 88 pro přehlednost cituji z Hankovy bibliografie kompletně:

„87. Knižežky, kterež slowú srdečne knijžky o čtyrech poslednijch buducych wiecech/ totiž o smrti/ saudu/ peklu a radosti nebeske welmi přijkladné.“

„88. Knižežky/ kterež slowú zrcadlo sedmi dnuo hrijessne dusse. Ač bez místa a let zdá se, že také téhož roku u Konáče tištěny jsou.“

Hanka záznamy patrně přebírá z Jungmannovy *Historie* – jsou podobné a zároveň mylně pokládají jeden tisk z dílny Mikuláše Konáče z roku 1521 za dva různé¹¹⁹. Hanka nepřebírá podrobnosti, které má Jungmann – u č. 87 formát, dataci a lokaci tisku, u č. 88 formát a rozsah složek. Hanka u č. 88 připojuje poznámku: „Ač bez místa a let zdá se, že také téhož roku u Konáče tištěny jsou“. Není zřejmé, kterého „téhož roku“, a slovo „také“ snad znamená, že má na mysli předchozí záznam č. 87. Domnívám se, že záznamů, které Hanka převzal z Jungmannovy *Historie*, je více. Hanka v nich zpravidla neuvádí žádný exemplář, ani žádné detaily, které by naznačovaly, že tisk viděl. Např. záznam č. 135 se shoduje zněním i chybným opisem jména autora „Maffea Wegia Landenskeho“ místo správně „Laudenského“¹²⁰. Tisk pod č. 162 stejně jako Jungmann určuje do Norimberku do roku 1513, zatímco jde o litomyšlský tisk až z roku 1596. Shodně uvádí duplicitu *Sepsanie toto učiněné od Bratří* pod č. 139 a 140 (přebírá včetně odkazu na literaturu)¹²¹; dále č. 151 a 173 (převzal kompletně)¹²², č. 165 (nepřebírá formát, ale připojuje stejnou poznámku o jazyku textu)¹²³ a č. 174 (oproti Jungmannovi vynechává dataci, ale shodně s ním uvádí objednatele tisku)¹²⁴. U žádného z těchto záznamů neuvádí zdroj, ze kterého čerpá.

DOBROVSKÝ, Josef, 1818, ref. 64, s. 208.

NOVOTNÝ Z LUŽE, František. *Biblioteka českých Biblj etc. od třináctého věku až do léta 1810*. [V Praze: Fr. Jeřábek, 1810], s. LVIII.

¹¹⁸ JUNGSMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 415.

¹¹⁹ KPS K04144.

¹²⁰ KPS K16488.

¹²¹ JUNGSMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 762, III. 736.

¹²² tamtéž, III. 805, III. 155.

¹²³ tamtéž, III. 16.

¹²⁴ tamtéž, III. 153.

2.1.4 Záznamy bez popisu

Do poslední kategorie lze zařadit nejmenší počet záznamů a jde buď o tisky nedochované, takže Hanka musel pracovat pouze s převzatými informacemi, anebo rovnou údaje přebírá v minimálním rozsahu a patrně již nepátrá po vlastním tisku či dalších zprávách.

Ve stručném znění pod č. 15 uvádí: „Kalendář na rok 1498“. Nejsou připojeny žádné informace k původu zprávy o tomto tisku, nebo detaily, které by ho zařadily. Novodobá bibliografie uvádí: „Hanka v Bibliografii prvotisků r. 1853 (str. 11 čís. 15) má jiné vnočení, 1498, bez udání důvodů, kdežto v článku o prvotisku českém a polském (ČČM 1840, ...) přijímal bez námitky rok 1489“¹²⁵. Předpokládám, že jde v případně knižního vydání Hankovy bibliografie o tiskovou chybu. Za zmínku dále stojí, že Hanka v článku *Prvotisk český* uvádí kvartový formát tisku¹²⁶, zatímco v knižním vydání bibliografie formát opomíjí.

Záznam č. 20 se zdá být převzatý, ale bez formátu a rozsahu, které pravděpodobný zdroj, tedy Jungmann, uvádí¹²⁷. Hankův záznam zůstává stručný: „Spis o novych zemich a o novem swietie. W Plzni v Bakalaře 1504.“

Problematickým je z důvodu minimálních informací záznam č. 56 „Sněm stavův českých v Praze 1513, v čtverci.“ Snad se jedná o převzatou zprávu z Jungmannovy *Historie*¹²⁸, ale bez udání exempláře v lobkovické knihovně, který Jungmann deklaruje. V oddílu 2.1.1 s kompletně zpracovanými bibliografickými záznamy uvádím, že Hanka tisky z lobkovické knižní sbírky patrně osobně prostudoval. Lze navrhnout, že existenci exempláře od Jungmanna záměrně nepřebírá, jelikož jednotku v lobkovické knihovně neviděl. Jakákoliv bližší informace by rozhodně pomohla tisk lépe identifikovat, abychom nemuseli setrvávat pouze v rovině návrhů.

Také č. 60 ve stručném znění: „Pawla z Žatce Traktat o přigijmanij malých dijtek. v Praze 1513“ tisk neumožní lépe zařadit. Záznam je patrně opět převzatý od Jungmanna. Dnešní bibliografie považuje tisk za nedoložený¹²⁹.

¹²⁵ *Repertorium*, Urb-XXXII.

¹²⁶ HANKA, Václav, 1840, ref. 22, s. 92.

¹²⁷ JUNGSMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 200.

¹²⁸ tamtéž, III. 422.

¹²⁹ KPS K19185.

VOIT, Petr, 2013, ref. 4, s. 14, pozn. 36.

Záznam „O wijře swaté, kteruž Czechowee a Morawanee držíj, ti kteříž se zákonem paně zprawugij toto wyznaniij gest. w Pr. 1513“ (č. 61) svou obsahovou zkratkovitostí čtenáře znovu staví v pochybnost, zda Hanka tisk znal, či údaje převzal. Jungmann na rozdíl od Hanky neuvádí lokaci tisku do Prahy, ale připisuje formát¹³⁰.

Stručným záznamem je č. 99 „Sniem obecny na hradie Pražskem držan. W Praze v bijleho lwa 1525 v čtverci.“ Domnívám se ovšem, že jde o duplicitní záznam k č. 101 „Sniem Obecnij dskami Zemskymi zapsany“, které je popsáno detailně: Hanka cituje incipit včetně místa a roku tisku, popisuje dřevořezy štítů na první a poslední straně, uvádí rozsah a exemplář. Vznik duplicitních záznamů vřazených v soupisu tak blízko sebe je překvapivý. Jungmann tento sněm uvádí pouze jako rukopis datovaný do roku 1525¹³¹.

Tisk č. 136 přisoudil Hanka litomyšlské tiskárně stručnými slovy „náleží bezpochyby sem“. Zbytek záznamu, který sestává z (neúplně) převzatých Jungmannových údajů o obsahu spisu¹³², nenasvědčuje, že by Hanka tisk viděl. Není tedy jisté, na základě čeho tiskařskou provenienci určuje.

V kapitole 1.5 zmiňuji situaci, kdy starší a Hankovi dobře známá bibliografie uvádí k tisku více informací, než eviduje Hanka. Je to příklad jeho záznamu č. 137, který patrně převzal z Jungmannovy *Historie*, ale vynechává formát a rozsah¹³³. Podobně se děje v záznamu č. 165, kde Hanka oproti Jungmannovi vynechává formát¹³⁴.

2.2 Záznamy pozoruhodné

Pokračuji ještě několika záznamy, které vykazují jistou zajímavost.

V případě záznamů č. 51 a 131 jde patrně o zdvojené uvedení jednoho tisku. Problematické je zařazení duplicit do různých tiskařských lokalit: zatímco č. 51 je ve skupině pražských tisků (*Počina se Epistola Cipriana*) a Hanka eviduje osmerkový formát a rozsah A8–B8, ale nikoliv dataci, záznam č. 131 (*Epistola Cypriana M. o Závisti a Nenawisti*) je správně vřazen mezi litomyšlské tisky s vrocením 1507, osmerkovým formátem a s tiskařem Pavlem z Meziříčí¹³⁵.

¹³⁰ JUNGSMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 768.

¹³¹ tamtéž, III. 445.

¹³² tamtéž, III. 222.

¹³³ tamtéž, II. 152.

¹³⁴ tamtéž, III. 16.

¹³⁵ Srov. KPS K01713.

Litomyšlský prvotisk měl Hanka ve své sbírce¹³⁶, ze které se exemplář dostal do Knihovny NM. Snad jej získal až po vydání bibliografie.

Další duplicitně uvedený tisk je *Odpowied na spis w nowie wydany* pod č. 96 (vřazen mezi pražské tisky) a 116 (vřazen mezi boleslavské tisky). Ovšem vzhledem k tomu, že oba záznamy obsahují vzájemné odkazy¹³⁷, které byly dodatečně dodány do sazby knižního vydání v roce 1853, domnívám se, že Hanka sám duplicitu a chybné zařazení odhalil. Původní záznamy do soupisu v muzejním časopisu snad převzal z Jungmannovy *Historie*¹³⁸ a po získání exempláře určil podle písma Litomyšl jako místo tisku. Do správné tiskařské lokality tak tisky zařadil aspoň dodatečnou poznámkou.

Zrzizenij o Rucznicych (č. 98) je pozoruhodně problematický záznam: Hanka správně poukazuje na starší mylné zavedení titulu u Dobrovského i Jungmanna se slovem „aučincích“ (místo ručnicích)¹³⁹; a dále upozorňuje na údajně mylně uvedený rok tisku 1524 u Dobrovského, potažmo u Jungmanna. Hanka opravuje rok na 1523, dokonce cituje začátek tisku se slovně rozepsaným letopočtem, ale rok tisku je ve skutečnosti 1524¹⁴⁰. Hanka tento záznam ještě rozšiřuje o zprávu o dodnes nejistém tisku „Clypius fidelium“ (správně *Clypeus fidelium*) s odkazem na Bartoloměje Paprockého. Celý tento údaj ale patrně přebírá od Dobrovského, resp. Jungmanna¹⁴¹.

Dnes nezvěstný muzejní exemplář litomyšlského tisku *Spis o Potrzebnych wiecech Křestianskych* (č. 125) z roku 1524 viděl zřejmě naposledy právě Hanka¹⁴². Cituje začátek textu a popisuje titulní list. Určuje „štít“ (signet) tiskaře Jiříka Štysy a řadí tisk do skupiny boleslavských prvotisků. Dopouští se patrně záměny tiskařů Štysy a Olivetského, jejichž signety byly založeny na podobném znaku arabské čtyřky¹⁴³.

VOIT, Petr, 2017, ref. 4, POli č. 3.

¹³⁶ Sign. 25 E 11. Osobní sdělení Mgr. Jany TVRZŇÍKOVÉ, 2019.

¹³⁷ „Viz 116. dle písma v Litomyšli.“ (HANKA, Václav, 1853, ref. 1, s. 40.); „Viz 96. dle písma v Litomyšli.“ (tamtéž, s. 44.)

¹³⁸ KPS K05029.

¹³⁹ DOBROVSKÝ, Josef, 1818, ref. 64, s. 339.

JUNGMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 441.

¹⁴⁰ Srov. KPS K17469.

¹⁴¹ DOBROVSKÝ, Josef, 1818, ref. 64, s. 339.

JUNGMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 804.

¹⁴² KPS K15607.

¹⁴³ VOIT, Petr, 2008, ref. 23, heslo Signet, s. 807.

2.3 Drobné postřehy z analýzy záznamů

Pro bibliografickou pomůcku není příliš nápomocné sdělení typu: „Ten i 127 v Mus. i u mne“ (č. 126), či „Obě tyto knihy jsou v universitní knihovně, na Strahově jen poslední“ (č. 179). Příjemce bibliografie musí číst záznamy v souvislém pořadí. Pokud vyhledá pouze dílčí záznam, nezjistí automaticky všechny dostupné informace. Vybraným záznamům jde k tíži také zápis: „Jest více exemplářů známo“ (č. 35, 39, 168, 171), anebo „Známy jsou 4 výtisky“ (č. 42), kde badatel nedostane zprávu o jednotce v konkrétní sbírce.

V bibliografii jsem si také všimla řady tiskových chyb. Nesnažím se korektorsky vysledovat všechny nepřesnosti, ale přesto konstatuji, že zejména v doslovných opisech textů ubírají tyto omyly Hankově práci jako celku na důslednosti. Mohu jmenovat např. tyto záznamy:

- č. 12 „Počinase traktat o zemi Swate“ – správně má být „Pocžinase“¹⁴⁴;
- č. 23 „Kniehy žalmowee gsu složenee od swateho Dawida“ s tiskovou chybou v explicitu – „porotzkee“ místo „prorotzkee“¹⁴⁵;
- č. 97 s nepřesně opsanými slovy „Cžtenie“ místo „Cztenie“ a „v bijleho lwa“ místo „v Bilecho Lwa“¹⁴⁶;
- č. 98 „Zrzizenij o Rucznicych“ s nesprávným opisem slov „Rucznicych“ místo „Rucžnicych“, „zbraň“ místo „braň“, „k zlemu“ místo „kezlemu“¹⁴⁷;
- č. 166 „Zdaž 1518 v Normberce tištěné Euchiridion“ s chybně psaným titulem „Euchiridion“ místo správně „Enchiridion“¹⁴⁸.

2.4 Příloha reprodukcí tiskových písem

Přílohou bibliografie jsou litografické reprodukce ukázek tisků. Jsou očíslovány a popsány typem písma podle tiskařské lokality. Čísla ukázek však neodpovídají číslování jednotlivých bibliografických záznamů hlavního soupisu a Hanka na přílohu neodkazuje u jednoho každého záznamu, jehož se vzor písma týká¹⁴⁹. Není

¹⁴⁴ Srov. KPS INC038; digitalizovaný exemplář Knihovny NM sign. 25 E 8.

¹⁴⁵ Srov. KPS K17524; reprodukce explicitu v příloze Hankovy bibliografie, Tab. I. Č. 8.

¹⁴⁶ Srov. KPS K02257.

¹⁴⁷ Srov. KPS K17469; digitalizovaný exemplář Národní knihovny sign. 65 E 2112.

¹⁴⁸ Srov. KPS K02256.

JUNGMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 840.

¹⁴⁹ Hanka přímo odkazuje pouze u č. 5, 7, 34, 35, 36, 77, 80, 178. Z celkového počtu 21 ukázek tak

proto možné rychlým nalistováním přílohy zjistit, o který tisk se jedná, a reprodukce tak čtenáři bohužel neposlouží jako vděčná pomůcka, jak Hanka v předmluvě předpokládá.

2.5 Srovnání jednotlivých vydání bibliografie

Vracím se nyní k jednotlivým vydáním Hankovy bibliografie, která vůči sobě vykazují dílčí rozdíly. Soupis 26 prvotisků v článku z roku 1840 je nutné brát pouze jako orientační výčet, kterým Hanka uzavírá své pojednání na téma českých prvotisků. Přesto je možné upozorovat několik obsahových rozdílů vůči soupisům z roku 1852, resp. 1853. Vzhledem k více než desetiletému odstupu mezi soupisy může za odlišnostmi stát pokrok v Hankově badatelském výzkumu.

Tyto rozdíly jsem vysledovala ve vydání z roku 1840 vůči pozdějším.

Pod č. 5¹⁵⁰ eviduje „Sniem tištěný česky a latině, w Praze 1478, 4°. giny m pjsmem“. Zaznamenává kvartový formát tisku a připojuje poznámku k písmu, ačkoliv ani Ungar, ani Dobrovský, ani Jungmann¹⁵¹ formát či písmo neuvádějí. Sám Hanka v pozdějším vydání bibliografie potvrzuje, že dosud nebyl nalezen žádný exemplář.

Pod č. 7 uvádí „Esopowy básně. 8°. dle liter w Praze“ v odlišném formátu, než evidují jeho předchůdci Dobrovský a Jungmann¹⁵² a než uvádí Hanka ve svém článku na toto téma z roku 1848¹⁵³.

Pod č. 9 uvádí „Sniem Nimburský tištěn 1483. 4°“ opět včetně formátu, ačkoliv jde o totožný případ s výše uvedeným č. 5.

Pod č. 13 uvádí „Martyniiany aneb rzimska kronyka ten patek przed S. Waczlawem w Star. M. Pražském 1488. fol“ s rozdílným zapsáním titulu oproti pozdějšímu vydání bibliografie, kde titul zaznamenává jako „Martiniami“.

Ize díky autorovi bibliografie bezpečně určit jen 8. Jedná-li se o explicit, lze úryvek přiřadit dobře, ovšem v několika případech jde o pravděpodobný odhad a v případě reprodukce č. 13 se mně nepodařilo ukázkou přisoudit žádnému tisku, aniž by bylo nutné prolistovat všechny pražské prvotisky. (Podrobně v Příloze č. 1 této práce.)

¹⁵⁰ Číslování prvotisků je v tomto případě odlišné od následných vydání Hankovy bibliografie (1852 a 1853). Zde uvedená čísla tudíž neodpovídají Příloze č. 1, ve které pracuji s kompletní Hankovou bibliografií prvotisků.

¹⁵¹ UNGAR, Karel Rafael, 1795, ref. 28, s. 205.

DOBROVSKÝ, Josef, 1818, ref. 64, s. 262.

JUNGMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 409.

¹⁵² DOBROVSKÝ, Josef, 1818, ref. 64, s. 296.

JUNGMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 106.

¹⁵³ Uvádí dva listy kvartového formátu. (HANKA, Václav, 1848, ref. 21, s. 338.)

Pod č. 15 zapisuje „Kalendarz v Plzni 1489. 4°“ a jak již bylo řečeno, v dataci se rozchází se svou později publikovanou bibliografií. Zde správně přebírá starší Dobrovského údaj¹⁵⁴.

Pod č. 19 vede „Pasionál s dřevorezbami. w Praze. 1495“ a přímo zmiňuje dřevorezy coby součást tisku. O hojném obrazovém materiálu v pozdější verzi záznamu mlčí.

Mezi časopiseckým (1852) a knižním vydáním bibliografie (1853) lze zaznamenat drobné, přesto ne zcela bezvýznamné rozdíly. Rozhodně ku prospěchu knižního vydání vyzněla úprava v záznamu č. 1, kde Hanka reprodukuje „kvítko“, tzn. tiskařskou ozdůbku z *Kroniky trojánské*. V prvním vydání byla ozdůbka pouze naznačena jednoduchou linií.

Konec záznamu č. 27 nově doplnil o muzejní exemplář prvotisku.

U č. 28 je v knižním vydání na konci záznamu přidán odstavec („Pro nedostatek versálních liter...“), ve kterém ještě podrobněji popisuje užitá tisková písmena a další detaily.

V č. 33 nahrazuje ku prospěchu záznamu původní odkaz na Dobrovského¹⁵⁵ novým údajem o konkrétním exempláři.

U č. 96 nově připojuje odkaz na záznam č. 116 a naopak. Jak jsem výše uvedla, patrně dodatečně získal exemplář, díky kterému identifikoval lokalitu tisku a odhalil duplicitu záznamu.

2.6 Tisky, které Hanka v porovnání se současnou bibliografií neuvádí

Porovnáním Hankova soupisu se současnou bibliografií¹⁵⁶ jsem zaznamenala celkem 137 tisků ve sledovaném období let 1468–1526, které Hanka neuvádí. Zjištěné podrobnosti taktéž strukturuji do samostatné přílohy této práce (Příloha č. 2)¹⁵⁷.

¹⁵⁴ *Repertorium Urb-XXXII*.

¹⁵⁵ DOBROVSKÝ, Josef, 1818, ref. 64, s. 310. (Hanka neuvádí odkaz na konkrétní Dobrovského dílo. Pro identifikaci odkazu bylo nutné prověřit více Dobrovského spisů.)

¹⁵⁶ KPS.

VOIT, Petr, 2013, ref. 4.

VOIT, Petr, 2017, ref. 4.

¹⁵⁷ Příloha č. 2 – Tisky z let 1468–1526, které Hanka v porovnání se současnou českou bibliografií neuvádí.

Uvedené tisky lze opět roztrždit do skupin podle shodných znaků. V rámci rozsahu bakalářské práce si nekladu ambice určení jednoho každého tisku, a tak demonstruji jednotlivé skupiny pouze příkladově.

2.6.1 Novodobé objevy

Jednoznačnou množinu tvoří tisky, které byly objeveny až po uveřejnění Hankovy bibliografie, zejména ve 20. a 21. století. Lze vyjmenovat několik příkladů tisků, které posloužily jako makulatura do mladších knižních vazeb, kde byly novodobě nalezeny¹⁵⁸. Patří sem poměrně velká skupina tisků minucí¹⁵⁹ a také tisky, u nichž byla až novodobě určena datace¹⁶⁰. Domnívám se, že takových případů je zhruba 65. Dále bych k tomuto oddílu přidala ještě 14 tisků z norimberské tiskařské provenience. Také tyto byly a jsou v průběhu 20. a 21. století objevovány a přesněji určovány¹⁶¹.

Řadím sem také několik tisků, které jsem při porovnání bibliografií zjistila ve Voitových publikacích¹⁶², zatímco ani Hanka, a prozatím ani databáze *Knihopisu* online je samostatně nevidují¹⁶³. Jde také o novodobý objev, popřípadě o nově zaznamenané varianty jednotlivých vydání.

2.6.2 Pochybné tisky s nezjištěným exemplářem

Další skupinu reprezentují tituly, které knihověda dodnes považuje za pochybné, jelikož nebyl doložen exemplář. Přibližně jde o 35 položek, u kterých nebyla dosud zjištěna jednotka, a v některých případech není jisté, zda se existující bibliografický

¹⁵⁸ Např. KPS INC034 (*Minuci na rok 1497*); K19206 (*Kronika o Apollonioví*); K19161 (*Minuce na rok 1506?*); K19032 (*Minuce na rok 1517*); K19216 (*Arbor consanguinitatis*).

¹⁵⁹ Např. KPS INC010 (*Minuci na rok 1485*); INC016 (*Minuci na rok 1489*); INC031 (*Praktika kolínská na rok 1493*).

¹⁶⁰ Např. KPS K19156 (*Methodius nayprw Olimpiady*); K04889 (*Prorocztwij z Trzetihho rozdilu knizek*).

¹⁶¹ VOIT, Petr. Role Norimberku při utváření české a moravské knižní kultury první poloviny 16. století. *Documenta Pragensia*. Praha: Scriptorium, 2010, roč. 2010, č. 29, s. 389–457.

¹⁶² VOIT, Petr, 2013, ref. 4.

VOIT, Petr, 2017, ref. 4.

¹⁶³ Zapisuji stav k březnu 2020:

Tisk *Sedm žalů kajících* (VOIT, Petr, 2013, ref. 4, TPra č. 17.) KPS eviduje pouze v poznámce záznamu K19182;

Tisk *Prenostiky mistra Štěpána Kosmy* (VOIT, Petr, 2017, ref. 4, MBak č. 16.) a tisk *Zuostání a svolení všeho kněžstva Království českého* (tamtéž, MKon č. 32.) KPS neviduje;

Tisk *Proti bludným a potupeným artikulóm pikhartským* (tamtéž, MBak č. 19.) KPS eviduje v poznámce záznamu K03483;

U tisku *O puowodu cierkwe swaté v pravdě svátosti jejie* (tamtéž, JŠty č. 4b.) Voit proti KPS K05030 eviduje odchylku v exempláři bez vročení v explicitu.

záznam (převážně v Jungmannově *Historii*) týkal tisku, nebo rukopisu. Přes 20 z těchto případů je dnes datováno pouze orientačně v rozmezí let 1501–1550, resp. až 1600, resp. až 1800.

2.6.3 Bezdůvodně chybějící tisky

Nejproblematictější skupinou jsou tisky, které evidoval již některý z Hankových předchůdců – především Dobrovský a Jungmann – jehož bibliografii Hanka dobře znal, a proto vyvstává otázka, proč Hanka tyto tisky do soupisu nezařadil. Lze navrhnout, že šlo o nejistý tisk. Ale takových prvotisků je v jeho soupisu více a Hanka případné své či převzaté pochybnosti o existenci tisku otevřeně přiznává¹⁶⁴. Ani chybějící exemplář by neměl zabránit publikování takového neúplného záznamu – jak jsem výše zdůraznila, odkaz na konkrétní jednotku Hankovi v záznamech často chybí. Znovu bych připomněla vytýčení „hracího pole“, ve kterém se Hanka pohybuje. Jako určil časové hranice prvotisků, tak mohl svoji bibliografii omezit pouze na záznamy, které z nějakého důvodu považoval za relevantní. Žádným z těchto limitů soupis podmíněný není, a tak mně z průzkumu vyšlo devět tisků, které popsali Hankovi starší kolegové, a které teoreticky měly být do jeho soupisu zařazeny.

Patrně nejpozoruhodnější jsou chybějící dodatky *Pasionálu*¹⁶⁵, tzv. *Jenský* a *Žitavský*. Jak uvádí *Knihopis*, v roce 1795 publikoval Dobrovský nálezovou zprávu o *Jenském dodatku* a roku 1827 upozornil v kritice prvního vydání Jungmannovy *Historie* na dodatek *Žitavský*. Na Dobrovského spisy se na téma dodatků odkazuje jak Ungar, tak Jungmann v druhém vydání¹⁶⁶.

Dále chybí *Život Adama a Evy*¹⁶⁷, který se dochoval ve strahovské sbírce a zmiňuje jej Dobrovský, litomyšlský tisk *Psaní sborům v pokušení*¹⁶⁸ a plzeňský tisk *Proti bludným / a potupeným artikulom Pikhartským*¹⁶⁹, které oba lokalizuje a datuje Jungmann. Schází také *Žiwot M. Jana Husi a M. Jeronyma*¹⁷⁰, jak jej jako pražský tisk z roku 1525 eviduje Jungmann, a to včetně exempláře¹⁷¹. Sporným záznamem

¹⁶⁴ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, např. č. 53, 103.

¹⁶⁵ KPS INC019.

¹⁶⁶ KPS INC020 a INC022.

¹⁶⁷ KPS INC043.

¹⁶⁸ KPS K05049.

¹⁶⁹ KPS K03483.

¹⁷⁰ KPS K03259, dnes vedeno jako *Dodatek Pražský k Pasionálu utrakvistickému z r. 1495*.

¹⁷¹ JUNGSMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 157.

může být *Ljst od Bratřij Krali Ludwikowi*¹⁷², který uvádí Jungmann¹⁷³, ale s odkazem na druhotný zdroj. Lze navrhnout, že jej Hanka z důvodu pochybností o jeho existenci do soupisu nezařadil záměrně.

Pozoruhodně chybějícím tiskem je první vydání polemiky *Spis dosti čzinicij Otazce protiwni kuow Gednoty Bratrské*¹⁷⁴, vtištěné v Bělé pod Bezdězem roku 1521. Avšak druhé vydání tištěné v Litomyšli, také roku 1521, má Hanka ve své bibliografii (č. 146) s poměrně detailním popisem, včetně impresu, které na bělský tisk upozorňuje: „Až potud Spis tento kterýž prwe W bělee tisstěn...“¹⁷⁵. Jungmann jak v prvním, tak v druhém vydání *Historie* oba tisky eviduje¹⁷⁶. Lze navrhnout, že Hanka opisem impresu automaticky započítává i první vydání tisku do svého soupisu. Ale z hlediska charakteru jeho záznamů této myšlenky nic nenasvědčuje. Vyskytuje se více takových případů, kdy v záznamu upozorňuje na několikrát vydání tisku¹⁷⁷. Ze zjištěné skutečnosti se přiklání spíše k opomenutí než k záměru. Na první pohled stejným případem by mohlo být chybějící první vydání dialogu *Kniežky tyto Slowu příprawa k smrti* tištěného roku 1507¹⁷⁸, zatímco druhé vydání z roku 1520 Hanka v soupisu zařadil (č. 144) a cituje impresum: „Jakož napřed dotčeno prwe Imprymowany: Leta panie Tisycieo pětisteho sedmeho...“¹⁷⁹. I v tomto případě Jungmann uvádí oba tisky¹⁸⁰. Domnívám se, že zde došlo k záměně tisku se stejným námětem. Hanka měl ve své sbírce tisk dnes vedený pod titulem *Rozmlouvání smrti s člověkem a člověka se smrtí*¹⁸¹, který v soupisu uvádí pod č. 130 a datuje ho do roku 1507. Mohl se tedy domnívat, že jde o ono první vydání z roku 1507, které je uvedeno v impresu. Pohledem do Jungmannova

¹⁷² KPS K04911.

¹⁷³ JUNGSMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 803.

¹⁷⁴ KPS K05037.

¹⁷⁵ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, s. 55.

¹⁷⁶ JUNGSMANN, Josef, 1825, ref. 58, s. 136, č. 521.

JUNGSMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 784.

¹⁷⁷ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, např. č. 21, 22, 24, 120.

¹⁷⁸ KPS K05019.

¹⁷⁹ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, s. 54.

¹⁸⁰ JUNGSMANN, Josef, 1825, ref. 58, s. 144, č. 613.

JUNGSMANN, Josef, 1849, ref. 63, III. 886.

¹⁸¹ KPS K02838.

záznamu na uvedenou kolaci a jejím srovnáním se záznamem *Knihopisu*¹⁸² však konstatuji, že Jungmann evidoval tento tisk z roku 1507, nikoliv Hankův exemplář. Jako desátý potenciálně chybějící tisk připomínám přívazek *Spis o dwogim przigmani těla a krwe paně*, tedy součást svazku, který Knihovna NM eviduje tzv. „Z Hankových“ knih. Blíže jsem o tisku psala v oddílu 2.1.1 v odstavci o knihách z Hankovy sbírky.

Pro většinu Hankou neevidovaných tisků nemám uspokojivé vysvětlení. Hanka důvěrně znal všechna Dobrovského díla, stejně tak byl dobře obeznámen s Jungmannovou *Historií* v prvním i druhém vydání, jak dokazují např. jeho dochované kartotéční kartičky¹⁸³. Na prvním vydání dokonce spolupracoval jako autor rejstříků¹⁸⁴. Je tedy o to více zarážející, že především bibliografické záznamy z *Historie literatury české* týkající se prvotisků nepřevzal v úplném rozsahu.

¹⁸² KPS K05019.

¹⁸³ V Památníku národního písemnictví (Literární archiv, č. sbírky 451) se ve fondu Hankovy písemné pozůstalosti nachází pozoruhodná pomůcka – nastříhané kartony velikosti kartotéční kartičky s nalepenými výstřižky tištěného textu s bibliografickými záznamy. Kartiček je dle evidence PNP 5 189 kusů. Jde o rozstříhané a po jednom záznamu na samostatné kartičky nalepené první vydání Jungmannovy *Historie literatury české*, které měl Hanka patrně uspořádané ve vlastním systému.

¹⁸⁴ JUNGSMANN, Josef, 1825, ref. 58, s. III.

Závěr

Vyhodnocení Hankovy bibliografie prvotisků

Hankovu bibliografii prvotisků jsem podrobila analýze z hlediska kvality obsahu a relevance jednotlivých záznamů. Na základě zjištěného konstatuji následující:

Z hlediska nároků inkunábulistiky Hanka pečlivě zpracoval většinu prvotisků, ke kterým měl přímý přístup – tisky ve své sbírce a tisky, které spravoval z pozice knihovníka Vlastenského musea v Čechách. Vyzorovala jsem, že (až na výjimky) se podobný, detailní popis týká také prvotisků z Lobkovické, Strahovské a Univerzitní knihovny¹⁸⁵. Hanka buď sám tyto sbírky navštívil a tisky prozkoumal, anebo mu detailní informace poskytl někdo z dané knihovny, s kým byl v úzkém kontaktu. Dle podrobností, které Hanka v záznamech uvádí včetně srovnávání exemplářů¹⁸⁶, se přikláním k názoru, že tisky znal z vlastní zkušenosti. Minimálně v případě *Ezopových bajek* zanechal ve svém pojednání zřetelnou zprávu, že zlomek tisku ve Strahovské knihovně osobně viděl¹⁸⁷.

Z celkového počtu 179 číslovaných, resp. 180 záznamů (poslední tisk z roku 1528 je bez čísla), píše Hanka o exempláři u 99 prvotisků¹⁸⁸. Jak jsem na příkladech doložila, v bibliografii je přitom zaznamenána řada tisků bez zprávy o exempláři, ale s důkladným popisem, který předpokládá, že Hanka tisk musel vidět nebo získat údaje o konkrétním výtisku. Takových záznamů lze napočítat zhruba 23. Tyto evidentně neúplné záznamy tvoří první problematickou stránku soupisu.

Zbývá přibližně 60 záznamů, které neobsahují zprávu o exempláři a zároveň obsahují minimum popisných údajů. Jak jsem opět příkladově ukázala, jedná se většinou o záznamy převzaté ze starších bibliografií. A zde narážíme na druhou

¹⁸⁵ Hanka neuvádí názvy knihoven jednotně.

Na lobkovickou sbírku odkazuje mj. takto: „v Lobkovické [knihovně]“ (č. 3), „v bibliothece kníž. Lobkovice v Praze“ (č. 37), „Unicum v Lobk. knihovně“ (č. 78).

Na knižní sbírku Strahovského kláštera odkazuje místním označením „Strahov“. Např. „V čtverci na Strahově“ (č. 2), „jest nyní na Strahově“ (č. 128).

Dnešní Národní knihovnu označuje za univerzitní podle tehdejšího oficiálního názvu C. k. universitní knihovna. Odkazuje např. takto: „dle exempláře universitní knihovny“ (č. 7), „V univers. bibl.“ (č. 106).

¹⁸⁶ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, např. č. 7, 26, 179.

¹⁸⁷ HANKA, Václav, 1848, ref. 21, s. 337.

¹⁸⁸ Zaznamenává konkrétní knižní sbírku, případně hlásí „Jest více exemplářů známo“ apod., popřípadě uvádí, že exemplář nebyl zjištěn.

problematickou stránku soupisu, kterou je absence zprávy o původu převzatých informací.

Třetím problematickým aspektem je fakt, že snad žádné pravidlo neplatí v Hankově soupisu bez výjimky. Zmínila jsem, že prvotisky z Lobkovické a Univerzitní knihovny Hanka patrně znal, ale našla jsem minimálně tři záznamy tisků z těchto sbírek, které neobsahují žádné podrobnosti¹⁸⁹. Také jsem uvedla, že Hanka přibližně 60 záznamů převzal ze starší bibliografie, ale některé jeho údaje jsou stručnější než pravděpodobná předloha¹⁹⁰. Dále připomínám, že v řadě záznamů uvádí Hanka bibliografické odkazy, avšak některým chybí upřesnění daného díla, popřípadě odkaz na konkrétní stranu¹⁹¹.

Čtvrtým nedostatkem bibliografie jsou chybějící tisky, které jsem vyjmenovala v oddílu 2.6.3. Byť jde pouze o několik položek, chybí objektivní důvod k jejich opomenutí, pokud posuzujeme Hankovu práci jako důvěryhodný bibliografický zdroj. A tuto úlohu měl opravdu Hankův soupis českých prvotisků plnit až do začátku 20. století. Tehdy byl částečně nahrazen Tobolkovou bibliografií (1910)¹⁹² a definitivně byl nahrazen *Knihopisem českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století* (vydávaným tiskem v letech 1939–1967) spolu se *Soupisem prvotisků českého původu* pořázeným Emmou Urbánkovou (1986)¹⁹³, zpracovanými v moderní době do online databáze.

Zhodnocení Hankovy bibliografické práce

Na Hankovu bibliografii jsem se od počátku kritického rozboru snažila nahlížet jako na praktickou pomůcku pro zájemce o nejstarší českou tiskovou produkci. Stále častěji se však v průběhu práce množily otázky způsobené autorovou nedůsledností, popřípadě nutnost zjistit podrobnosti v dalších zdrojích jak u Hankových předchůdců, tak v novodobé bibliografii. Analýzou jsem potvrdila nejen na první pohled nejednotnou strukturu bibliografických záznamů, ale i řadu „skrytých“ nedostatků, jakými jsou především chybějící zprávy o exemplářích prvotisků a nezřetelné sekundární prameny, ze kterých Hanka čerpal.

¹⁸⁹ HANKA, Václav, 1853, ref. 1, č. 37, 106, 109.

¹⁹⁰ tamtéž, např. č. 2, 3, 16, 20, 50, 82, 111, 137, 165, 174.

¹⁹¹ tamtéž, např. č. 29, 32, 57, 124, 128, 153, 176.

¹⁹² TOBOLKA, Zdeněk Václav, 1910, ref. 17.

¹⁹³ URBÁNKOVÁ, Emma. *Soupis prvotisků českého původu*. Praha: Státní knihovna ČSR, 1986.

Hankovy znalosti z oblasti českých prvotisků rozhodně nelze popřít. A bibliografii prvotisků evidentně věnoval mnoho práce a času. Ale bohužel jsem musela zkonstatovat, že své nashromážděné poznatky nedokázal interpretovat na úrovni komplexního vědeckého výstupu.

Závěrem bych ocitovala charakteristiku Hankovy odborné činnosti, jak ji podává Lubomír Sršeň, neboť dle mého názoru přesně vystihuje i bibliografickou činnost Václava Hanky: „Výhodou Hankova vzdělání byla rychlost, s jakou ho dosáhl, zatímco nevýhodou byla jeho nesystematičnost, jejímž důsledkem musely být nutně určité mezery. K těm patří např. nezvládnutí některých základních ‚řemeslných postupů‘ při práci s prameny a nedostatečné ukotvení etických zásad vědecké práce. Hanka patří k charakteristickému typu nadšeného, relativně velmi vzdělaného samouka, který se však nikdy nezbaví rysů diletanta, (...) který dokáže udělat spoustu užitečné praktické práce, ale bohužel i napáchat – většinou v dobré vůli a nechtěně – mnoho škod. Solidní vědečtí profesionálové sice dokážou ocenit úžasnou angažovanost (...) těchto lidí, ale většinou z nich mají hrůzu, neboť se mnohdy musí komplikovaně a obtížně vyrovnávat s problematickými výsledky jejich nekonvenční, často nespolehlivé práce. A přitom je kvůli ambivalenci jejich díla nemohou zcela ignorovat.“¹⁹⁴

¹⁹⁴ SRŠEŇ, Lubomír. 2009, ref. 8, s. 7.

Seznam literatury a dalších zdrojů

Publikace a články Václava Hanky

HANKA, Václav. *Zbírka nejdávnějších slovníků latinsko-českých, s obsahem neznámých slov v abecedním pořádku česko-latinským*. W Praze: W Arcibiskupské knihtiskárně, 1833.

HANKA, Václav. Prvotisk český a prvotisk polský. *Časopis českého museum*. Praha: Knihkupectví J. G. Calve, 1840, roč. 14, č. 1, s. 77–94. ISSN 0862-7282.

HANKA Václav. Přehled pramenů právních w Čechách. *Abhandlungen der Königlichen Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften*. Fünfter Folge. Zweiter Band. Von den Jahren 1841–1842. Prag: In Commision bei Calve, 1843, s. 151–176.

HANKA, Václav. Bibliografická správa o vydáních Ezopových Bajek. *Časopis českého museum*. W Praze: W knihkupectwí J. G. Calve, 1848, roč. 22, č. 4, s. 337–352. ISSN 0862-7282.

HANKA, Václav. České prvotisky. *Časopis českého museum*. V Praze: České museum, 1852, roč. 26, č. 3, s. 109–126; č. 4, s. 62–111. ISSN 0862-7282.

HANKA, Václav. *Bibliografie prvotiskův českých od 1468 až do 1526 léta*. V Praze: tisk Kat. Jeřábkové, 1853.

Bibliografická literatura před rokem 1852

BALBÍN, Bohuslav a Karel Rafael UNGAR. *BOHVSLAI BALBINI E S. I. BOHEMIA DOCTA. PARS II*. Pragae: Characteribvs Caesareo-Regiae Scholae Normalis, Per Ioan. Adamvm Hagen, Factorem, 1778.

DLABAČ, Jan Bohumír. *Nachricht von einem bisher noch unbekanntem böhmischen Neuen Testamente*. Für die Abhandlungen der k. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften. Prag: Gottlieb Haase, 1816.

DOBROVSKÝ, Josef. *Böhmische Litteratur auf das Jahr 1779*. Ersten Bandes Erstes Stück. Prag: Mangoldische Buchhandlung, 1779.

DOBROVSKÝ, Josef. *Böhmische und Mährische Litteratur auf das Jahr 1780*. Des zweyten Bandes Erstes Stück. Prag: Mangoldische Buchhandlung, 1780.

DOBROVSKÝ, Josef. Über die Einführung und Verbreitung der Buchdruckerkunst in Böhmen. *Abhandlungen einer Privatgesellschaft in Böhmen: zur Aufnahme der Mathematik, der vaterländischen Geschichte, und der Naturgeschichte*. Fünfter Band. Mit V. Kupfern, Prag: Im Verlage der Gerlischen Buchhandlung, 1782, s. 228–262.

DOBROVSKÝ, Josef. *Slovanka: zur Kenntniß der alten und neuen slawischen Literatur, der Sprachkunde nach allen Mundarten, der Geschichte und Alterthümer*. Prag: In der Herrlschen Buchhandlung, 1814, 1. sv.

DOBROVSKÝ, Josef. *Geschichte der Böhmischen Sprache und ältern Literatur*. Prag: Gottlieb Haase, 1818.

HANSLIK, Josef Adolf. *Geschichte und Beschreibung der Prager Universitätsbibliothek*. Prag: Friedrich Rohliček, 1851.

HESYCHIUS. *Hesychii Glossographi discioulus et Epiglossistes Russus in ipsa Constantinopoli sec XII-XIII.: e Codice Vindobonensi graecorussica omnia, additus aliis pure graecis, et trium aliorum Cyrilliani lexici codicum speciminibus, aliisque miscellaneis philologici maxime et slavistici argumenti*. Vindobonae: prostat apud C. Gerold, 1839.

JUNGMANN, Josef. *Historie literatury české: aneb saustawný přehled spisů českých, s krátkau historij národu, oswiceni a gazyka*. W Praze: Pjsem Antonina Straširyvky, 1825.

JUNGMANN, Josef. *Josefa Jungmanna Historie literatury české: aneb, saustawný přehled spisu českých s kratkau historií národu, oswiceni a jazyka*. Druhé vydání. Praha: nákladem Českého museum, 1849.

KARAMZIN, Nikolaj Michajlovič. *Istorija Gosudarstva Rossijskago*. Izdanije vtoroje, ispravlennoje. Sanktpeterburg: Iždivenijem brat'jev Sleninych, 1818, 1. sv.

KEPPEN, Petr Ivanovič. *Bibliografičeskije listy*. V Sanktpeterburgě, 1825, č. 6.

NOVOTNÝ Z LUŽE, František. *Biblioteka českých Biblj etc. od třináctého věku až do léta 1810*. [V Praze: Fr. Jeřábek, 1810].

RAKOWIECKI, Ignacy Benedykt. *Prawda Ruska czyli Prawa wielkiego xiecia Jaroslawa Wladymirowicza tudzież Traktaty Olga i Igora ww. XX. Kiiowskich v cesarzymbi greckimi y Mścislawa Dawidowicza Smoleńského z Ryga zawarte*. Tom. 1. W Warszawie: w Drukarni XX. Piarów, 1820.

SOPIKOV, Vasilij Stepanovič. *Opyt rossijskoj bibliografii, ili, Polnyj slovar sočinenij i perevodov, napečatannych na Slavenskom i Rossijskom jazykach ot načala zavedenija tipografij, do 1813 goda*. Čast' pervaja. V Sanktpeterburgě: v Tipografii Imperatorskogo Teatra, 1813.

ŠTELCAR ŽELETAVSKÝ, Jan. *Knihá Nowá o původu Kněžstw Krysta Pána*. Wytisštěna w Starém Městě Pražském: v Danyeled Sedlčanského, [1592].

UNGAR, Karel Rafael. *Allgemeine böhmische Bibliothek*. Prag: Schönfeldschen Handlung, 1786.

UNGAR, Karel Rafael. *Neue Beyträge zur alten Geschichte*. Neuere Abhandlungen der k. Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften. Prag: bey J. G. Calve, 1795, sv. 2, s. 195–229.

VOIGT, Adaukt. *Ueber den Geist der böhmischen Gesetze in den verschiedenen Zeitaltern*. Dresden: Waltherische Hofbuchhandlung, 1788.

Ostatní literatura

ERASMUS ROTTERDAMSKÝ, Desiderius a František Faustin PROCHÁZKA. *Erazma Roterodamského ruční kniha o Rytíři Křesťanském*. W Praze: w knihárně Jana Jozefa Diesbacha, 1787.

KUDĚLKA, Milan, Zdeněk ŠIMEČEK a kol. *Československé práce o jazyce, dějinách a kultuře slovanských národů od r. 1760: biograficko-bibliografický slovník*. Vydání první. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972, s. 140–141.

MACH, David. *Historie a vývoj české knihovny a knihovědného bádání*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví.

NEBESKÝ, Václav Bolemír. Václav Hanka: Nástin životopisný od V. N. *Světovzor: obrázkový týdeník*. Praha: F. Skrejšovský, 1867, roč. 1, č. 10, s. 89–90; č. 11, s. 101–102; č. 12, s. 111–112.

PRAŽÁKOVÁ, Běla. *Václav Hanka (1791–1861): literární pozůstalost*. Praha: Literární archiv Památníku národního písemnictví, 1986.

SMOLÍK, Josef. *Zlaté mince s domnělým opisem Pegnaze*. V Praze: Nákladem České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1906.

SRŠEŇ, Lubomír. Příspěvky k poznání osobnosti Václava Hanky. *Sborník Národního muzea v Praze: Řada A – Historie*. Praha: Národní muzeum, 2009, sv. 63, č. 1, s. 5–48. ISSN 0036-5335.

TOBOLKA, Zdeněk Václav. *Český slovník bibliografický, Díl I: České prvotisky (až do r. 1500)*. V Praze: Čes. akademie, 1910.

URBÁNKOVÁ, Emma. Český pasionál z roku 1495 a jeho dodatky. *Ročenka Státní knihovny ČSR 1971*. Praha: Státní pedagogické nakl., 1973, s. 88–123.

URBÁNKOVÁ, Emma. *Soupis prvotisků českého původu*. Praha: Státní knihovna ČSR, 1986.

VLČEK, Jaroslav, Josef HANUŠ, Jan JAKUBEC a Jan MÁCHAL. *Literatura česká devatenáctého století: od Josefského obrození až po českou modernu, Díl I: Od Dobrovského k Jungmannově škole básnické*. V Praze: Jan Laichter, 1911, s. 713–785.

VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy: starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Druhé vydání. Praha: Libri ve spolupráci s Královskou kanonií premonstrátů na Strahově, 2008. Bibliotheca Strahoviensis. ISBN 978-80-7277-390-9.

VOIT, Petr. Role Norimberku při utváření české a moravské knižní kultury první poloviny 16. století. *Documenta Pragensia*. Praha: Scriptorium, 2010, roč. 2010, č. 29, s. 389–457. ISSN 0231-7443.

VOIT, Petr. *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí: severinsko-kosořská dynastie 1488–1557*. Praha: KLP, 2013. ISBN 978-80-86791-98-2.

VOIT, Petr. *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí: tiskaři pro víru a tiskaři pro obrození národa 1498–1547*. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2752-8.

VRCHOTKA, Jaroslav. Václav Hanka a Národní muzeum: k stému výročí úmrtí prvního muzejního bibliotékaře. *Časopis Národního muzea. Oddíl věd společenských*. Praha: Národní muzeum, 1961, roč. 130, č. 1, s. 81–82.

Databáze

KNIHOPIS: SOUPIS ČESKOJAZYČNÝCH TISKŮ DO R. 1800 [online]. Národní knihovna České republiky, 2019 [cit. 2019-05-01]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=find-b&local_base=KPS

REPERTORIUM [online]. Kabinet pro klasická studia Akademie věd České republiky, 2019 [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <http://www.clavmon.cz/clavis/sttisky/repertorium/index.html>

Archivní materiál

Památník národního písemnictví, Literární archiv, fond Václav Hanka, číslo sbírky 451 (Rukopisy vlastní – Pracovní materiály – Bibliografie k české literatuře. Nalepené rozstříhané tištěné záznamy, 5 189 ll).

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Hankovy bibliografické záznamy prvotisků

Příloha č. 2 – Tisky z let 1468–1526, které Hanka v porovnání se současnou českou bibliografií neuvádí

Příloha č. 3 – Obrázky

Přílohy

Příloha č. 1 – Hankovy bibliografické záznamy prvotisků

Komentář a vysvětlivky k tabulkovému uspořádání:

Sloupec A) Pořadové číslo prvotisku v Hankově soupisu; B) Název titulu¹⁹⁵; C) Datace a místo tisku; D) Poznámka k výskytu exempláře. Hodnoty uvedené ve sloupcích A–D jsou doslovnou citací z Hankova soupisu v knižním vydání z roku 1853, a to včetně interpunkce, diakritiky a případných tiskových chyb. Pokud některá položka v Hankově záznamu chybí, je v poli psáno „bez“, případně kurzivou odkaz na jiný bibliografický záznam.

V následujících sloupcích uvádím: E) Druh informací, které Hanka k prvotisku poskytuje – především formát, rozsah, výskyt ilustrací, citace, typ písma, bibliografické odkazy a případné další detaily; F) Fakta zjištěná z průzkumu bibliografie a jejího srovnání s *Knihopisem* a dalšími zdroji, vyhodnocení každého záznamu z hlediska komplexnosti a případné další informace¹⁹⁶; G) Číslo *Knihopisu* (KPS); H) Zkratka jména tiskaře a pořadové číslo tisku dle Voita¹⁹⁷; I) Kód v elektronickém soupisu českojazyčných prvotisků¹⁹⁸.

¹⁹⁵ Cituje-li Hanka celý incipit či rozsáhlou část, opisují pouze začátek, který však tisk jednoznačně identifikuje.

¹⁹⁶ Vysvětlivky:

„VH“ = Václav Hanka.

„Z Hankových“ = knihy ze sbírky Václava Hanky, dnes v Knihovně Národního muzea, dle evidence Knihovny NM. Osobní sdělení Mgr. Jany TVRZŇÍKOVÉ, 2019.

„Jungm.“ = JUNGSMANN, Josef. *Josefa Jungsmanna Historie literatury české: aneb, saustawny přehled spisu českých s kratkau historií národu, oswícení a jazyka*. Praha: nákladem Českého museum, 1849.

„KPS“ = *KNIHOPIS: SOUPIS ČESKOJAZYČNÝCH TISKŮ DO R. 1800* [online]. Národní knihovna České republiky, 2019 [cit. 2019-05-01]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=find-b&local_base=KPS

„ad Prwotisk český č....“ = HANKA, Václav. Prwotisk český a prwotisk polský. *Časopis českého museum*. Praha: Knihkupectví J. G. Calve, 1840, roč. 14, č. 1, s. 77–94.

¹⁹⁷VOIT, Petr. *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí: severinsko-kosořská dynastie 1488–1557*. Praha: KLP, 2013.

VOIT, Petr. *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí: tiskaři pro víru a tiskaři pro obrození národa 1498–1547*. Praha: Academia, 2017.

¹⁹⁸ *REPERTORIUM* [online]. Kabinet pro klasická studia Akademie věd České republiky, 2019 [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <http://www.clavmon.cz/clavis/sttisky/repertorium/index.html>

A	B	C	D	E	F	G	H	I
č.	titul	impresorské údaje	exemplář	informace	fakta	KPS	Voit	Rep
Plzeňské tisky								
1	Historia trojanska.	[Plzeň, 1468, viz předmluva]	bez	datace a lokace v předmluvě, sazba, formát, rozsah, odkaz: ČČM 1840, s. 77-91; Dobrovský Böhm. Literatur I s. 45 a Geschichte s. 155	Dataci a místo uvádí VH v úvodu soupisu, v záznamu ne; odkaz na svůj článek (ČČM 1840, s. 77-91), kde Dobrovský zmiňuje exempláře, VH Dobrovského v knize cituje-překládá, aniž to uvádí; odkazy souhlasí; ad Prwotisk český č. 1); ukázka v příloze: Tab. I. Č. 1. Tisk plzeňský první.	INC004	-	Urb-XIV
2	Nový zákon.	... plzeňský tisk...	V čtverci na Strahovské jediné výtisk, necelý, ...	papír, filigrán, záhlaví, kapitoly, odkaz: Dlabač, Akta, 1816	Odkazuje na Dlabače; ačkoliv Dlab. uvádí dataci 1475-1480-1481, VH ji nepřevzal; pasáž na s. 7 o typu papíru, členění kapitol cituje-překládá; ad Prwotisk český č. 2); ukázka v příloze: Tab. I. Č. 2. Tisk plzeňský druhý	INC006	-	Urb-XLIV
3	Passional aneb životowe sw. muczedlikuow	bez	Ty jsou dva v pražské universitní knihovně, po jednom v Lobkovické, v musejní, a z Bočkovy zbirky u stavů v Brně. Pan Hanslík povídá, že jen jediný exemplář znám jest.	rozsah, značení slozek, počty řádků, rejstřík, chybějící poslední strany	Dobrovský uvádí přibližnou dataci kolem 1480, VH nepřebírá; ad Prwotisk český č. 3); odkaz na Hanslíka neurčen; ukázka v příloze: Tab. I. Č. 3. Tisk plzeňský třetí	INC007	-	Urb-XXIV
4	Nový zákon.	Pod tím na ostrvě visí dva štíty (...) = 1475.	Dva jen výtisky jsou známy: ve Vídni v dvorní a v Praze v universitní bibl.	kapitoly, papír, filigrán, volná místa pro iniciály, rozsah, signet s popisem roku 1475, odkaz: Ungar, Bibliothek s. 63; Dobrovský, Geschichte s. 208; Novotný, Bibliothek s. LVIII	Překlad Ungarova popisu včetně signetu a roku 1475; ad Prwotisk český č. 4); ukázka v příloze: Tab. V. Č. 4. Tisk plzeňský čtvrtý (včetně otisku signetu)	INC005	-	Urb-XLIII
5	Statuta provincialia Arnesti.	In noua plzna 1476...	Výtisky jen dva: v universitní knihovně a v Lobkovické v Praze, ...	formát, kustody, stránky, odkaz: Dobrovský, böhm. Literatur s. 53 a Geschichte der böhm Sprache s. 207, odkaz na ukázku v příloze	Dobrovský formát neuvádí, Ungar ano; ukázka v příloze: Tab. II. Č. 5. Tisk plzeňský pátý	INC001	-	-
6	Agenda bez místa i bez let. Posud neznámý český tisk a jak	Známy jsou jen dva výtisky: v Lobkovické a	rozsah, chybějící listy v exemplářích,	Dle KPS byl tisk do literatury uveden VH	INC002	-	-

		ozdůbky dokazují, (...) také plzenský.	univerzitní knihovně v Praze.	citace, barevnost tisku				
7	Missale ecclesiae pragensis.	... Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo nono... A už z posledních slov pozná se tiskař plzenský.	... dle exempláře univerzitní knihovny pražské...; V musejním krásnými initialkami v barvách ozdobeném exempláři vytrženo jest spředu 61 listů.	důkladný popis rubrikace, odlišuje exempláře, papír, filigrány, cituje explicit s vývodem tiskaře plzeňského, odkaz na ukázkou v příloze	Kompletní popis; ad Prvotisk český č. 6); ukázka v příloze: Tab. I. Č. 6. Tisk plzenský šestý.	INC003	-	-
8	Život Mahometa a jeho učenie.	1498. Na konci stojí: Tlaczeno w Nowem Plzni od Mikulasse Bakalarze A to Leta od porodu panenského Tccccxxxxvij	Tento a následujících 9 kusů, ježto unice jsou, vysvobodil jsem 1817 od blízké skázy a daroval sem je k svátku mistru svému Dobrovskému, odkudž p. ryt. Neubergovi a do Museum přišly, a sice č. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 17. a 19.	rozsah, formát, dřevoryty, citace explicitu	Dobry popis; ad Prvotisk český č. 22)	INC037	MBak č. 2	Urb-XIII
9	Traktat Tomáše Kempenského o následování Krysta pána.	„Leta od porodu panenského Tccccxxxxvij“	<i>exemplář ad 8</i>	signatury, určení zlomků, neobtisknutá (pouze vytlačená) poslední slova	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; ad Prvotisk český č. 23)	INC040	MBak č. 4	Urb-XXXVIII
10	Pocžina se Lucidarz O rozlicznych wietzech jenž su na nebi na zemi Y v wodach...	Tlaczeno w Nowem Plzni od Mikulasse Bakalarze Leta od porodu panenského Tccccxxxxvij	<i>exemplář ad 8</i>	dlouhá citace začátku, složky, rozsah	Lucidář neuvádí v článku o prvotiscích 1840 (asi v té době ještě exemplář v museu nebyl?)	INC039	MBak č. 3	Urb-XXIX
11	W tomto traktatiku jest položeno o diwiech a nesnadnostech...	Tlaczeno w Nowem Plzni od Mikulasse Bakalarze Leta odporodu panenského T cecc lxxxxvij	<i>exemplář ad 8</i>	formát, rozsah (stručně)	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; ad Prvotisk český č. 25)	INC041	MBak č. 6	Urb-XXXIX
12	Pocžinase traktat o zemi Swate...	Tlaceno w nowem Plzni od Mikulasse Bakalarze Ato Leta od porodu panenskeo Tccccxxxxvij	<i>exemplář ad 8</i>	dřevoryt s námětem, formát, rozsah	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; ad Prvotisk český č. 24); nepřesná citace incipitu, správně: Pocžinase (podle skenu KNM); ukázka v příloze: Tab. I. Č. 7. Tisk plzenský sedmý	INC038	MBak č. 1	Urb-XII
13	Podkonie a Zak.	bez	<i>exemplář ad 8</i>	formát, rozsah, chybějící části, odkaz: Starobylá Skládanie s. 178; varianty tisku	Muzejní exemplář je „Z Hankových“	INC042	MBak č. 5	Urb-XXXVII
14	Druhé knížky týmž písmem zachovaly se jen čtyry listy, tak že ani titule její udati nemožno, (...), podáváme zde všecko: "poneseš acž ťtli že myslíš..."	bez	<i>exemplář ad 8</i>	kompletní citace zlomku tisku	Opisuje celé, zmiňuje chybějící titulní list	K00109	MBak č. 14	-

15	Kalendář na rok 1498.	bez	bez	bez	Nedochovaný tisk z roku 1489; ad Repertorium – u VH patrně tisková chyba v letopočtu; ad Prwotisk český č. 16); v článku uvádí i formát asi převzatý z Dobrovského	-	-	Urb-XXXII
16	Kniha chwal boskych: ... Jest to celý žaltář...	Leta T cccc xcix.	bez	formát, rozsah, popis obsahu	Do literatury uvedl Ungar a popis má důkladnější než VH včetně domnělé Plzně, VH nepřebírá; ad Prwotisk český č. 26)	INC044	MBak č. 7	Urb-XLVIII
17	Poncianus. Propovědi i skutky sedmi mudrcův.	bez, odkazuje na popis tisku ve zvláštním článku	exemplář ad 8	formát, rozsah, chybějící části, citace závěru, odkaz: časopis Musea XXI ročník 1847 s. 351	VH odkazuje na článek V. Nebeského Literatura lidu a o provedeních námětu Sedmi mudrců odkazuje na Dobrovského	K04462	MBak č. 11	-
18	Jana Zlatousteho O naprawenij padleho a Ze žádný vražen byti nemuož...	... A to Leta Božieho T ccccc i. [další datace v citacích textu]	bez	podrobný rozsah, datace archů, formát	Detailní popis, asi měl v ruce, před ním uvedl Jungm., ale popis je jinak strukturovaný; proč neuvádí exemplář?	K03581	MBak č. 8	-
19	Knižky O řadnem mluwenij a mlčenij mistra Albertana:...	... Leta xpâ T ccccij Jen podlé liter poznáváme že to jest tisk plzenský.	exemplář ad 8	citace celé předmluvy, rozsah, určení plzeňského tisku podle písma	Detailní popis	K00107	MBak č. 13	-
20	Spis o novych zemich a o novém swietie.	W Plzni v Bakalaře 1504.	bez	bez	V tisku vročení není, Jungm. uvádí též 1504, čili VH patrně opsal z něj, ale Jungm. uvádí i formát a rozsah; KPS datuje ca 1503-04, Voit ca 1506	K16515	MBak č. 21	-
21	Rzeč o gednom kralowiczi gmenem Jozafat. Obyčejně pode jmenem Barlaam známý spis.	W Nowem Plzni Skrze Mikulasse Bakalarze (...) Letha Krista Tisztzijeho ccccc iij...; Podruhé v čtverci 1512, potřetí v Praze u Giřijka Dačického 1593.	bez	formát, rozsah, stránkování, citace závěru s datací, další dvě vydání	Podle rozsahu popisu měl VH v ruce, proč neuvádí exemplář?; první odkaz na Voita r. 1504 (KPS 954), druhý r. 1512 (KPS 955)	K00954 K00955 K00956	MBak č. 17; MBak č. 31	-
22	Prwnij list O čtyřech stežeynych tztznostech knihy W nichžto mnoha nauczenije...	... w Nowem Plzni od Mikulasse Bakalaře Letha xpâ T ccccc v. ... druhé vydání tamže u Jana Peka 1529:	bez	formát, rozsah, stránkování	Uvádí i Jungm., ale VH měl v ruce, cituje věrně včetně vynechané iniciály; odkaz na Voita se týká vydání r. 1505	K03578	MBak č. 18	-
23	Kniehy žalmowee gsu složenee od swateho Dawida...	... Letha xpâ Tisztzieho pijetisteho osmeho Od Mikulasse bakalaře w Nowem plzni...	bez	dlouhé citace začátků listů / archů, chybějící číslování stran a kustody, barva počátečních liter žalmů	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; začátek vypadá jako opsaný z Ungara (1786, s. 142), ale cituje začátky i dalších stránek, měl tedy v ruce;	K17524	MBak č. 24	-

					ukázka v příloze: Tab. I. Č. 8. Tisk plzenský tež sedmý			
24	Knihy o gednom Rytieři, genž gest byl weliký Lantfarerz.	Jest to Jana Mandivilla cesta po světě, tištěna ze starého rukopisu poprvé v Plzni 1510 a podruhé tamtéž 1513. Pozdnější vydání jsou v Praze 1576, 1600, 1610, 1796 a 1811. Už plzenské vydání 1510 místo rukopisního ty hory <i>lycz k nam klade: sem k nam.</i>	<i>bez</i>	7 vydání tisku, jazykový rozdíl oproti rukopisu	VH uvádí takřka shodně všechno jako Jungm. včetně jazykového vývoje. Odkaz na Voita první r. 1510 (KPS 5167), druhý r. 1513 (KPS 5168); není zjištěn žádný výtisk	K05167 K05168	MBak č. 27; MBak č. 33	-
25	Nll'is ferme vocabl'is...	... w Nowem (...) Plzni: Skrze Mikulasse Bakalarze A to letha Od porodu panenskeho Tisycijeho. Pijetisteho. Gedenatztego ...	<i>bez</i>	citace úvodu, formát, rozsah, srovnání částí textu s tiskem č. 18, citace závěru	Jungm. uvádí detailní popis, ale s VH se neshodují, VH cituje rozsáhlejší i jiné části; proč nemá exemplář?	K02801	MBak č. 30	-
26	Kronika o narozenij welikeho alle Macedonskeho Y tudijež o všech skuttzijech geho...	... W plzni od Mikulasse Bakalarze Letha (...) Tisytzijeho Pijetisteho trzynatztego.	Tak stojí na posledním listu, v exempláři univerzitní bibliotheky první dva listy scházejí...	formát, rozsah, chybějící stránky, krátká citace závěru	VH měl v ruce, uvádí rozsah atd., cituje celé impresum, ze kterého je vzat titul knihy (z důvodu chybějících prvních listů)	K04434	MBak č. 32	-
27	Wysocze vmieleho Desideria Erasma Roterodama spis obssirny...	... v Plzni nakladem Jana Mantnana a Jana Pecka (...) Mo vco xxvj.	V Museum ex.	ilustrace, formát, rozsah	VH měl patrně v ruce, popisuje; ukázka v příloze: Tab. IV. Č. 9. Tisk plzenský osmý (?)	K02366	JPek č. 1	-
Pražské tisky								
28	Bible pražská.	Ku konci: ... w slawnem Miestie Starem Pražskem ... miesstianee Pan Jan pytlik . a pan Seweryn kramař too leta konšelee: a pan Jan od čapuow. a pan Matieg od bieleo Iwa (...) tisyczieo čtyrzsteo osmde sateho osmeho Miesyecze Srpna.	<i>bez</i>	barva písma, typ liter, komentář obsahu a rozvržení, formát, rozsah, sloupce, řádky, citace závěru a rozbor datace (1480), uvádí reprezentanty, chybí číslování a kustody, odkaz na přílohu	Muzejní exemplář je „Z Hankových“ (sign. 25 A 1i); důkladný popis, proč neuvedl exemplář? Písmem Tab. III prvního pražského tisku; ad Prwotisk český č. 8)	INC013	TPra č. 2	Urb-IX
29	Artykulowé sněmu pánů pod obojí česky i latině v Praze 1478. První to tištěný sněm.	... v Praze 1478.	<i>Exemplář uvádí nezvěstný viz č. 30</i>	odkaz: Abhandlungen der Privatgesellschaft s. 233; Dobrovský s. 309	Díl Abhandl. (č. 5) určen z Jungm; VH připojuje, že jde o první tištěný sněm; Repert. uvádí, že jde o sporný záznam, který mnozí včetně VH přejímali; ad Prwotisk český č. 5); není znám žádný výtisk	-	-	Urb-III
30	Artykulowé sněmu pánů pod obojí drženého v Nymburce.	Tištěn v Praze 1483.	Tyto dva sněmy 1478 a 1483 uvádí Štelcar, ač posud žádného exempláře nenalezeno.	odkaz: Štelcar, bez bližšího určení	dtto č. 29; Štelcar = Kniha Nowá, o původu Kněžstw Krysta Pána, Patriarchůw,	-	-	Urb-IV

					Prorokův a Aposťolův z r. 1592; ad Prwotisk český č. 9)			
31	Sněm v Kutné hoře v pondělí po sv. Mikoláši 1485, konečné usjednání strany pod obojí i strany pod jednou.	bez	bez	odkaz: Jungmann Lit. III. 415, jinak bez popisu	Doslovně cituje a odkazuje na Jungm.	-	-	-
32	Sněm 1486 viděl prý Adaukt Voigt; výslovně praví v "Geist der böhm. Gesetze"...	bez	bez	cituje doslovně, odkaz: Voigt, Ueber den Geist der böhmischen Gesetze...	Odkazuje a cituje správně, ale nezřetelně, složitě dohledáno na s. 187	-	-	-
33	Žaltář sv. Davida v Praze 1487.	... v Praze 1487.	Exem. v univers. bibl.	formát, rozsah, rozsáhle cituje začátek a další části žaltáře	VH měl patrně v ruce; ad Prwotisk český č. 12)	INC011	-	Urb-XLVII
34	Ezopovy bajky, jež před Kutnohorskou biblí tištěny v Kutnéhoře starší spisovatelé udávali, a jichž jen dva listy na Strahově se uchovaly, jsou jakž Dobrovský dobře poznal, tisk pražský a sice Tab. III. tisku prvního pražského.	bez impresorských údajů, odkazuje na zvláštní článek	...jen dva listy na Strahově se uchovaly...	dva dochované listy, odkaz na ukázkou písma; odkaz: Bibliografická zpráva o vydání Ezopových bajek ČČM 1848 str. 339	V textu odkazuje doslova na tabulku III přílohy, první tisk pražský, což není reprodukce Ezopa, patrně mýlně jen typ písma; ad Prwotisk český č. 7)	INC015	TPra č. 1	Urb-I
35	Martiniani.	... M cccc lxxx viij (...) A to wstarem Miestie Pražskem.	Známo jest více výtiskův.	formát, rozsah, sloupce, počet řádků, citace začátků listů, citace konce, odkazuje na ukázkou písma Tab. III první tisk pražský	Uvádí jako Martiniani, z explicitu cituje Martymiani; popis detailní, měl patrně v ruce; ad Prwotisk český č. 13)	INC014	TPra č. 3	Urb-XL
36	Kronika trojanská.	bez datace, místo jen s odkazem na přílohu	Známy jsou 4 výtisky.	volná místa pro rubrikaci, barva písma, citace, dělení knihy, kapitoly, papír, formát, číslování, rozsah, defektní tisk, citace závěru, odkaz na ukázkou písma	Ačkoliv je v ukázce impresum s rokem a místem a v článku Prwotisk český (č. 14) rok opisuje, zde ho neuvádí; ukázka v příloze: Tab. II. Č. 11. Tisk pražský druhý	INC012	-	Urb-XV
37	Sněm obecní na hradě pražském 13. března 1492 o vyplenění loupežníků tištěn v čtverci.	bez lokace	Exemplář v bibliotece kníž. Lobkovice v Praze.	formát	Opakuje č. 30 včetně nedochovaných exemplářů č. 29 a 30, pak pokračuje Sněm obecní na hradě... (chyba tisku nebo nějaká souvislost?); ad Prwotisk český č. 17)	INC029	TPra č. 21	Urb-VII
38	Mistra Wáclawa Korandy Traktát o welebné swátosti.	A to leta Tisycieho tzyrysteho lxxxxij...	Jediný exemplář v Museum, jež jsem z bývalého tábořského kláštera dostal.	formát, rozsah, obsah, citace závěru, odkaz na přílohu	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; dle KPS novodobě poprvé držel VH v ruce, do té doby předávaná zpráva o	INC032	-	Urb-XXVIII

					existenci; ad Prvotisk český č. 18); ukázka v příloze: Tab. III. Č. 12. Tisk pražský třetí			
39	Poczynagi se knihy genž slowu latinie pasyonal a czesky zywoť a vmuczenie wssech Swatych Muczedlnikuow...	Letha panie Tisyczieho cžtyrzsteho Dewadesateho pateo. W Starem Miestie prazskem Ten wtery przed Swatu Marzy magdalenu (...) Zde jest patrná chyba v datum; 1495 bylo sv. Máří Magd. ve středě...	Jest více exemplářů známo.	formát, rozsah, sloupce, počet řádků, citace konce, komentář datace	VH dává vlastní výklad datace, srov. KPS; VH uvádí detailní popis, ale proč neuvádí dřevorezy? V článku je má; VH neuvádí ani dodatky, které znal již Dobrovský; ad Prvotisk český č. 19)	INC019	TPra č. 7	Urb-XXV
40	Nalezowe sniemu 1497 v Praze...	<i>odkazuje na zvláštní článek</i>	Tištěn nalezá se v bibliotece senatora Novosilcova, nyní v Rusích.	odkaz: 'Rakowiecki Prawda Ruska' str. 236.	VH odkazuje na Rakowieckého správně; nezjištěn žádný výtisk; ad Prvotisk český č. 20)	INC024	TPra č. 9	Urb-VIII
41	Uprostřed prvního listu stojí: Nowy zakon (...) Na druhém listě: Předmluva swateho Hieronyma na Zakon Nowy...	... Tisyczieho cžtyrzsteho dewadesateho sedmeho. W starem městie Pražskem. Potom následuje Registrum (...) Leta paně Tisyczieho Cžtyrzsteho dewadesateho Osmeho.	Exempl. v univers. bibl.	formát, rozsah, citace závěru, rejstřík, citace závěru rejstříku, četné ilustrace	VH uvádí detailně včetně složek, měl patrně v ruce; ad Prvotisk český č. 21)	INC025	TPra č. 10	Urb-XLV
42	Zrżizjenje zemska.	... Tisyczyeho Pietisteho. (...) w slawnem Miestie Starem Pražskem...	Známy jsou 4 výtisky.	dlouhá citace začátku, formát, rozsah	VH popisuje detailně, měl patrně v ruce; do literatury uvedl Dobrovský	INC026	TPra č. 11	Urb-XLVI
43	Sem náleží jednání o Kompaktata, kteráž druhým listem takto začínají: Egmeno bozie amen My Philbert bozi...	bez	Jediný výtisk u Lobk.	citace úvodu a dalších částí, obsah	Reprodukce kompaktát datovaných v Basileji 1437; VH cituje obsáhle, měl asi v ruce	INC028	TPra č. 13	Urb-XXVII
44	Listy dwa Marsilia Ficina, první (...) Cherubínu Quarqualiovi; druhý kardinálu Rafealu Riarovi...	... bez udání leta.	bez	formát, rozsah	VH uvádí stejné údaje jako Dobrovský a Jungm.	INC027	TPra č. 16	Urb-XXII
45	FRANCISKVS PETRARCHA.	... w Slawném Starém miestie Pražskeem wytisstieny. Léta Božijeho Tisyczieho Pietisteho Prwnijeho	Této knihy jest mezi prvotisky nejvíce zachováno. V Museum jsou dva výtisky, jeden s chybami a druhý bez nich.	popis ilustrace, formát, rozsah, sloupce, počty řádků, citace závěru	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; měl asi v ruce oba exempláře, popisuje stručně, ale věcně	K07049	TPra č. 15	-
46	Pijesničky duchownije.	... Tisyczieho Pietisteho Prwnijeho.	W Museum unicum. Bývaly v mé sbírce.	formát, rozsah, kalendář, citace závěru, rejstřík, chybějící listy	Přívazek s: Kalendář s praktikou na rok 1496 (INC023). Muzejní exemplář je „Z Hankových“; VH uvádí jako písničky a kalendář;	K12853	TPra č. 8 a 14	Urb-XXVI

					nerozlišuje různé datace			
47	Traktátec kterýž má gmeno Pán rady.	... Tisijcieho Pietisteho Páteeho. Na druhé straně štít starého města pražského.	Jediný výtisk v Museum.	formát, rozsah, ilustrace a shoda ilustrací s novým zákonem 1497 a 1513, též s Kutnohorskou biblí	Detailní popis, reprodukuje rombické tečkové ozdůbky	K06829	TPra č. 19	-
48	Počijna se Traktát Swateho Augustyna: kterýžto nazwal Marnostmi tohoto swieta	... M ccccc ssesteeho (...) w Stareem Miestie Pražskeem.	Jediný v Museum.	ilustrace, formát, rozsah	Uvádí Jungm., ale VH uvádí další detaily, měl patrně v ruce	K00870	TPra č. 20	-
49	Filipa Beroalda historie o nešťastné lásce dvou zamilovaných skrze Mikoláše písaře hor vinnických okolo Prahy a Jana Wolffa.	V Praze 1507. (...) Jest to vlastně román Guiskard a Gisimunda. 1504 vyšel v Praze v osmerce pod titulem "O smutném skončení Gwiskarda i Sigismundy (tak).	bez	formát, vydání 1504	VH uvádí začátek téměř shodně s Jungm., pak ale info o 1504 a heslo zakončuje závorkou se slovem „tak“ (?). Dle KPS nezjištěn žádný výtisk.	K01190	MKon č. 3	-
50	Luciana dvoje rozmlouvani. Charon a Palinurus.	W Praze 1507.	bez	formát, rozsah	VH udává totéž, co Jungm., ale ten připojuje též poznámku o tiskaři Konáčovi a že šlo o jeho první tisk	K04994	MKon č. 2	-
51	Počina se Episstola Cipriana Mučedlnika: ...	bez	bez	formát, rozsah	Jde patrně o duplicitní záznam k K01713, VH č. 131, shoduje se včetně rozsahu. Proč došlo k záměně?	-	-	-
52	Czeska kronyka.	W starem Miestie pražskem. Leta božyeho patnatctisteho desateho v matky božije na Luži. ... Zde znak města Prahy. Anno [zkratka letopočtu 1510] Hisce typis Prage excussum.	Jediný exemplář u mne.	detailní popis ilustrací, citace veršů, formát, rozsah	Muzejní exemplář pochází „Z Hankových“; cituje rozsáhle; v přepisu letopočtu v básni je rozdíl mezi časopisem a knižním vydáním (patnatctisteho vs patnatctiteho)	K13884	MKon č. 8	-
53	Život a sláva sv. Václava.	V Praze 1510...	Kde jest?	odkaz: Jungmann v hist. Literatury III. č. 922	Dodnes nejistý tisk, VH odkazuje na Jungm., Dobrovský dle VH neeviduje	K19035	-	-
54	Isokratesa napomenutij k Demonykowi. Od Václava Píseckého z řečtiny přeložen ve Vlaších.	V Praze u Jana Moravusa 1512.	bez	bez	VH uvádí totéž co Jungm., patrně opsal, i když v lehce pozměněném tvaru. Nezjištěn žádný výtisk.	K03395	JMor č. 1	-
55	Nowy Zakon.	... w stareem Miestie Pražskeem (...) Leeta od Narozenij syna božijho. Mo. Do. trzynaczteho.	Tento poslední list jest jakož i deset prvních v musejním exempláři psán.	formát, rozsah, odkazuje na písmo Nového zákona 1497 viz č. 41, ilustrace, popis listů, dílčí listy rukopisně	VH měl v ruce, popis detailní, i když na to, kolik obsahuje obrázků, tak zmiňuje pouze jeden	K17095	TPra č. 23	-
56	Sněm stavův českých v Praze 1513... v Praze 1513...	bez	formát	Jde snad o Jungm. III. 422: „W r. 1513 we čtvrtek po sw. duše dne 19 Máje w radním domě	-	-	-

					Pražském (...) tištěn we 4. (w bibl. Lobk.) [*] VH znal Lobk. sbírku, proč neuvedl? Nenašel?			
57	Jana Mirose, faraře v sw. Křižže w Praze, dijtky pokřtíené magij býti k stolu Panie připusstieny.	... 1513 drží Dobrovský za pochybno.	bez	formát, odkaz: Dobrovský (bez bližšího určení)	VH téměř doslova cituje Jungm. a ten zase Koniáše (Klíč, str. 76); dle KPS patrně jde o rok 1531; odkaz na Dobrovského dohledán: Geschichte s. 329	K05614	-	-
58	Jana Antonia Campanského knihy o tom, kterak má zprawován býti vrzad. Od Řehoře Hrubého přeloženo.	W Praze 1513 v Jana Smerhowského.	bez	formát, rozsah	Dle KPS chybná datace místo 1519, nezjištěn výtisk; VH uvádí přesně totéž co Jungm., i když trochu v jiné úpravě	K01410	JŠme č. 2	-
59	Compaktata Bazyleyská.	Tisstieno w w starém miestie Pražském Léta pánie. Tisyczjho Do trzynacztého...	V Museum posud unicum, z Břežnické bibl.	formát, rozsah, citace závěru, ukázka v příloze	VH měl v ruce, cituje rozsáhle; Tab III. Č. 10 - odkazuje na písmo	K01578	TPra č. 24	-
60	Pawla z Žatče Traktat o přijimani malých dijtěk.	... v Praze 1513.	bez	bez	VH totéž jinými slovy co Jungm., dle KPS nezjištěn výtisk; dle Voita, 2013 s. 14 pozn. 36 není tisk doložen a Jungm. a VH pracovali jen se sekundárními údaji	K19185	VOIT 2013, s. 14 pozn. 36	-
61	O wijře swaté, kteruž Czechowee a Morawanee držij, ti kteříž se zákonem paně zprawujij toto wyznani gest.	... w Pr. 1513.	bez	bez	VH se s Jungm. liší v závěru, VH uvádí „toto vyznání jest. w Pr. 1513.“, Jungm. „toto vyznání jest 1513. w 8.“ KNM exemplář vlastní jako přívazek, VH viděl/neviděl?	K16873	JMor č. 3	-
62	O zpuosobu žiwota křestianského.	W Pr. 1513.	bez	bez	Je uvedeno v abc dodatcích Knihopisu; Muzejní exemplář je „Z Hankových“ sign. 25 E 19; Jungm. uvádí: „O spůsobu žiwota křestianského 1513, w 8“. Získal VH až po vydání bibliog.?	Knihopis AD	MKon č. 12	-
63	Gednanie o zruszenie smluwy swatojakubské.	... v Praze 1514.	V Museum jediný výtisk, z archivu Kauřim.	citace úvodu a závěru	VH cituje rozsáhle, měl v ruce	K03529	MKon č. 16	-
64	Ziwotowee a mrawnaa Naučenije Mudrtzuo przyrozených...	Venundantur Pragae a Nicolao Impressore in Lacu (...) Na konci: Prage in Lacu Nicolao anno 14	Pěkný exemplář u mne, v Mus. spravovaný.	ilustrace, citace závěru a veršů, reprodukce znaku na tisk. štítu	Ukázka v příloze: Tab. V. Č. 14. Tisk pražský pátý. (ukázka sesazená ze dvou částí: začátek-konec)	K01371	MKon č. 14	-
65	Pamphila mladence rozprawka o Serciapelletowi Pijsařy obetzem.	Pragae ad fortunam in Lacu Nicolaus excussit 1514.	bez	bez	VH necituje celý titul ani úplné latinské impresum; vypadá to jak opsané, ale od Jungm. nikoliv	K18587	MKon č. 13	-
66	Na žalm Dawiduo: Smiluy se	Pragae ad fortunam anno 14 Nicolaus.	bez	rozsah, formát	Podobně jako č. 65, od Jungm. neopsal,	K15236	MKon č. 15	-

	nademnau Bože wyklad bratra Jeronyma (Savanarola).				ale záznam je moc stručný			
67	Tactat o Mladency Marnotratnem.	... W starem Miestie pražskem Leta božeho Tisyczyo Pietisteho patnacteho	V Museum jediný výtisk přivázan k č. 47.	ilustrace, citace úvodu a začátku prvních listů, citace závěru, formát, rozsah	Popisuje detailně	K14051	TPra č. 25	-
68	Sgezdz Cysarzske Welebnosti w Wijdni a naJasneyssych trzjzj kraluo gich milostij.	In maiori Praga 1515 Nicolaus.	bez	bez	Cituje stručně, ale včetně impresy; Jungm. záznam je jiný; VH viděl/neviděl?	K01666	MKon č. 17	-
69	Sepsaní sedmi artikulův stavu městského k pánům, rytířstvu i vládkám...	Stalo se na Zámku Budijnském Létha Božého Tisycého Pietistého patnáctého biežycého...	Jediný posud známý výtisk na radním domě.	rozsah, formát, citace začátku a závěru	velmi detailní popis, VH patrně měl v ruce	K15313	MKon č. 20	-
70	Dyalogus, w kteremž Czech s Pikhartem rozmluwa,...	W velikem miestie Pražskem 1515 v Matky Božij na Lužy Mikulass.	bez	rozsah, formát	Podobně jako 71, 68, 66 a 65 to vypadá, že viděl Strahovský exemplář, jinde není	K04273	MKon č. 18	-
71	O klaňenij welebne Swatosti oltaarznij proti pikhardskym bludom...	Pragae in lacu Nicolaus Konaček cum gracia eč. [bez datace]	bez	rozsah, formát, tiskařský štít	Podobně jako 70, 68, 66 a 65 měl asi v ruce exemplář ze Strahova, ale asi ten defektní, když nedopsal celé impresum včetně roku 1515 (?)	K15660	MKon č. 19	-
72	Artykulowe leta 1515 ve středu před letnici držného sniemu.	... leta 1515...	bez	rozsah, formát	Viz příbuzný záznam K00271 u Hanky neuvedený; VH cituje přesněji než Jungm.; viděl/neviděl?	K00270	TPra č. 26	-
73	Zrcadlo Mudrosti swateho Czrhy Biskuppa,...	Nicolaus finitor de Hodisskow Jn Maiori Praga hisce typis excussit Anno etčrvcxvio.	Kniha ta jediný posud známý exemplář... [dále vysvětlivka pod čarou] ... do Lobkovické knihovny přišel.	ilustrace, formát, rozsah, odkaz: Rozbor staročeské literatury čítaný... s. 18; Abhandlungen 1845 s. 686, popis znaku tiskaře	Poznámka pod čarou je zmatená, ale vychází z toho snad exemplář v Lobkovické knihovně; popis detailní; odkaz do Abhandlungen souhlasí	K01717	MKon č. 23	-
74	Enea Silvia Poethy o Sstiestij y diwny y vžitečny Sen.	W Praze 1516 (...) od překladatele a tiskaře Mikuláše Konáče z Hodiškova.	bez	formát	Stručně, shodně s Jungm., i když v jiném pořadí	K13887	MKon č. 25	-
75	Snárz, sedm Planet, keru hodinu která panuge...	W Praze 1516 v Mikulasse Konače.	bez	bez	VH uvádí v podstatě totéž co Jungm.	K15543	MKon č. 27	-
76	O smrti welmi wtipný, potřebný, vžitečný, též y hrozný spolu y kratochwilný Traktatecz.	W Praze 1516...	bez	formát, citace předmluvy s autorem díla	V podstatě doslovný opis Jungm.	K16440	MKon č. 22	-
77	Swolienie a smluwa wssech trzzy stawuv przy Sniemie kterýž držan byl wo swatym Waczlawie na hradie pražskem.	W Praze 1517.	Unicum u Lobk.	formát, rozsah, určení dle liter do Prahy, odkaz na ukázkou písma	VH uvádí stručně stejně jako Jungm., uvádí osmerku, zatímco Jungm. kvart, počet stran stejný; dle KPS nezjištěn výtisk; VH	K15534	TPra č. 28	-

					ale asi viděl, když odkazuje na typ písma Tab. III. Č. 10			
78	Jiný tisk tohož svolení pod titulem: Smlúwa wssech trzj Stawuv Swatowatzlawskiego Sniemu we Dsky wložená.	Létha Božýho etč Sedmnáztzteého (...) W Starém Miestie Pražském na Lužl (tak) Mikulass Konač wytiskl	Unicum v Lobk. knihovně.	citace začátku, druhého listu a závěru vč. veršů, formát, rozsah	Detailní popis, patrně viděl; potvrzuje se, že Lobkovickou sbírku měl v ruce, nebo získal záznamy	K15533	MKon č. 28	-
79	Welmi piekna nowa Kronika/ aneb Historia/ Wo welike milosti/ Kniežete a Kraale Floria z Hispanij/...	W slawnem Miestie Praze (...) Tiesstiena skrze Jana Ssmerhowského (...) Tisytyzho Pietisteho Dewatenatzteho (...) Druhé vydání bez obrázků vyšlo v Praze 1600...	Jediný posud výtisk u mne.	ilustrace vč. počtu a opakujících se motivů, citace předmluvy, formát, číslování listů, rozsah, citace závěru	Velmi detailní popis	K01195	JŠme č. 1	-
80	Kazanij welebneho a nabožneho otcze Martina Luthera Na desatero prikazani božij...	Tisstieno y dokonáno w Praze (...) Leta panie Tisytyzho pietisteho Dwaczateho	Jediný pěkný výtisk nachází se u mne.	ilustrace, počet listů předmluvy, rozsah, formát, citace závěru a popis znaku Prahy, litery odkazuje na pražský tisk, ukázka, překladatel	Detailní popis; odkaz Tab. III. Č. 10	K05110	PSev č. 1	-
81	Knieze Jana Mirosse, faraře v S. Křijze w starem miestie pražskem, dwa Traktaty...	W Praze 1520.	bez	formát, rozsah, poznámka k sepsání díla již 1513 a vydání 1520	Patrně celé opsal z Jungm. včetně pozn. o vydání. Nezjištěn žádný výtisk.	K05615	-	-
82	Mistra Jana Husy kazatele slawného diedice českého [dvanácti] článkůw wijry křestianské...	W Praze v bijlého lwa na owocném trhu l. 1520...	bez	formát, rozsah	VH uvádí totéž co Jungm.; vynechal ze začátku slovo „dvanácti“; Jungm. zmiňuje „Bočkův“ výtisk	K03266	MKon č. 29	-
83	Doktora Martina Lutera kazanj o nowem Zakonie a nebo o poslednijm kssafftu Krysta Pana...	W Praze 1521.	bez	formát, rozsah	VH uvádí totéž co Jungm., včetně rozsahu 47 listů, čímž se liší od KPS ad., neuvádí ilustrace, asi neměl v ruce	K05112	PSev č. 6	-
84	D. Martin Luther przed Welebnostij Czisarzsku y przedewsssemi knijzaty rzisse – k napomenutij gich...	w Praze 1521.	bez	formát, rozsah	VH uvádí totéž co Jungm., stejně krátí titul, liší se jen v popisu místa a roku (jiný slovosled), asi opsáno	K05116	PSev č. 4	-
85	D. M. Lutera pro kteru příčinu papežske knihy spalil.	w Praze 1521.	V bibliotece Lyceum Olomúckého.	formát	I Jungm. uvádí exemplář v Olomouci, vypadá komplet opsané	K05119	PSev č. 5	-
86	List od papeže Lwa/ kterak Lucyperowi psal.	w Praze 1521.	bez	formát, jméno překladatele z němčiny	VH uvádí totéž co Jungm., stejně krátí titul, avšak doplňuje Prahu. Tisk novodobě určen do Litomyšle.	K04771	POli č. 25	-
87	Kniježky, kterež slowú srdečne knijžky o čtyrech poslednijch buducych wiecech/	bez [viz patrně č. 88]	bez	bez	viz č. 88; viz též K17594, který VH neuvádí, ale má se jednat o duplicitní záznam; VH v	K04144	MKon č. 30	-

	totiž o smrti/ saudu/ peklu a radosti nebeske welmi přiikladné.				podstatě opisuje Jungm., uvádí také jeden titul jako dva různé			
88	Kniježky/ kterež slowú zrcadlo sedmi dnuo hřijessne dusse.	Ač bez místa a let zdá se, že také téhož roku u Konače tištěny jsou.	bez	bez	viz č. 87; VH uvádí totéž co Jungm., připojuje však poznámku „Téhož roku“ - kterého roku? Jungm. uvádí u „srdečných knížek“ r. 1521 a Konače	K04144	MKon č. 30	-
89	Mikulasse Tyčky Spis o prawem pokanij křestianskem.	w Praze v bijleho lwa 1521.	bez	formát	VH uvádí totéž co Jungm., i ve stejném pořadí autora a název, patrně opsál	K16351	MKon č. 31	-
90	Sniem Obecniij Kralem gehomilostij položený w Páték o Swatosti.	eč. Pietisteho XXijo (...) Wpraze v Bilého Lwa wytisstieno.	bez	popis štítů pod letopočtem, formát, rozsah, citace závěru	Popis je detailní, měl v ruce, proč nevedl exemplář?	K00272	MKon č. 36	-
91	Kniese Waclawa Miřijnskeho Pisnie stare/ gruntownij a welmi wtiessené.	... W Slawné Městě Pražskem v Bileho lwa Leta eč. xxij...	Čtvrtý list v musejním exempláři chybí, jakož i dva první, na němž bez pochyby Konačova safica byla.	formát, rozporuje oktáv uvedený Dobrovským a Jungmannem, sloupce, číslování, rozsah, citace závěru, neúplnost musejního exempláře	VH měl v ruce, formát uvádí správně, rozepisuje detaily	K05617	MKon č. 34	-
92	Knijha wýkladuow Spasytedlnych na Cžtenie Nedielnij czeleho roku.	... Tisyczieho Pietisteho Dwamezczytmeho. (...) Wslawnem Miestie Pražskem. (...) Pawel Seweryn.	V Museum krásný exemplář.	popis štítů, sloupce, rozsah, ilustrace, citace začátků druhého a posledního listu	VH měl v ruce, detailní popis	K03300	PSev č. 10	-
93	Wyklad slawneho Doktora Martina Lutera: o Antykrystu na Wiđeni Danyelowo...	... Tisycyho Pietisteho Dwamezczytmeho. (...) w Starem Miestie Pražskem.	Exp. v Mus.	ilustrace, citace a popis různých částí, formát, rozsah, číslování stran, citace závěru, reprodukce ozdůbky	VH měl v ruce, detailní popis	K05127	PSev č. 9	-
94	Doktora Martina Lutera o swobodie křestianske knijžka.	W Starem Miestie Pražskem 1522.	bez	formát	VH uvádí totéž co Jungm. v přesném pořadí, patrně opsál	K05113	POli č. 26	-
95	Naprawa skrze kniese Martina faraře w sw. Gindřicha w Praze wydana...	W Praze 1522.	bez	formát	VH uvádí v jiném pořadí tytéž údaje co Jungm., asi neviděl	K05222	PSev č. 8	-
96	Odpowied na spis w nowie wydany od kniese Mikulasse faraře w sw. Petra na Pořičij w Praze.	Bez udání místa tisku 16 listů v osmerce. Viž 116. dle písma v Litomyšli.	bez	rozsah, formát	Patrně dodatečně zjištěná duplicita s č. 116; odkaz dodán do sazby knižního vydání 1853	-	-	-
97	Cžtenie a Episstoly neđelnij, strzednij, patečnij, postnij.	W Praze 1523 v bijleho lwa.	bez	titulní list se štítem, rozsah, formát	Špatný opis začátku (čtenie místo czenie); viděl/neviděl?	K02257	MKon č. 39	-
98	Zrzizenij o Rucznicych (...) Do toho času by náležel i Clypius	... Letha Tisycyho: Pietisteho xxiii. ...	Ex. u Lobk. [týká se Zřízení o ručnicích]	rozsah, formát, uvádí překlep a chybnou dataci u Dobrovského,	Zrzizenij (K17469) VH cituje, patrně viděl, odkud vznikla	K17469 K18765	PSev č. 13	-

	fideliium, Paweza wiejicych od Augustina Netwořického, kdyby se vědělo, byl-li v češtině: exempláře se posud žádného nenašlo; Paprocký se naň potahuje.			totéž u Jungmanna (1524); připojuje Clypius fideliium s odkazem na Paprockého bez bližšího určení	chyba s rokem 1523? Dále Clypius (K18765) s převzatým odkazem na Paprockého z Jungm. a Dobrovského			
99	Sniem obecny na hradie Pražskem držan.	W Praze v bijleho lwa 1525...	bez	formát	VH asi uvádí 2x stejný tisk, viz č. 101	K00273	MKon č. 41	-
100	Yakož spis Tisstieny vdielan Ketryž se takto a tiemito slowy začijna	... M.ccccc.xxv...	bez	rozsah, citace závěru	VH uvádí detailně, patrně měl v ruce, ale neuvedl exemplář, ten je dnes jen v NK v Lobkovické sbírce	K00274	PSev č. 15	-
101	Sniem Obecnij dskami Zemskymi zapsany. Kteryž držan gest przy čassu Swateho Pawla nawijeru...	W praze v Bileho Lwa. (...) eč xxv.	Ex. u Lobk.	popis štítů, rozsah	VH asi uvádí 2x stejný tisk, viz č. 99	K00273	MKon č. 41	-
102	Sniem na hradě pražskem zawrijn den sw. Frantisska.	W Praze 1526 ve čtverci.	bez	formát	Nečitelný záznam: VH opisuje Jungm. III. 447, což je rkp; tištěná verze je v osmerce, vydaná v Praze 1526 Konáčem	K00275	MKon č. 44	-
103	Spis proti odporům, žeby swatosť tiela a krwe Pánie znamenijm toliko a ne prawdau byla.	1526	V indexu str. 250. posud se exempláře nenašlo.	odkaz: Index s. 250	Přebírá záznam z Indexu, cituje	K05043	JŠty č. 15	-
104	O niemecke mssi. Známó toliko z kázaní o wečeři Páně 1544.	bez	bez	bez	Odkaz na tisk z roku 1544 Kazanje o Wečeři Paně. B. Martina Michalce. Proč neuvedl více? Převzal z Jungm.?	K05553	AOuj č. 29	-
Boleslavské tisky								
105	Poczet wijery.	Bratrský spis tištěn 1500 v osmerce.	Kde se nyní nachází, nevědomo, byl v Praze u Františka Blechy, jemuž se stratil.	bez	Dle Repert.: obecně není jisto, zda tisk existoval, či zda nejde o záměnu s č. 106	-	-	Urb-XVI
106	Wijera neplna necela, anobrz kusa nyněysijich Nowowiercuow.	W Mlade Boleslawi 1500.	V univers. bibl.	bez	VH datuje 1500, KPS má rektifikovanou kolaci 1527. Co s tím, když VH uvádí exemplář a jen stručný záznam? Jungm. exemplář nemá.	K05053	JŠty č. 16	-
107	Zakon Nowy.	... po Patnatzi Stech Osmnatzeho w Boleslawi mladem nad Gizerau. Mikulass Klaudyjan.	P. Hanslik Gesch. der prager Univers. Str. 520 praví: Mimo universitní bibl. Exempláře jest jen v Prešpurce defektní. Krásný exemplář jest v kapitolní knihovně v Praze a v Museum též s	popis sazby a barvy tisku, určení za nejdůstojnější general jako první představený mezi staršími bratrské jednoty, formát, rozsah,	detailní popis, odkaz na Hanslika souhlasí; Muzejní exemplář je „Z Hankových“.	K17096	MKla č. 5	-

			facsimilovaným titulem.	citace závěru a díličích listů				
108	Spis dosti czinieczy z wiery, kterýž latinsku rzeczi Apologia slowe w Nornberce prw wytiskowan.	Mikulass Klaudyán. Tlaczeno w Boleslawi mladem nad Gizeru.	bez	formát, rozsah	KPS uvádí pod jedním číslem s odkazem na VH č. 108 a 161; VH převzal z Jungm.; Voit rozporuje Jiřika Štyrsu a přisuzuje Janu Güntherovi do r. 1551-1559, viz Voit 2017, s. 453	K05042	JGün č. 42	-
109	Lactantius firmianus. O prawe poczcie bożij. Přitom: Wytahy ze Seneky o hniewu.	W Boleslawi mlad. Mikulass Klaudyán 1518.	V universitní bibliothecce.	formát, rozsah	V podstatě opsaný Jungm., žádné detaily, ale přidává exemplář, viděl/neviděl?	K04658	MKla č. 3	-
110	Knieha kteraz slowe Pastyrz. nebo Ermass...	Mikulass klaudyán. Tlaczeno w Boleslawi Mladem. nad Gizerau. (...) Tisycieho pietiSteho Osmnasteho.	Exemplář u mne.	formát, rozsah, předmluva, citace díličích listů	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailní popis	K02962	MKla č. 2	-
111	Mikulasse Klaudyana Spis o prawdach wjery.	W Boleslawi 1518...	bez	formát	Stručnější než Jungm., ten má i rozsah	K05041	MKla č. 4	-
112	Lukasse Sprawa člowieku wiernemu pracugicyemu k smrti, gedne Pani poslana.	W Boleslawi 1518.	bez	formát	VH opsal včetně roku z Jungm., který to opsal z Koniáše (Index, s. 149), ale VH připojil Boleslav; dle KPS je to Norimberk 1517	K05058	HHöl č. 6	-
113	Předmluwa z spisu latinskeho wyložena, co nynij w miestie Rzjymie o Turcých na obecniym sniemie gednano bylo.	W Boleslawi 1518 Mikulass Klaudyán.	bez	formát	Zdá se opsáno z Jungm.	K14474	MKla č. 1	-
114	Mikulasse Klaudyana zprawa a naučenje zienam tiehotnym : a Babam pupkorzeznym...	... w Boleslawi mladem nad Gizerau (...) eč. po Patnasti Stech Dewatenacteho.	Exemplář v universitní knihovně v Praze.	popis tisk. štítu, formát, rozsah, ilustrace, citace závěru, konstatování první babické tištěné knihy v češtině, určení autora	Detailně popsáno	K14863	MKla č. 6	-
115	Sepsanie toto včyřenee od Bratřij starssich wñemzto se wypisuge o mnoheem pokussenij.	... M.ccccc.xxi. (...) wmladé Boleslawi nad Gizeru (...) Girzik Sstysa.	Unicum u mne.	popis stránek, citace začátku předmluvy a díličích listů, rozsah, ozdobné iniciálky, štít	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailně popsáno	K05033	JŠty č. 1	-
116	Odpowied na Spis w Nowé wydany od kněze Mikulasse ffararze vswateo Petra Naporzičij wpraze.	Leeta Patnactisteho dwamezcietmeho... Viz 96. dle písma v Litomyšli tištěna.	V Museum.	štít, citace, formát, rozsah, určení obsahu tisku	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; asi dodatečně zjištěná duplicita. Odkaz na č. 96 vložen do sazby vydání 1853.	K05029	POli č. 28	-
117	Spis têtó o Puowodu y o prawdē knezstwíe trogieho...	... Tisycieho Pětisteho xxij (...) Girzik Sstysa.	V Mus.	štít, citace, formát, rozsah	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailně popsáno	K05050	JŠty č. 2	-
118	O Puowodu Cierkwe swate M.ccccc.xxii.	V Mus. a u mne.	stejný rámeček jako předešlý tisk, citace,	Detailní popis, odkazuje na Jungm.	K05030	JŠty č. 4a	-

	wprawde swattosti gegie...			zmínka o Šlerkově přetisku z r. 1761, odkaz: Jungmann Lit. III. 154	s údaji k přetisku z r. 1761			
119	Spis dosti činici tomu proč při přigimani k swatostem zawazkowe děgi se.	... ec xxij (...) Giřik Sstysra.	viz 120	formát, rozsah, citace závěru	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; odkaz na exemplář v č. 120	K05040	JŠty č. 3	-
120	Spis tento Otazek trogich Prwnij jako Počinagicých Druhé prospiewagicých Třetie dokonaleysich...	A to leta páně Mccccxxij (...) Dva vodní muž drží Štysrův štít, pod ním: Georgius (...) Druhé vydání 1524.	Oba 119 i 120 v Mus. a u mne.	ozdobný rámec, detailní citace začátků, tiskařský štít, formát, rozsah	Muzejní exemplář je „Z Hankových“. Pod sign. 25 D 15 jsou 3 přívazky, jeden VH neuvádí (K05045). Číslo KPS a Voita za sebou 1. a 2. vydání.	K05046 K18495	JŠty č. 7 JŠty č. 11	-
121	Spis tento genž gest počtu wydanej Nayprw o mocy swěta . o puowodu y o přičinach...	... ec xxij (...) na Podolcy.	V Mus. v univers. bibl. a u mne.	popis a citace začátků, formát, rozsah	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailní popis; třetí přívazek neuvádí (viz č. 120)	K05051	JŠty č. 5	-
122	Spis této o pokanij Nayprw coby to wsobě neslo slowo pokanie...	... Tisycyho pětisteho dwadcateho třetio (...) wytisťen gest na Podolcy: – pod tím: Giřik Sstysra.	V Mus. a u mne.	popis rámce, popis a citace začátků, formát, rozsah	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailní popis	K05052	JŠty č. 6	-
123	Tento spis o manželstwie včinen gest wegmeno páně...	... Tisycyho Pětisteho Třimezcytmeo Impressorowi w Boleslawi mladem.	V Mus.	formát, rozsah, citace úvodu a závěru	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailní popis; ukázka v příloze: Tab. V. Č. 19. Tisk boleslavský	K05055	JŠty č. 9	-
124	Odwolanij odpadlstwij Příklad a nawracenij se od Antykrysta.	Bez udání místa. V Indexu jest rok 1523 udán, dobře-li čili ne?	bez	odkaz: Index; bez bližšího určení	V Indexu nalezeno na s. 182 „Odwolání odpadlstwi, příklad, a nawrácení se od Anty-Krysta: 1523. A 7“. Jungmann III. 798 s pozn., že rok je chybný dle Dobrovského Geschichte 1818 s. 337	-	-	-
125	Spis o potřebnych wiecech křestianskych, kterýž gest od některých kňežij Prazskych wydany...	Bibite ex eo omnes wadije se o to podnes. Potom štít Giřika Štysry. 1524.	V Mus.	popis titulní strany s ilustrací kalicha a určení tiskaře dle štítu	VH asi zaměnil signet Pavla Olivetského za Jiřika Štysry (viz Voit 2008, heslo Signet); muzejní exemplář je dnes nezvěstný	K15607	POli č. 36	-
126	Odpis ,pti odtržencô genž se malau strákú nazýwagi na Spis wydany pod gmeně kalencowý...	... patnactisteho xxijio. (...) Na Podolcy. Pod tím: Giřik Sstysra.	Ten i 127 v Mus. a u mne.	rozsáhlá citace nadpisů, rozsah, citace závěru	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailní popis	K05025	JŠty č. 12	-
127	Spis o Sp'wedliwosti podle rozličnych ,pměnitelnostij a rozdieluo Tež y o sp'wedliwosti z wiery...	...napředmiesti Boleslawě mladého nad Gizerau (...) Tisycieho . Pětisteho . Dwadcateho čtrwrtého – Pod tím dva vodní muži drží štít Štysrův a pod ním: Georgius:	viz 126	popis rámce, rozsah, popis a citace začátků	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailní popis	K05048	JŠty č. 10	-

128	Nowy Zakon.	... Skrze mne Giřijka Sstysu w Mladě Boleslawi nad Gizerau na Hoře Karmeli: Léta M. ccccc xxv...	I zde pan Hanslík praví, že mimo universitní exemplář (...) žádného známo není. Já sem ale opatřil Museum úplný exemplář, a z knih nebožtíka peruckého faráře druhý úplný jest nyní na Strahově.	srovnání exemplářů, popis celostránkového dřevorytu na 2. straně, dlouhá citace předmluvy, citace začátků, rozsah, sloupce, počty řádků, odkaz: Monatschrift d. vatrl Mus. 1829 str. 436	Odkaz na Hanslika viz též 107, s. 520; detailní popis	K17097	JŠty č. 13a	-	
Litomyšlské tisky									
129	O bogi duchownieho Geruzalema s Babilonskymi.	w Litomyšli 1507. v osmerce. Pawel z Mezyrzíčij.	bez	formát	Kromě formátu se shoduje se záznamem Jungm., ten má 12 a navíc rozsah A-B;	K01079	POli č. 7	-	
130	Rozmlauwanij ducha člowiečijho s dussij o pripravě k smrti.	w Litomyšli 1507 (...) u téhož [Pawel z Mezyrzíčij]	bez	formát	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; ani Index ani Jungm. nemají Litomyšl a tiskaře, VH musel mít v ruce; nezaměnit s K05019, které VH neuvádí	K02838	POli č. 9a	-	
131	Episstola Cypriana M. o Závisti a Nenawisti.	W Litomyšli 1507 u téhož v osmerce. [Pawel z Mezyrzíčij] Na hoře Oliwetské.	bez	formát	VH uvádí jiný formát než KPS, ale shoduje se s Voitem; Muzejní exemplář je „Z Hanových“; tisk uveden patrně duplicitně v č. 51 (bez udání roku a místa tisku)	K01713	POli č. 3	-	
132	List od bratřij na rathauz. VRozenym panuom Statečnym wladymkam Mudrym...	... Tisyccio Pietisteo Sedmeho	Exemplář u mne.	formát, rozsah, citace závěru	Popis není obsáhlý, ale dobrý; muzejní exemplář je „Z Hankových“	K05024	POli č. 11	-	
133	Prwni cedule bratra Ssimonowa Kteruž psal Panom starssim Hranickym...	Tito odpisowee Daali su se Letha Paňe Tisyccio Pietisteo Sedmeho	Exemplář u mne.	formát, rozsah	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; stručný popis	K16343	POli č. 8	-	
134	Odpověď Doktora Augustýna. ZNamo buď wssem: že Jakož sme. králi geho milosti. psali listy dwa...	... Tisyccio Pieti steho Wosmeho.	Exemplář u mne.	formát, rozsah	VH měl určitě v ruce, uvádí správně rok 1508 na rozdíl od Jungm. (1506); Muzejní exemplář je „Z Hankových“	K06546	POli č. 10	-	
135	Maffea Wegia Landenskeho poety welmi slawneho k Ewstachiowi...	Na hoře Oliwetske 1507 Pawel z Mezyříčij.	bez	formát, rozsah	Shodný s Jungm. včetně mylného psaní Landenského (viz KPS); VH patrně neviděl	K16488	POli č. 2	-	
136	Prokopa rodem z Gindřichowa Hradce otázka slussjili křestianom mocij swietskau newiernee...	V osmerce, náleží bezpochyby sem. [Litomyšl]	bez	formát, určení místa	Záznam má kratší než Jungm., který ale cituje dlouhý závěr; z čeho VH usoudil, že tisk patří „sem“, tedy do Litomyšle?	K19193	POli č. 13	-	

137	Knižky tyto sepsal Mistr Jan Hus proti kniezy kterýž prawil – že Hus horssy než který Diabel.	1509 per Paulum in monte Oliveti.	bez	bez	Stručný záznam, i zkrácený titul, ačkoliv Jungm. uvádí delší citaci, rozsah	K03258	POli č. 14	-
138	Sepsani toto Ossesti bludich Mistr Jan Hus Položil wbetlemě [háček nad m] nastienie	Imp'ssum per Paulū in mōte Oliueti. Anno domini Milesimo ccccc x.	V Museum skvostný výtisk.	popis dřevorezu s Husem, citace začátku, formát, rozsah, citace závěru	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailní popis; ukázka v příloze: Tab. V. Č. 20. Tisk litomyšlský. (lze identifikovat dle impresy)	K03264	POli č. 15	-
139	„Psanie bratrská“, w kterýchž oznamují příčiny z strany nedostatků jednoty této vzbuzující se i všecky...	Impess. per Paulum in monte Oliveti A. d. 1510...	bez	„pod vlastní abc A-K iijj Vtisknutý v list psaný bratrům v pokušení“, formát	VH rozepisuje jako dva tituly viz č. 140; opsáno komplet z Jungm., který má také dva tituly	K05032	POli č. 16	-
140	List psany bratřim w pokussenij 1511.	... 1511 (...) Na hoře Oliwetske skrze Pawla Mezyříčského.	U moravských stavů exemplář bez počátku od listu A osmého.	formát, citace závěru, odkaz: Jafet uvádí v hist. br. na listě 104 Spis: Napomenutj w pokussenj tišt. r. 1508.	VH má jako dva tituly (č. 139); opsáno komplet z Jungm., který má také dva; VH na rozdíl od Jungm. („u Bočka“) lokalizuje exemplář „u moravských stavů“	K05032	POli č. 16	-
141	Počina se naučení. Prawee modlitby. S wykladem Na modlitbu pana geżisise...	Imp'ssum per Paulū in mōte Oliueti Circa Solempnitatē Ascensionis Cristi Anno Eiusdem M cccccxij.	bez	formát, rozsah, citace závěru	Hanka podrobnější než Jungm., patrně viděl; duplicitní záznamy v KPS	K06056 K05056	POli č. 17	-
142	Odpowied bratřij na spis, kterýz včinen gest a wytiskowan w Praze proti bratřim.	... bez místa, nejspíše v Litomyšli.	bez	formát, rozsah	VH shodně s Jungm., který má heslo širší o typ „odpovědi“ a odkaz na Palackého	K05027	POli č. 18	-
143	Spis bratra Matiege Paustenika Ketryž tu wpraze odněkolika leth w Příkladnosti žiwota sweho...	Dan w Praze (...) Tisycieho Pietisteho Pietmezcietmeho...	... unicum u mne.	dřevoryt, formát, rozsah, citace závěru	Detailní popis	K06942	POli č. 39	-
144	Dyalog příprawy k smrti.	Leťa paně Tisycieho pětisteho dwacateo: A dan gest křisťení – pod tím Paulus olivecensis...	bez	rámec, popis, předmluva, citace závěru, formát, rozsah	Detailní popis, patrně viděl, rozsah správný; proč neuvedl exemplář?; viz též první vydání 1507, které VH nemá (K05019), ale nezaměnit s č. 130 (K02838)	K05020	POli č. 22	-
145	Wyklad na Modlitbu paně.	... Tisycieho pietisteho dwacateo... Paulus oliuecensis...	V Museum.	popis sazby, ilustrace, předmluva, formát, rozsah, citace závěru	„Ve čtverci první vydání 1512. V Museum.“ Váže se poznámka o Museum k tomuto nebo prvnímu vydání č. 141? Detailní popis	K05057	POli č. 21	-
146	Spis, w němž se poklada Nayprw dosti činěnie tee otazce Proč křest mezy Bratřimi...	... Mccccxxi – Pod tím Paulus olivecēsis:	bez	první list chybí, předmluva v rámci, rozsah, citace závěru	Detailní popis, patrně viděl, proč neuvedl exemplář? Neuvádí první vydání díla (K05037)	K05038	POli č. 24	-

147	Spis Martina Lutera Z Rzečy niemeckse w Czesku přeloženy W niemż wkazuge...	... Tisycieho pietisteho Třimezcietmeo (...) Paulus Oliuecensis:	V Museum a u mne.	popis rámce se štíty a znaky, ilustrace, citace, rozsah	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailní popis	K05120	POli č. 32	-
148	Odpowed Bratrzie Na Spis Martina Lutera...	... Milesimo quingentesimo Vigesimo tercio (...) Jn Monte Oliveti:	V Museum a u mne.	rámec, citace začátků, rozsah, citace latinského závěru	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailní popis	K05026	POli č. 33	-
149	Spis welmi vžitečny a Potřebny o Stawu swobodné a Mnaželskem Počina se sstiasťne...	... Leeta Patnactisteho Třimezcietmeeho (...) Oliuecensis.	V Museum krásný výtisk.	rámec, citace začátků, formát, rozsah, citace latinského závěru	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailní popis	K05054	POli č. 30	-
150	Odpowéd Na spis Kalencuo Kteryž přiliss hanliwé a nekřestiášky...	... Tisycieho pětisteho třimezcietmeo (...) Oliuecensis:	V Museum a u mne.	rámec, citace začátku a konce, rozsah	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; detailní popis	K05028	POli č. 31	-
151	Kniežka tato gest o grunt wiery obecne křestianske...	1525 (...) Oliuecensis.	bez	formát, rozsah	Patrně opsáno od Jungm., zápis totožný	K05022	POli č. 40	-
Bělské tisky								
152	Prenostyka z tee gessto latinskym yazykem w Normbergku gest wytiesstiena.	W Biele 1519...	Exemplář u mne.	formát, rozsah, tiskařský štít	Obsahově je popis shodný z Jungm., ale každý jinými slovy; VH uvádí svůj exemplář, proč nemá více detailů?	K14281	OVel č. 1	-
153	Przeutëssena a mnoho prospieessnaa knieha Erazyma Roterodamskeho o Rytierzi Krzestianskem...	... w Biele nakladem a peczj . Woldrzicha Welenskeho z Mnichowa (...) Tisycieho Pietisteho Dewatenatzteho...	Ex. v univers. i u mne.	popis dřevorezu, citace, citace závěru, popis rozložení a přívazků, dále: „Procházka těchto výkladův nepřetiskl, ani o nich žádné zmínky nečiní, snad v jeho exempláři jich nebylo.“	Viz též K02351a datovaný 1520, který VH neuvádí; detailní popis; odkazuje na Procházku bez bližšího určení; jde asi o Františka Faustina Procházku a jeho vydání tohoto díla 1787	K02351	OVel č. 2a	-
154	Sepsanie duowoduow z naygistčijch pijssem swiedectwij obogijho...	W Biele 1520. Woldřich Welensky z Mnichowa.	bez	bez	Záznam stejný s Jungm., bližší Jungmannovu 1. vydání	K05036	OVel č. 6	-
155	Rokowanie dwu osob Passkwilla a Cyra...	W Biele 1520. (...) Z latiný přeložil Woldřich Welensky.	bez	formát, rozsah	VH má záznam trochu delší než Jungm., jinak stejné informace; viděl/neviděl?	K14878	OVel č. 8	-
156	W tomto Sebranie otecho wiecech porzadňe se poklada Spis wtipny Marsylia Ficynskeho...	... w Biele . skrze Woldrzicha Welenskeho z Mnichowa (...) Tisycieho Pietisteho Dwatzateho.	Exemplář u mne.	formát, rozsah, citace závěru	Detailní popis	K02464	OVel č. 7	-
157	Kratochwilni spolu y vziťečni Listowee a žaloby Chudych a Bohatych...	... w Bielee . od Woldrzicha Welenskeho z Mnichowa (...) Tisycieho Pietisteho Dwatzateho.	Ex. u mne.	dřevorez, formát, rozsah, citace závěru	Detailní popis	K04992	OVel č. 3	-
158	Spolu rozmlauwani swateho Petra Aposstola . a nayswatiegssieho Julia druhého Papezie.	... Skrze Woldrzicha Welenskeho z Mnichowa (...) Tisycieho Pietisteho Dwatzateho.	Exemplář u mne.	formát, rozsah, citace závěru	Detailní popis	K15625	OVel č. 4	-

159	Petra Chelcziczkeho Sit wiery.	... Tisycieho pietisteho dwaczateho prwnijho...	Ex. u mne.	rozsah, formát, počet kapitol, citace závěru	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; VH řadí mezi bělské tisky, podle Voita Pavel Severin z Prahy; jinak detailní popis	K03303	PSev č. 7	-
Nornberské tisky								
160	Bratruow list prwnij a druhý.	1504 (...) bezpochyby v Nornberce tištěny.	bez	rozsah, formát	VH se shoduje s Jungm. stran Norimberka, jestli viděl sám, není jasné; tiskář byl určen novodobě (Litomyšl)	K18489	POli č. 5	-
161	Spis dosti činjicy z wiery.	1507 (...) bez udání místa, ale v druhém vydání stojí: w Normberce prwe Jmprimowan. Na posledním listě: Mikulass Klauayan.	bez	formát, rozsah, chybí údaj o místě tisku, druhé vydání určeno	KPS uvádí pod jedním číslem s odkazem na VH č. 108 a 161; VH převzal z Jungm.; pozn. dtto č. 108	K05042	JGün č. 42	-
162	Giřika Sserera: Křestianske wogenske kazani z něm. přeloženo od Waclawa Brosyusa.	w Normberce 1513.	bez	formát	VH asi převzal z Jungm., zatímco jde o rok 1596	K15354	-	-
163	Knieha lekarska kteraz slowe herbarz: a neb zelinarz...	Ja Mikulass klauayan (...) Jeronymowi höltzlowi (...) k wytissienie dal sem (...) Tisycieho pieti Steho Sedmnasteho.	bez	ilustrace, citace, formát, rozsah	Detailní popis, patrně měl v ruce; ukázka v příloze: Tab. IV. Č. 21. Tisk nornberský	K01767	HHöl č. 7	-
164	Mappa země české.	Nade dvěma štíty vydavatelů jsou litery N. C. a V. K. i pod nimi 1518. První znamená Nicolaus Claudian, druhé nepovědomo.	bez	provedení, popis zemských štítů, popis štítů vydavatelů, odhad práce na tisku již 1517, další vydání	Detailní popis, VH musel vidět, nebo získat popis; Jungm. nemá tak podrobně; VH srovnává s muzejní mapou	K03952	HHöl č. 8	-
165	Penitentiarius aneb „Poeniteas cito peccator“...	1518 v Normberce skrze Jeronyma Hoeltzla.	bez	jazyk veršů	Záznam patrně převzal z Jungm. kromě formátu; nezjištěn žádný výtisk	K14060	HHöl č. 18	-
166	Zdaž 1518 v Normberce tištěné Euchiridion (...) v osmerce také příklady v jazyku českém obsahuje, není posud povědomo.	... 1518 v Normberce tištěné...	bez	formát	VH uvádí jako Euchiridion místo Enchiridion; jinak záznam shodný s Jungm., který pochybnost o českém textu cituje z Dobrovského, VH ne	K02256	HHöl č. 10	-
167	Hortulus anime. Zahradka dussie/ nabožnymi modlytbami...	... 1520 (...) tištěny u Jana Stichsa nákladem Jana Schimara z Augspurka.	V Mus. ex.	rozsah, ilustrace	VH detailní popis; novodobě nově určeno (viz Role Norimberku s. 406, též Voit 2017 s. 55)	K03171	HHöl č. 20	-
Tisky benátské, kutnohorský, vídeňský, vitemberský i jiné pochybné.								
168	Biblij Česká...	... w Benatkach tisstěná (...) Mo. Do. Vio. [datum 1506 uvedené 3x, vždy jinak]	Známo několik exemplářů.	rámec, předmluva a citace, popis dalších listů, počet obrázků, dlouhá citace závěru, rejstřík, počet listů,	Detailní popis	K01097	PLie č. 1	-

				sloupce, počet řádků, rozsah				
169	Kniježky tyto slowú Zrcadlo: Gessto ktož se w nie wzhledá...	... w Benátkách w zemi Wlaské (...) Tisýczyeho Pietisteeho ssesteeho...	Unicum v Museum.	ilustrace, obrácené stránky, chyba v sazbě, citace závěru s udáním čísla listu	Detailní popis	K17448	PLie č. 3	-
170	Traktátecz S. Bernárta o Bogi duchownijem.	... w Benátkách w Wlassyech (...) M. D. vjo	V Museum unicum.	formát, rozsah, ilustrace, zlomek musejního exempláře, citace závěru	Detailní popis zlomku; ukázka v příloze: Tab. IV. Č. 18. Tisk benátský	K01078	PLie č. 2	-
171	Bible Kutnohorská.	... na horach Cutnach slawnych . skrze mne Martina z tissňowa (...) tisyczieho cžtyrsteho osmdesateho dewateho...	Známo několik exempl.	barva písma a citace začátku, ilustrace, formát zvlášť rozsah obou zákonů, rejstřík, počet obrázků, citace závěru, popis kutnohor. znaku	VH patrně pracoval s INC036, tomu exempláři odpovídá ukázka v příloze; ad Prwotisk český č. 15); detailní popis; ukázka v příloze: Tab. IV. Č. 17. Tisk kutnohorský	INC035 INC036	-	Urb-XI, Urb-X
172	Dictionarius trium linguarum: latine, tewtonice, bohemice.	Vienne Austrie 1513...	bez	formát, rozsah	Odkud VH záznam převzal, není patrné, Jungm. má širší; jde o další vydání slovníku z let 1509-1510 viz K17903, MBak č. 25. Voit 2017 zmiňuje v textu a poznámkách s. 44, 46, 101	K01902	-	-
173	O vstanowenij sluzebnijkuow cierkwe. Purkmistru a Raddie – miesta Prahy...	... w Wittenberce 1523.	bez	formát, rozsah	VH uvádí formát kvart, opsal z Jungm. doslova; Voit uvádí formát kvart, KPS osmerku	K05125	PSev č. 12	-
174	List pana Jana Przemyslenského kterýž gest napsal ke wssem stawuom...	Tento list byl na žádost pana Jindřicha Špetla tištěn.	bez	formát	VH záznam patrně opsal z Jungm., vynechal rok 1521	K14490	PSev č. 3	-
175	Pranostyka.	... Tisycieho Pietisteho xxiiij: [letopočet 2x, psán vždy jinak]	bez	zlomek, formát, rozsah, citace závěru, reprodukce ozdůbky	Muzejní exemplář je „Z Hankových“; zlomek popisuje detailně, proč neuvádí exemplář?	K14282	POli č. 34	-
176	Marnotratnych zrcadlo 1503 – uvádí Dobrovský jakožto pochybné.	1503	bez	Odkaz: Dobrovský, bez určení	odkaz na Dobrovského dohledán jako Geschichte s. 315; Voit uvádí jako pravděpodobné, že toto dílo bylo přetištěno r. 1515, což je TPra č. 25, VH č. 67. Jelikož exemplář 1503 není dochován, neuvádí samostatně	K19025	-	-
Prvotisk kyrilský a latinské prvotisky vimberské.								
177	Biblija ruska, vyložena doktorem Franciskom Skorinoju...	Tištěny jsou v Praze v Čechách 1517. 1518 a 1519, nákladem vilenského rady Bohdana Oňkova v sedmi svazcích.	V Čechách nemáme ani jediného výtisku této v Praze tištěné bible. Nejúplnější jest v čís. veřejné bibliotece petrohradské i v	počet svazků, záhlaví a názvy kapitol cyrilicí, citace ukázkového explicitu, počet listů každého	Odkaz na Dobrovského souhlasí; Karamzin = ruské vydání Istorije 1818, 1. díl, 529 není strana, ale číslo hesla; Köppen	-	Voit, 2017, s. 165-168 ad.	-

			Moskvě; s neúplnými jest všeho posud známých pět výtisků, jako neobyčejná vzácnost knihovní.	svazku, několik bibliogr. odkazů	= Petr Ivanovič Keppen a jeho Bibliografičeskije listy vydávané v letech 1825-26, není online; Sopikov souhlasí, č. 108 je na str. 25; Kopitar souhlasí na s. 33; buď viděl nebo dostal popis; odkazuje též na ukázkou v katalogu hr. Tolstého, 1839			
178	Soliloquia beati Augustini.	bez	viz <i>patrně</i> č. 179	rozsah, odkaz na závěrku v příloze tab. II č. 14	VH uvádí přílohou explicit jako č. 14, zatímco je to č. 16; v článku Prvotisk český (č. 10) uvádí dataci 1484 a formát; přímo v ukázce je rok proč neuvedl? Ukázka v příloze: Tab. II. Č. 16. Tisk vimberský	INC008	-	-
179	Alberti M. Summa de Eucharistia.	... Impressum in Winterperg per Johannem Alacraw (...) Millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto.	Obě tyto knihy jsou v universitní knihovně, na Strahově jen poslední...	rozsah, rejstřík, citace závěru, citace podpisu rubrikatora	Slovy „obě tyto knihy“ má asi na mysli i předchozí č. 178; ale v článku Prvotisk český (č. 11) uvádí i formát	INC009	-	-
bez	Konečně připojíme zde ještě unicum, ač o dvě léta mladší než jsme své prvotisky obmezili, ze sbírky mé: Prawidlo Lidskeho ziwota Ginak Podobenstwije Starých Mudrczuo, z Latinske rzeči w Českaú przeložene a obrácene...	W Praze v Bijleeho Lwa Leta Božího eč. xxvijio	... ze sbírky mé...	rámec, formát, rozsah, dlouhá citace	Detailní popis	K01124	MKon č. 49	-

Příloha č. 2 – Tisky z let 1468–1526, které Hanka v porovnání se současnou českou bibliografií neuvádí

Komentář a vysvětlivky:

Sloupec A) V chronologickém pořadí známý či předpokládaný rok vzniku; B) Číslo *Knihopisu* (KPS); C) Zkratka jména tiskaře a pořadové číslo tisku dle Voita¹⁹⁹; D) Autor a název titulu; E) Datace, tiskař a místo tisku²⁰⁰; F) Poznámka k výskytu bibliografického záznamu před Hankovým soupisem (čerpáno z *Knihopisu*); G) Poznámka s návrhem důvodu, proč Hanka tisk neviduje (zde zmíněné bibliografické odkazy jsou opět čerpány z *Knihopisu*).

¹⁹⁹ VOIT, Petr. *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí: severinsko-kosořská dynastie 1488–1557*. Praha: KLP, 2013.

VOIT, Petr. *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí: tiskaři pro víru a tiskaři pro obrození národa 1498–1547*. Praha: Academia, 2017.

²⁰⁰ Názvy titulů, dataci a místo tisku přebírám z databáze *Knihopisu* online.

A	B	C	D	E	F	G
rok	KPS	Voit	titul	impresorské údaje	před VH	proč VH nevedl
1484	INC010	-	Vavřinec z Rokycan: Minucí na rok 1485 (Almanach, boh.)	[Vimperk: Johannes Alacraw, 1484?]	ne	
1488	INC016	TPra č. 4	Vavřinec z Rokycan: Minucí na rok 1489. (Almanach, boh.)	[Praha: Tiskař Pražské bible, 1488]	ne	
1490	INC017	TPra č. 5	Minucí na rok 1491. (Almanach, boh.)	[Praha: Tiskař Pražské bible, 1490]	ne	
1491	INC018	TPra č. 6	Matěj z Vilémova: Minucí na rok 1492. (Almanach, boh.)	[Praha: Tiskař Pražské bible, 1491]	ne	
1492	INC031	-	Fabri, Sigismundus: Praktika kolínská na rok 1493. (Prognostikon für Köln auf das Jahr 1493, boh.)	[Praha: Tiskař Korandy, 1492]	ne	
1492	INC030	-	Matěj z Vilémova: Minucí na rok 1493. (Almanach, boh.)	[Praha: Tiskař Korandy, 1492]	ne	
1495	INC033	-	Minucí na rok 1496, vydání mistrů učení Pražského. (Almanach, boh.)	[Praha: Tiskař Korandy, 1495]	ne	
1495	INC020	TPra č. 7	Dodatek jenský k Pasionálu	[Praha: Tiskař Pražské bible, kolem 1495]	ano	důvod chybí, popsal Dobrovský, Ungar a Jungmann v 2. vydání
1496	INC034	-	Minucí na rok 1497. (Almanach, boh.)	[Praha: Tiskař Korandy, 1496]	ne	
1500	INC021	TPra č. 12	Dodatek herrnhutský k Pasionálu	[Praha: Tiskař Pražské bible, kolem 1500]	ne	
po 1500	K14853	-	Rywia Jana Arthendoryenského Weyklad na 4. Kap. Ozeasse. [B.m.t.r.] / Johann Rivius	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, po 1500]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; není znám rok
1501	K19189	MBak č. 9	Pranostika na rok 1502	[Plzeň: Mikuláš Bakalář, 1501]	ne	
1501-1508	K18091	MBak č. 10	[Gesta Romanorum]	[Plzeň: Mikuláš Bakalář, mezi l. 1501-1508]	ne	
1501-1508	K18879	MBak č. 12	[Testament anebo Kšaft dvanácti patriarchův=Asenech]	[Plzeň: Mikuláš Bakalář, mezi l. 1501-1508]	ne	
1501-1550	K01571	-	Cochle Jana, ginák Wendelssteyna Sepsánj proti těm, kteří proti Luterowi Pjsma natahujj. / Johann Cochlaeus	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, 1501-1550]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1550	K18310	-	Jakobella Střiberskýho / neb Jakaubka, Kazatele Pražskýho, Pjseň o Těle, a Krwi Páně, začjná se: Gežjssy twáť gest Památka eč. / Jakobellus [= Jakoubek ze Střibra]	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, 1501-1550]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1550	K04184	-	Kohauta Wáclawa Rakownjckýho, Weyklad na Ržeč Páně po poslednj Wečeři. / Václav Kohaut	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, 1501-1550]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1550	K15343	-	Patřtez (!) namne (!) wssyckni nynij / Hospodařj take Panij... / Ioerg Schan	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, 1501-1550]	ne	
1501-1550	K14223	-	Powinosti Bratřj Saudců pomocnjkůw při Zbořjch Páně w Gednotě...	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, 1501-1550]	ne	
1501-1550	K14768	Voit, 2017, s. 473	[Registrum aneb zpráva co se kdy a o čem čísti má z Písem svatých ve dny Páně sváteční pořádně, podle článků víry vyznání apoštolského a pravd jich celého roku v památkách Božích a Krystových skutkuov slavných ... B.m.t. 1. pol. 16. stol?]	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, 1501-1550]	ne	(Voit datuje do 1563)

1501-1550	K01080	KHad č. 74	Traktát Swatého Bernarda... / Sanctus Bernardus	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, 1501-1550]	ne	(Voit datuje do 1556)
1501-1600	K03851	-	Katechismus. [16. století]	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, 1501-1600?]	ne	
1501-1600	K06058	-	[Navčeni Kterak se gedem každý Człowěk s pomocj a wolij Pána Boha wssemohúcyho opatrowati má aby nakaženi se wwarowati a před nimj bezpečen býti mohj]. [B.m.t., 16. století?]	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, 1501-1600?]	ne	
1501-1600	K17735	-	O jednotě církwe tišt. / Jan Hus	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1600]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1600	K17736	-	O prawe powinnosti čłowěka. / Jan Hus	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1600]	ano	popsal Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1600	K17738	-	O zkáze pocházející z ustanoweni lidských. / Jan Hus	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1600]	ano	popsal Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1600	K18753	-	Obecní křesťanské krátké a summowní naučení jestiř toto: Deset božích přikázání, dwanácte článkůw wíry a modlitba p. Kristem wydaná w 16. 143 listy (nepochybně w Prostějowě XVI wěk. Boček:)	Prostějov: [nakladatel není známý, mezi l. 1501-1600]	ano	popsal Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1600	K17739	-	LinkTraktat o poznání a milowání boha. Tišt. / Jan Hus	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1600]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K19021	-	Zrcadlo Nowého Zákona.	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Klíč, Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K18214	-	ARCANUM proti Motalicam aneb Čzerwjku Owec to gest Nemocy teg, keru Owce w Plucach mawagu.	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ne	(leták, dnes pouze na Slovensku)
1501-1800	K02064	-	Donát Duchownj	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K17361	-	Gruntownj Spráwa o Počátku Rozepře mezy Ewangelitskými Cýrkwemi. [B.m.t.]	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Klíč, Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K02904	-	Harffa každého pobožnyho Człowěka ... /	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K03221	-	Hřchowé proti desyti Božjm Přikázánjm zlého Páchánjm, a dobrého Pomjgenjm čeljcy	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Zlobický, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K04202	-	Komedye Knjžat pekelnjch, w Rytmy wwdené	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K05779	-	Modlitba proti Turku, Gména Křestianského dědičnému Nepřjteli	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Zlobický, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok

1501-1800	K14375	-	Processy České tři. [B.m.t.]	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K14646	-	Přidawek totižto Správa, a Ponawčenj přewelmi potřebné k prawému Pokánj ec. Osprawedlněnj Człowěka kagicýho. [B.m.t.]	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K14975	-	Rozmřauwánj o Monstrancy k Měřickým. Začjná se Pane Joannes, obsahuge toliko čtyry listy. [B.m.t.]	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Klíč, Index; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K19123	-	Wjry Wyznánj zgewné swaté Ržjsse Ržjmské wssech wúbec poddaných, z pauhého, a patrného Slowa Božjho předložené	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K17092	-	Základ nepřemožený Ewangelitské Prawdy	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1501-1800	K17351	-	Zpráva wžitečná Lidem Pobožným kteříž nynj welice saužení sau. [B.m.t.]	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, mezi l. 1501-1800]	ano	popsal Klíč, Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1502	K03577	TKor č. 1	Praktyka ... k] Létu Pánie Tisycyemu Pietisteemu Trzetijemu ... / Johannes von Krackaw	[Praha?: Tiskař Korandy?, 1502]	ne	
1502	INC043	MBak č. 15	Život Adama a Evy. (Adam: De creatione Adae, boh.)	[Plzeň: Mikuláš Bakalář, 1502?]	ano	důvod chybí, popsál Dobrovský, Jungmann
1503	K18162	-	Děťinské otázky	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, 1503]	ne	
1503	K19182	-	[Modlitby při mši]	[Praha: Tiskař Pražské bible, 1503]	ne	(v ČR dnes pouze kopie, není shoda, zda jde o samostatný tisk nebo přídavek jiného)
1504	K18493	-	Psaní od bratří z Čech do Moravy pro osvědčení a osprawedlnění své 1504. / Lukáš Pražský	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý], 1504	ano	popsal Jungmann; nezjištěn žádný výtisk
1504	K19214	-	Psaní kněze Wíta z Krupé, faráře Hradeckého nad Labem, osvědčující wyznání Ležkowo o Bratřích. / Vít z Krupé	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, 1504?]	ano	popsal Jungmann; nezjištěn žádný výtisk
1505	K19161	MBak č. 20	[Minuce na rok 1506?]	[Norimberk: Hieronymus Hölzel, 1505?]	ne	
1505	K18163	Voit, 2017, s. 250	Děťinské otázky	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, 1505]	ano	popsal Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; dle Voita zaměněno s rukopisem
1505	K12854	Voit, 2013, s. 417	Pisně chwal božských. Sebrali a vydali Lukáš Pražský, Jan Černý a Matěj Machek. V Praze(?) 1505	Praha: [Lukáš Pražský: Jan Černý: Matěj Machek], 1505	ano	popsal Jungmann; nezjištěn žádný výtisk
po 1505	K15884b	-	Sstěpána Szegedyna Człánkowé Wjry. Tabule l. o Wečeřj. [B.m.t.] / István Szegedi	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, po 1505]	ano	popsal Klíč, Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk; nejistý rok
1505-1506	K19216	HHöl č. 1	[Arbor consanguinitatis = Strom pokrevní příbuznosti]	[Norimberk: tiskař Hieronymus Hölzel: nakladatel Mikuláš Bakalář, mezi l. 1505-1506]	ne	

1506	K17820	MBak č. 22	Epistoly a Čztenije postnij: Prwnij sfęda w postie Episstola Johel	Mikulas bakalarz w Nowem Plzni Letha krista Tisytzijeho ccccc vi°	ne	
1506	K04305	HHöl č. 2	Od narozenije Pana nasseho Jezu Krista. Letha. Tisyczieho CCCC.vij. [= 1507] ... / Konrad von Nuernberg	[Norimberk?]: Hieronymus Höltzel; [Plzeň?]: Mikuláš Bakalář, [1506]	ne	
1506	K01768	POli č. 1	Spis onemocech morniech Kterak se magi lide chowati ... / Jan Černý	Litomyšl: Pavel Olivetský z Olivetu, 1506, 4. září	ne	
1506- 1507	K02839	MKon č. 4	[Hádání smrti s člověkem]	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodíškova, mezi l. 1506-1507]	ne	
1507	K07051	MKon č. 1	Sedm Zalmuow kagiczijch Petrarchy Poethy ... / Francesco Petrarca	Praha: Mikuláš Konáč z Hodíškova: Jan Wolf, 1507, 11. ledna	ne	
1507	K05019	POli č. 4	[Dialog] [Na A1a]: Kniežky tyto Slowu připrawa k smrti: ... / Lukáš [Pražský]	[Litomyšl: Pavel Olivetský z Olivetu, 1507]	ano	důvod chybí; VH má druhé vydání z r. 1520 (č. 144), které odkazuje na první vydání z r. 1507, čili na toto; Jungmann má obě
1507	K18490	POli č. 6	[List od Bratří psaný káli Vladislavovi II.] ... / Lukáš Pražský	[Litomyšl: Pavel Olivetský z Olivetu], 1507	ano	důvod chybí; Jungmann píše o trojích psaních vydaných i tiskem, 1503, 1504, 1507, blíže neupřesňuje
1507	K02838a	POli č. 9b	[Na D 7a]: (Skonawagi se kniežky Wkterychž to gest složeno Rozmluwanie Smrti s Czlowiekiem / A človieka s Smrtij: Kterež wytisstieny su [v Litomyšli] Czasu očekawani moru Y tudież počinagicie[h]o se w Czechach y w Morawie: Leta Božieho Tisycieho Pietisteho vij: [= 1507] Pawel [Olivetský] z Mezzyrczij)	[Litomyšl]: Pavel Olivetský z Olivetu, 1507	ano	VH uvádí K02838; zde jde o jiné vydání; před VH Klíč, Index, Jungmann, ale není jisté vydání
1508	K18491	-	Napomenutí w pokušení tišt. r. 1508. / Lukáš Pražský	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý], 1508	ano	patrně duplicitní záznam k K05049, duplicitně uvedl Jungmann; nezjištěn žádný výtisk
1508	K05049	POli č. 12	[Psaní sborům v pokušení o podstatných a služebných věcech. V Litomyšli u Pavla Olivetského] 1508. / Lukáš Pražský	[Litomyšl: Pavel Olivetský z Olivetu], 1508	ano	důvod chybí; popsal Jungmann
1509	K16181	MKon č. 7	Ze se mǔdry ženiti nema. ... / Theophrastus	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodíškova, 1509]	ne	
1509	K01191	MKon č. 5	Kronyka o Cymonowi hlǔpem ... / Giovanni Boccaccio	Praha: [Mikuláš Konáč z Hodíškova], 1509	ne	
1509	K04306	HHöl č. 3	LEta spasenije nasseho Tisytzieho. CCCCC.x	[Norimberk?]: Hieronymus Höltzel; [Plzeň?]: Mikuláš Bakalář, 1509]	ne	
1509	K04993	MKon č. 6	Kterzij gsu w swietie nayznamenitiejssij Boyowniczy ... / Lucianus	Praha: [Mikuláš Konáč z Hodíškova], 1509	ne	
1509- 1510	K17903	MBak č. 25	[Dictionarius trium linguarum: latine, teutonice, boemice potiora vocabula continens, peregrinantibus apprimē utilis]	[Plzeň: Mikuláš Bakalář, mezi l. 1509-1510]	ne	KPS srovnává s K01902, který VH uvádí pod č. 172; toto vydání bylo patrně popsáno po r. 1853
1510	INC022	TPra č. 22	Dodatek žitavský k Pasionálu	[Praha: Tiskař Pražské bible, kolem 1510]	ano	důvod chybí; popsal Dobrovský, Ungar, Jungmann
1510	K03483	MBak č. 26	Proti bludnym / a potupenym [!] artikulo[m] Pikhartskym	W Nowem Plzni Mikulass Sstietina Bakalarz slawneho	ano	důvod chybí; popsal Jungmann

				vczenije Krakowskeho Letha od porodu panensleho [!] T.CCCCC.x		
1510	K16069	MBak č. 28	Od porodu panenskeho Leta. T. pietisteho Xi [= 1511] Zlaty poczet. / Georg Tanstetter	[Plzeň: Mikuláš Bakalář, 1510]	ne	
1510-1511	K19206	MBak č. 29	[Kronika o Apolloniovi, králi Tyrském]	[Plzeň: Mikuláš Bakalář, mezi l. 1510-1511]	ne	
1511	K14996	MKon č. 9	Rozmlüwanije o wijeře ne meenie vžitecnee iako kratochwilnee. ...	Praha: Mikuláš Konáč z Hodiškova, 1511, 27. dubna	ne	
1511	K18367	MKon č. 10	Lactancia Firmiana naykratsyje knihy. ... / Lucius Coelius Lactantius Firmianus	Praha: [Mikuláš Konáč z Hodiškova], 1511	ne	
1512	K19204	JMor č. 2	Leta od naroženije syna božijeho Patnactí steho Trzynacteho [=1513] ... / Konrad von Nuernberg	[Praha: Jan Moravus, 1512?]	ne	
1513	K19148	MKon č. 11	[Spis mistrü Pražských skrze mistra Martina [z Počátek] o bludích Pikhartských] / Martin z Počátek	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodiškova, 1513?]	ano	popsal Jungmann; nezjištn žádný výtisk
1513	K16873	JMor č. 3	O wjerze swate kteruž Czechowee a morawanee držij ...	Praha: Jan Moravus, 1513, 22. prosince	ano	popsal Jungmann, ale nepíše o tisku
1513	K14700	HHöl č. 5	[Minuce na rok 1514]	[Norimberk: tiskař Hieronymus Hölzel: nakladatel Mikuláš Bakalář, 1513]	ne	
1514	K07005	-	Libellus Grammatices Nicolai Perotti Sypontini Po[n]tíficis ... / Niccolò Perotti	Lipsko: Melchior Lotter, 1514	ne	
1514	K18917	-	Vocabularius hic cuiq[ui]sue perutilis p[ro]sertim tamen cupienti: ...	Lipsko: Wolfgang Stöckel, 1514	ne	
po 1514	K03887	-	Kdožby byl vpokusenij a zamúcenij pro wijru ...	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodiškova?, po 1514]	ne	
1515	K00271	TPra č. 27	Wo Sniemu obecznim Kteryž držan na hradie pražskem Wstržedu po Swatym Dusse ...	[Praha: Tiskař Pražské bible], 1515	ne	
1515	K04274	MKon č. 21	Jak Lichwa sskodij ... / Mikuláš Konáč z Hodiškova	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodiškova, 1515?]	ne	
1516	K02383	ADyo č. 1	Almanach Erhardi Etzlaw ... Létha ... Tisytyzho pietistyho xvij ... / Erhart Etzlaub	Norimberk: Adam Dyon, [1516]	ne	
1516	K19032	TŽal č. 1	[Minuce na rok 1517] ... / Václav Žatecký	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodiškova?: nebo Tiskař Žateckého minuce I?, 1516]	ne	
1516	K17591	TŽal č. 1	[Kalendář.] Leta od porodu nePosskwrniene Panny Marie Tisiiczeho Pietiste[h]° Sedmnaczteho [= 1517] Kterež miti bude zlateho počztu xvij: litteru nedielni... / Václav Žatecký	[Praha: Mikuláš impressor?: nebo Tiskař Žateckého minuce II?, 1516]	ne	
1516	K19033	MKon č. 26	[Minuce na rok 1517] ... / Václav Žatecký	Praha: Mikuláš Konáč z Hodiškova, [1516]	ne	
1516	K17474	POli č. 19	[Zřízení zemská markrabství moravského]...	Liřomyšl: Pavel Olivetský z Olivetu, 1516	ne	
1517	K05220	Voit, 2017, s. 149	[Knižka proti ošemetné počtě ... / Martin Žatecký	Praha: [nakladatel není známý, 1517?]	ano	popsal Jungmann; nezjištn žádný výtisk; dle Voita jde o tisk až po r. 1524

1518	K19171	HHöl č. 17	Modlitba O vkrutnem Zamutku panny Marie kteryz gest miela stogeczy pod krzizem	[Norimberk: Hieronymus Höltzel: Jan Mantuán FencI, 1518?]	ne	
1518	K19135	-	Cesta z Čech do Jeruzaléma ... / Martin Kabátník	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, 1518]	ano	popsal Jungmann; nezjištěn žádný výtisk
1518	K02591	HHöl č. 14	Frantowy prawa Vexacio dat intellectum ... / Franta	[Norimberk]: tiskař Hieronymus Höltzel: nakladatel Jan Mantuán FencI, 1518	ne	
1518	K02938	FPey č. 1	JACOBI HENRICHMANNI SINDELFIN-gensis institutiones Grammatic[a]e, ... / Jacobus Henrichmannus	Norimberk: [tiskař Friedrich Peypus]: nakladatel Jan Mantuán FencI, 1518	ne	
1518	K18521	HHöl č. 12	Jacobi Henrichman[n]i Sindelfingensis institutio[n]es Grammaticæ ...	Norimberk: Jan Mantuán FencI: Mikuláš Principál: Hieronymus Höltzel, 1518	ne	
1518	K01476	HHöl č. 9	Moralissimus Catho Boemo: haudnon Teutono vulgari bus sermonib[us] interpretatus ... / Dionysius Cato	Norimberk: [tiskař Hieronymus Höltzel]: nakladatel Jan Mantuán FencI, 1518, 25. ledna	ne	
1518	K01769	HHöl č. 15	[Na C7 b]: Skonawa gse Lekarstwí Vziteczne a wyborne sprawowanie proti Naka zienemu Powietrzi a proti Moru... / Jan Černý	[Norimberk: tiskař Hieronymus Höltzel]: nakladatel Jan Mantuán FencI, 1518	ne	
1518	K14995	HHöl č. 19	Rozmluwani neb rzecz dwau Kterak gse czlowiek sprawowatj ma uziteczne ...	[Norimberk: tiskař Hieronymus Höltzel: nakladatel Hans Pekk: nakladatel Jan Mantuán FencI, 1518]	ne	
1519	K12855	POli č. 20	Pisně chval božských. V Litomyšli, Pavel Olivetský 1519	Litomyšl: Pavel Olivetský z Olivetu, 1519	ano	popsal Jungmann; nezjištěn žádný výtisk
1520	K05587	POli č. 23	[Minuci Pavla Olivetského na rok 1521] ROk tento od Narozenij Syna božieho Spasytele nasseho Krista Gežisse ...	[Litomyšl]: Pavel Olivetský z Olivetu, [1520]	ne	
1520	K04277	MKon č. 38	Pijeseň tato provkrocenij hněwu Božyho a pomsty ... / Mikuláš Konáč z Hodištkova	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodištkova, kolem 1520?]	ne	(není jisté, zda součástí tisku je též K03887)
1520	K05121	OVel č. 5	Owelebne Swatosti Swateho pra weho Tiela Krystowa: ... / Martin Luther	[Bělá pod Bezdězem]: Oldřich Velenský z Mnichova, 1520, 8. května	ne	
1520	K02351a	OVel č. 2b	Przeut'essena a mnoho prospieessnaa Knieha Erazma Roterodamskeho. o Rytierzi Krzestianskem: ... / Desiderius Erasmus	Bělá pod Bezdězem: Oldřich Velenský z Mnichova, 1520	ne	variantní vydání k K02351, které VH uvádí
1520-1521	K03302	PSev č. 2	Ržeč na Zgewenij Swatého Jana ... / Petr Chelčický	[Praha: Pavel Severýn z Kapí Hory, 1520-1521]	ano	popsal Index, Jungmann; nezjištěn žádný výtisk
po 1520	K05122	POli č. 29	[Kázání O velebné svátosti svatého pravého těla Kristova] / Martin Luther	[Místo vydání není známe: nakladatel není známý, po 1520]	ne	
1520-1529	K05044	JŠty č. 8	Spis o dwogim přigimani těla a krwe paně ... / Lukáš Pražský	[Mladá Boleslav?: Jiřík Štyrsa?, 1520-1529]	ne	
1521	K05037	OVel č. 9	Spis dosti čzinicij Otazce protiwni kuow Gednoty Bratske ... / Lukáš Pražský	Bělá pod Bezdězem: Oldřich Velenský z Mnichova, [1521]	ano	důvod chybí; popsál Index, Jungmann; VH uvádí druhé, litomyšlské vydání (č. 146)
1521	K13822	POli č. 27	Pijsničky welmi pěknee [!] Kupohrzebu [!] mrtvých ...	[Litomyšl: Pavel Olivetský z Olivetu], 1521	ne	
po 1521	K01425	-	Catechismus P. Petri Canisii (quem primum librum	[Praha: nakladatel není známý, po 1521]	ano	popsal Jungmann; nezjištěn žádný výtisk

			Collegium Pragense typis edidit)... / Petrus Canisius, sanctus			
1521-1531	K02995	KHad č. 66	Zialtář Krátce složený od Svaté[h]° Jeronýma ... / Sanctus Hieronymus	[Plzeň: Jan Pekk, mezi l. 1521-1531]	ano	popsal Jungmann, ale neuvádí, zda jde o rukopis nebo tisk; Voit datuje ca do r. 1555
1522	K04276	MKon č. 33	List prawdy pro rzád pokóg lásku a Swornost ... / Mikuláš Konáč z Hodištškova	Praha: [Mikuláš Konáč z Hodištškova, 1522]	ne	
1522	K16345	MKon č. 37	O Turcyh. Odkud a procž Turcy slowú ...	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodištškova, 1522?]	ne	
1522	K03265	MKon č. 35	O welebne Swatosti tie la a krwe pána krista ... / Jan Hus	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodištškova, kolem 1522]	ne	
1523	K05045	JŠty č. 8	Spis o dwogim přijmani těla a krwe paně ... / Lukáš Pražský	[Mladá Boleslav]: Jiřík Štyrsa, 1523, 24. listopadu	ne	přívazek s K05040 a K05046, které VH uvádí, zatímco tento ne; pochází „Z Hankových“
1523	K05588	POli č. 35	Minucij [Pawla] Oliwetskeho Položena Wedle orloge Czeskeho. [Na rok 1524?]	[Litomyšl? nebo Praha?]: Pavel Olivetský z Olivetu, [1523?]	ne	
1523	K18317	-	O zámutcích velikých církve svaté ... / Jan z Příbramě	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý], 1523	ano	popsal Jungmann; nezjištěn žádný výtisk
1523	K16029	PSev č. 11	Pranostyka ... k Lethu páně Tisyczemu pietistemu cžtrmezczytmemu ... / Mikuláš Šúd ze Semanína	[Praha: Pavel Severýn z Kapí Hory, 1523], 4. prosince	ano	popsal Jungmann jako titul bez bližší specifikace
1524	K00835	Voit, 2017, s. 14	Artykulowe Wiry Zawrzenij, a Sepsanij, z Gednomyslnosti, od Concilium wssech Stawuw Kralowstwij Czeského ...	[Praha?: nakladatel není známý], 1524	ne	
1524	K04911	POli č. 37	Ljst od Bratřij Kralj Ludwikowigehe milosti Vherskeemu a Czeskemu ...	[Litomyšl: Pavel Olivetský z Olivetu], 1524, 8. září	ano	důvod chybí; popsál Index, Jungmann s odkazem na Jafeta, že mělo být vytištěno
před 1525	K05047	Voit, 2017, s. 319	Spis o Prawdě a prawě gistotě Božjho Spasenj ... / Lukáš Pražský	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, před 1525?]	ano	popsal Jungmann, odkazuje na exemplář „bibl. weř. F. 40“, VH možná neuvádí z důvodu nejisté datace; Voit datuje do r. 1558
1525	K16015	PSev č. 16	Almanach ... k = Lethu Paně: M. CCCCC. XXVj [= 1526] ... / Mikuláš Šúd ze Semanína	[Praha: Pavel Severýn z Kapí Hory, 1525]	ano	popsal Jungmann jako titul bez bližší specifikace
1525	K05039	JŠty č. 14	Spis dosti činicy těm genž o Swátosti těla a krwe páně méně než prawda čtenie smysliti káže smyslji... / Lukáš Pražský	Mladá Boleslav: [Jiřík Štyrsa], 1525, 5. září	ne	
1525	K03259	PSev č. 14	[Dodatek Pražský k Pasionálu utrakvistickému z r. 1495 ...]	[Praha: Pavel Severýn z Kapí Hory], 1525	ano	důvod chybí; popsál Jungmann a odkazuje na exemplář „u Bočka“
1525	K18522	-	Donati Elementa ad collationem Henrici Glareani, una cum traditione [!] Boemica & Germanica. / Aelius Donatus	Norimberk: [Johann Guldenmund?], 1525	ne	
1525	K05590	POli č. 41	[Minuci Pavla Olivetského na rok 1526] ...	[Litomyšl?; nebo Praha?: Pavel Olivetský z Olivetu], 1525	ne	
1525	K14101	MKon č. 42	O Pohnutij Prazskem procž a kterak se gest stalo ...	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodištškova], 1525	ano	popsal Jungmann, uvádí rozsah a formát, ale nepíše přímo o tisku
1525-1526	K14171	POli č. 42	POnečasu čas přichazij. a po bauřy slu[n]ce wzcha zij Zpiewa se. yako Surrexit	[Litomyšl: Pavel Olivetský z Olivetu, mezi l. 1525-1526]	ne	

			crístus hodie: neb Obecnaú: [Podepsán]: ...tsky.			
1526	K19162	POli č. 43	[Minucí na rok 1527] Roku od narozeníj Spasytele nasseho. Tisyciemu pietistemu xxvij [=1527] Kteryz g[es]t hrudny Pop[re]stapne[m] trzetij ...	[Litomyšl?]: Pavel Olivetský z Olivetu?, 1526]	ne	
1526	K01156	MKon č. 43	O Nesstiatne Bitwie a Poraažce Vhruo od Národu Tureckeho ...	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodíškova, 1526]	ne	
1526	K18131	-	Odpis ne tak pravý, jako hanlivý a potupující mnohé pravdy a nic duvodného a jistčího blížšího vieře řeči Páně i smyslu pravému nemající.	[Místo vydání není známé: nakladatel není známý, 1526]	ne	(není jisto, zda šlo o rukopis nebo tisk; nezjištěn žádný výtisk)
1526	K19215	JPek č. 2	Welmi vziteczna kniska mladentzom ...	Plzeň: Jan Mantuán Fencł: Jan Peck, 1526	ne	
1526- 1528	K19156	MKon č. 47	Methodius nayprw Olimpiady a potom Tyru měst biskup ... / Methodius Eubulus, Sanctus	[Praha: Mikuláš Konáč z Hodíškova, mezi l. 1526-1528]	ne	
1526- 1528	K04889	MKon č. 46	Prorocztwij z Trzetího rozdilu knizek Na to slowo. ... / Johann Lichtenberger	Praha: Mikuláš Konáč z Hodíškova, [1526-1528]	ne	

Příloha č. 3 – Obrázky

10. Pocžina fe Lucidarz O rozlicžnych wietzech jenž fu
na nebi na zemi Y v wodach

Voh jenž ģt byl y bude bez končenie Ten racž
nápočatek byti na tiechto knihach A tak jest
wtiechto knihach/ vstaweno že mladšy tazalfe miſtra ſwe^o
aby gemu zgewil a zname včinił wſſechny wietzy gēž fu
na nebi Na zemi Y vwodach Y woblaciech A tiemto knihá
diegi ſwietlołt Nebo tzo geſt wginých knihach ſkryto To ģt
wtiechto Lucidarius oſwietil A take gim diegi drahy kamé
Nebo tyto knihy dražſſie fu než zlato &c.

A tak to běží beze všeho oddělení až ku konci signa-
turou dole od A až do D po osmi listech; půldruhého jest
prázdno, a na předposledním první stránky stojí: Tlacženo
w Nowem Plzni od Mikulaffe Bakalaře Leta od porodu pa-
nenskeho **Ƨccccxxxxvij.**

Ukázka celkové sazby bibliografického záznamu č. 10 a v něm užitá zkratky
a tisková písmena ze starších tiskových písem²⁰¹.

fe

Ukázka č. 1: Detail tzv. dlouhého s ve slabice „se“.

ģt ſwe^o gēž

Ukázka č. 2: Detaily zkratek.

Ƨ

Ukázka č. 3: Detail tiskového písmena T.

²⁰¹ HANKA, Václav. *Bibliografie prvotiskův českých od 1468 až do 1526 léta*. V Praze: tisk Kat. Jeřábkové, 1853, s. 7.